

ARGIA

1987 Martxoa 15 — L urtea — 1.142. zenbakia — 145 pezeta (BÉZ barne) / 8 libera

HIES (SIDA)

Birus
hiltzailearen
bila

Edorta Kortadi:
«Politikoei
dagokie
kongresuko
erabakiak
aplikatzea»

TXOMIN, BOLAK
AURRERA DARRAI

EKO

EKO ASTEASU

Keelavite Poligonua, z/g. Tel. 69 25 26
ASTEASU

EKO ALTZA

Larratxo Ibilbidea, 96 zbk. ALTZA

S. Juan Bautista Koperatiba

Villas auzoa. Tel. 55 01 99 HERNANI

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Tel. 46 11 77
DONOSTIA

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Tel. 21 14 88 AIETE
(Donostia)

EKO LASARTE

Loidi auzoa, z/g. Tel. 36 12 79
LASARTE

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

1.142. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Ttanttaka. **E. Galar.**

14.— Txomin Aljeriatik hilobira: bere mezua gelditu da airean. **I. Zubiondo.**

NAZIOARTEKOA

18.— Libano eta Palestina gerra ororen erdian. **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

22.— Irulegi: bailara eta ardo berezi batzuen apostua. **Artaso.**

24.— «Modelo onak profesioa dignifikatu egiten du **L. Mintegi.**

27.— Aste honetako elkarriketa: Edorta Kortadi. **I. Uria.**

32.— HIES: birus hiltzailearen bila. **J. Mollarri.**

KULTURA

37.— Kultur ataria. **Sabin.**

38.— Seaskak apostu gogorra «Xalbador» ikastegiaren alde. **J. Landa eta Tx. Iturria.**

40.— Zangotzan ETB ikusten da. **I. Camino.**

41.— Hendaian hasiko da 5. Korrika. **I. Goitioltza.**

43.— Apotzagako desafioa eta Nafarroako bertso Txapelketa. **Zaldubi.**

ETA BESTE

44.— Bidasoaren ametsak agian kolore gehiegi. **G.A.**

45.— Paris, herri kirolen olinpiadarako aurrerapausua. **G.A.**

47.— Bertsoak: Errebala, lehen eta orain. **Kostitziki.**

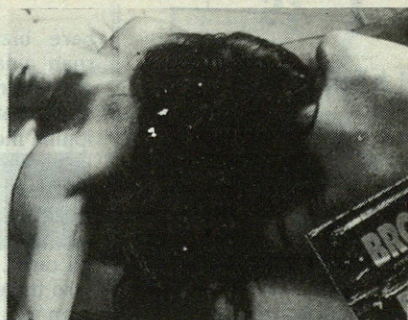
48.— Denborapasak.

50.— Azkena: **Ametza.**

Joan den aste osoko aktualitatearen protagonista Txomin Iturbe izan da. Hil ondoren sekula ez bezala bere argazkiak ugari agertu diren bezala, bere bizitzan zehar berataz idatzitakoak baino gehiago plazaratu dira zazpi egunetan. Aljeria eta Estatu Espainolaren arteko harremanak, ETArekin negoziatzeko posibilitateak, aldaketak... Eta buruzagi bati erindako hileta omenaldia. **14. orrialdean.**

Edorta Kortadiri eskaini diogu aste honetako elkarriketa. Eusko Ikaskuntza erakundearen buru denak kulturaz eta beste gai askotaz hitzegin digu. Eusko Ikaskuntzaren X. Kongresua izan da ordea elkarriketaren haria eraman duena. Apirilaren 21etik 25era ospatuko da Iruñean, eta, jakina, buru belarri ari dira Eusko Ikaskuntzan horren prestaketan. **27. orrialdean.**

Tinta gehiegi isuri du dagoeneko HIES delakoaren gaiak. Osasuna eta morala hain hurbiletik ikutzen dituen sindrome honek sentsazionalismoa eta morboa ekarri ditu komunikabideetara. Horren aurrean jarrera arras okerrak hartzen dira gizartearen, ezjakintasunak sortutako alarmismoa itsu batean eroriz. Gaitzaren aurrean heziketa eta informazioa dira gehien lagun dezaketanak. Horretan aritu da Joxe Mollarri aste honetan. **34. orrialdean.**

Bigarren mailako ikastegi bat lortzeko burrukan dabil Seaska oraingoan, bere egoera ekonomiko guztiz larriaren erdia. Bi aukera ditu «Xalbador» ikastegi hori zabaltzeko: Kanbon berria eraikiz edo Larresoroko etxea erosiz, baina edonola ere sosak dira proiektuaren prolema larriena. **38. orrialdean.**

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Jon Barandiaran, Ostaiska Irastorza, Gorka Izeta, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, Iñaki Uriarte, 'Anaitasuna Taldea'.

Gastelzen: Blanca Agiriano, Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Josu Olano, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Mikel Iribarren, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Amaia Elozegi, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Gure Irratikoak, Tito Irazusta, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagire, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Bego Montorio, Mikel Nabarro 'Trikuharri', Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Samriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Mikel Ubillos, Urederra.

Marraskilariak: Joxemi, Julio.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran, Agus Barandi.

Ardura teknikoa: Simeon Barroso, J.Jose De Marcos.

D.L.: 80—1963.

Helbidea: ARGIA, Ametzagaña 19 Behe. 20012 Donostia.

Telefona: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas SEMI.

Ale Bakarria: 145 pezeta / 7 libera (BEZ barne).

1987. urterako harpidetza sariek: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....5.300 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....360 libera.
Estatu Espainola.....5.300 pezeta.
Beste atzerriak.....7.200 pezeta.
Airez.....11.000 pezeta.

MARTXOA 15 MARTXOA 21

**martxoaren 15ean
ilbete**

mareak: (martxoaren
15ean)
gora: 05.22 eta 17.41
behera: 11.29 eta 23.39

eguzkia: (martxoaren
15ean)
irten: 06.33
sartu: 18.21

LIBURUAK

Mikel Mendizabal

Titulua: Donostiako hiria
—IV—

Egilea: Zenbait autore

Argitaletxea: Kriselu

Ezaugarriak: 65 orrialde,
580 peza.

Lau autore ezberdin eskeintzen dizkigu liburu honetan Kriselu argitaletxeak, arestian argitaratu diren Donostiako C.A.T.ek antolatutako 1985 eta 86eko sariak hain zuzen.

Lehenengo saria Joxerra Garzia Garmendiaren «Demetrio edo mendekuaren gozoa» dugu. Gaur egun oso bogan dugu entzutea, sikologiararen eraginak gorputzaren duen garrantzia. Eta zerbait berdintsu gertatzen da Demetriori, jubilazio nahitaezkoaren ondoren, frustrazio latzak etorri zaizkio,

bere bizitza lanaren inguruan oinarritu ondoren. Gai eta tratamendu interesgarria bada, batek pentsa dezake, ipuina modu errazagoan aurkeztu zitekeela.

Pako Aristiren «lusmore» dugu bigarren saria. Marinel kai batetako amodiozko ipuina dugu. Bertan betiko «pailaso triste» baten ipuina azaltzen da. Hamaika zorigaitz pasa ondoren pailaso bukatu duen neska baten istorioa. Amodio pixkat, sexu pixkat eta malkorik falta ere ez den ipuin unikargarria.

Ez du inongo galerarik, Inazio Mujika Iraolaren «Azukre bila» ipuinak. Osaba ideal bat du Julian mutil koskorak. Honek mendiko sekretuak erakusten dizkio, txokoak, ibilaldiak... Ipuinaren muina, bukaeran dugu, osabak hilobari guda Karlis-tako amodiozko istorio berrituz gogorra kontatzen diotenean.

Koldo Adalurren «eguneroko oroitzapenak» lortu zuen aipamen berezia. Ivan erregearen istorio fantastiko motz eta txiki bat dugu.

Titulua: Pinotxoren abenturak

Egilea: Carlo Collodi

Argitaletxea: Elkar

Ezaugarriak: 220 orrialde,
800 peza.

Haurrentzat ipuin famatuak argitaratzen ari dira Elkar argitaletzekoak. Oraingo honetan hainbat eta hainbat aldiz entzun ditugun Pinotxoren abenturak. Geppetto arotzak Pinotxo panpina egin zuen. Hau, hasieratik nahiko panpina berezia zela ikusi zen laister hizketan hasi zenean, eta honela harotzak bere semetzat hartu zuen. Hala eta guztiz, Pino-

txok laister etxetika aldegin-go du, bidai honetan bihotz handiko pertsonaia dela erakutsiz. Iskanbilak ez zaizkio faltako eta hamaika abentura ezberdinetan aurkituko da protagonista, gezurrak esaten dituen bakoitzean sudurra handituko bait zaio. Azkenean nola ez ba, bere aita topatuko du berriro ere, benetazko mutila bihurtuz.

Egilea, Carlo Collodi Florentziako famili txiro batean jaio zen XIX. mendean. Politika zaletasuna izan zuen eta Errepublikak batailoetan hartu zuen parte. Kazetari bezala ari zela lanean, argitaratu zuen lehen aldiz bere Pinotxo abentura, Erromako egunkari batean.

Aldizkariaren izena: Pitxu

Ezaugarriak: Kolorezko komikia, 15 orrialde, 25 franko.

Beti zaizkigu atseginak beste aldetik etortzen diren berriak euskal kulturaren esparruan. Bayonako «Euskal Herriko kultur etxeak» «Pitxu» komikia eskeintzen digu oraingoan. Patxi, Herri galdu bateko pertsona bitxia dugu, nahiko sorgindua omen delako berak dionez behintzat. Euskal kutsu handia du komiki honek, bai argumentuan eta baita ere marrazki motagatik.

Aldizkariaren izena: Habe
Ezaugarriak: hilabeteroko aldizkaria, 103. zenbakia, 185 peza.

Zenbait artikulua interesgarri eskeintzen ditu azkeneko Habe aldizkariak. Arrakasta handia izaten ari da Agustín Ibarrola artista. Aldizkariaren portada eta entrebista nagusia berari eskeintzen diote eta Euskal arteari buruz bere iritzia ematen digu. Zenbait kexa ditu, zaila omen delako norberaren herrian errekonozimendua izatea; oraingo honetan adibidez, Madrideko erakusketak bultzatu du benetazko ospera. Gaurko Euskal Herriko arte joerari buruz hitz egiten digu, esanaz komertziala dela sarritan. Eusko Jaurlaritzari kritikak ere ez zaizkio falta, honek transizio euskal artisten lan gogorra ahaztu omen duelako.

Arrakasta handia izan dute ere Orain antzerki taldekoek, bere azken Valle Inclánen «divinas palabras»ekin. Ia hogeitaz zeramatzen lanean eta idazle eta zuzendari landua bilatu zuten bere taldearen kalitatea igo nahirik. Gauzak zorionez ondo ateratu zaizkie bere azken antzerki obra honekin, eta zorionez diote, antzerkia beste hainbat eta hainbat lanbide motetan bezala, ez omen delako oso errentablea ekonomikoki.

Euskarazko antzerkia ez dute ahaztutzen baina esaten dutenez, (ez da inongo berria) ez da gaztelara bezain errentablea gure hizkuntzan obrak aurkeztea. Hala eta guztiz, lanean ari dira gai hau bazter batera utzi gabe.

ASTE HONETAN NABARMEN

Bi gizajoen gora-beherak

Titulua: Betiko Biak**Egilea:** Castela.**Euskaratzailea:** Ramon Etxezarreta**Argitaletxea:** Susa**Ezaugarriak:** 144 o. 550 pzta.

Lehengo astean argitaratu berri zigun Susa aldizkariak Castelaoren nobela bakarra. Bere literatura obra gehienetan bezala, kutsu politikoa ez zaio falta nobela honi, honetan berriz pixkat nabaria goa izanik. Hau ez da harritzekoa kontuan izanik garai hartako egoera; Galizako herri konzientziaren sorrera hain zuzen. Honela Castelaoren eginkizun gehienetan, marrazkigintzan adibidez, autorearen lurra dugu gai nagusia.

Rañoas eta Pedrito, bi pertsonai Galiziar ditugu, bertako herri txiki batean jaio direnak. Autoreak pertsonai bitxi hauen bidez, bizitzaren oinarritzko azterketa bat egiten digu: Bertako gora-beherak, momentu latzak..., Pedriño, bere izebarekin bizi den mutikoa dugu. Hau, bere senidearengandik babestuegia izateagatik edo, pixkana-pixkana, bere fakultate intelektualak suntsitzen doaz, bere zeregin guztia janariaren lortzean bakar-bakarrik dedikatuz. Ez zaio ordea berdina gertatzen Rañoas lagun minari. Honen egoera familiarra latzagoa dugu oraindik, eta horretaz aparte, hankak elbarriak ditu mutiko honek. Honen indar guztia berriz, buruan topatzen da, bizitzak erakutsi bait dio bere egoera latzarekin, garunan «turboa» jartzea derrigorrezkoa duela. Egoera larri hau dela medio, bi mutikoak elkarrenganako adiskidetasun gogor eta bikaina lortzen dute, bata bestearek falta zaizkien ezauga-

castelao
BETIKO
BIAK

riak ordeztuz.

Bi lagunak gaztaroan sartzean, hantantzeko garaia iritsi zaie eta hemen gauzak larritzen joango zaizkie. Bere izebaren nahia bete nahirik bata, apaizgai sartzen dute. Honek ordea ez du gehiegi balio ikaskuntzarako, batez ere bere adiskidearen lagun-tza bikainaren faltarekin. Egoera honetan, lagun eta maixuaren trufak ugariak izango dira, gaztearen siko-

logia suntsituz. Alabaina, nepotismoaren eraginez, zenbait lanetatik bota eta humilatu ondoren, azkenean lantoki txiki batean topatzen diote lana. Erabat ezberdina dugu elbarriaren bizitza. Honek munduan zehar ibili ondoren, kultura eta filosofi bikaina garatzen du, zenbait urte ondoren bere burua anarkistatzat jotz. Urte pila hasi ondoren, berriz ere azkenean elkar-

tzen dira bi lagunak, bakoitza bere esperientzia eta egoera larriak kontatuz. Pedriño bizitza motel baten eredu dugu: lagunik ez, lanbidetik kaleratua... familiarren egoera da ordea gehiena kezkatzen duena: semearen errespeto falta, eta batez ere amagiarrebaren maltzurkeri izugarria. Pedriñok bere alaba eta emaztearengan topatzen du babes ttipi bakarra, hau ere ordea, handiegi ez izanik. Rañoasaren egoera beti bezala ezberdina da. Bizitzak etengabe borrokatzen erakutsi dio, lana eta errespeto non-nahi aurkitzen, afektibitate ezaren truke, bai noski.

Autoreak liburuan, bizitza honetan zorientasuna ez topatzeko bi egoera aurkezten dizkigu. Bata, pertsona motz batena eta bestea, arazoa hau ondo gaintutuz, fisikoki eta afektiboki gaizki jaio den batena. Liburuak hantza-emenen duenez, ez da bate erraza bi «gaitz» hauek gaintitzea. Adiskidetasunaren gaia aztertzen du ere, betiko topikoarekin: egoera latz eta larrietan, jendea nahitaez elkartzen da. Jendearen edo gizartearen hankeria, jende txiro eta apalen mundu ikuspegia etabar. Castela, gizarte xaloaren aldekoa agertzen zaigu momentu guztian, hau ez bakarrik ekonomiko mailan gauza orokorretan baizik: bere buruarengan ziurtasunik ez dutenak, jende motza, itsusia, karakter falta dutenak...

Atsegin dugu nobela hau. Kalitate literario handikoa ez bada, erraz pasatzen dira orrialdeak eta batez ere Castelaoren obra irakurtzeaz aparte, eguneroko bizitzaren gora-behera arruntak eskeintzen ditu, beste inongo nahirik gabe eta idazkera apal eta telegrafikoz idatzirik.

Bestalde, lan bikaina egin digu Urrestilako Ramon Etxezarretak. Hiztegi erotikoa egin ondoren, gai erabat ezberdina eskeintzen digu oraingo honetan.

Alberto Ruiz, ekoizle gisa, rallyen mundua azaldu nahian.

«Sport Auto» auto zaleentzat mantekilla!!!

Oraingo honetan Alberto Ruiz, «Sport Auto» saioaren ekoizlea dugu solaskide, kotxezaleentzat hain aproposa eta beharrezkoa den Larunbat arratsaldeko saioaren arduradun dena, hain zuzen ere.

Arriskurik gabeko abiadura eta rallye zaleentzat aholkugarri suertatzen da: «Joxe Luis Etxabe kotxe gidatzaile sportiboa izandakoa arituko zaigu astero, gidatzaile arruntak izan ditzakeen mila egoera larri aldentzen irakatsiaz».

Bestetik, rallyen segimendua puntuala emango zaigu, rallye «Costa Brava»rekin

hasi eta «ekainak 26an bukaera izango duen «rallye de Tierra»ri buruz berri emanez. Rallyekin jarraituz, gidatzaile ospetsuak izango ditugu, noizean behin gure artean, hala nola, Zanini, Prieto...».

Azkenez, kotxe marka eta modelu berriak aurkeztuko zaizkigu: «kotxe erakuntzan ematen ari diren etengabeko berrikuntza eta era guztitako aurrerapenak izango ditugu astero ikusgai».

Eta gainera auto baten jabe izan zaitezke bertako lehiaketan esku hartuz.

Asteartez txantxa ugari sheriffa eta gaizkile bikotearen artean.

Unibertsitate Mintegiak

Jende askoren ahalegin eta asmo onei esker, hasieran zegoen lan proiektua egia bilakatu da. EHUKo irakaslegoaren laguntzaz osaturiko saio hauek jakinmin handia sortarazi dute.

Aste honetan «Energi Errekurtsoen Historia»ri egokitzen zaio txanda. Energiari buruz ekoiztutako bigarren saio hau, gaur egungo energi iturri ohizkoek ari tuko da. Lehendabizi erregai fosilez mintzatzen da: ikatza, petrolioia eta gasa, estatu espainolea gaur egun dagoen egoera, kontsumo eta produkzioa aipatuz, eta iturri hauen ezaugarri eta aplikazio garrantzitsuenak azaltzen dira.

Ondoren, estatu espainolean energia hidraulikoa zer den eta bere produkzioa adierazten da. Programa, energia nuklearraren jatorri historikoak eta zentral nuklearretan izan duen aplikazioa agertuz bukatzen da. Halabe, fusio nuklearraren prozesua aipatzen da, fisioarekiko dituen abantailak azalduz, nahiz eta, egun, bere probetxamendu industrialia ezinezkoa izan.

Gidoilariak I. Lombrana eta F. Albisu dokterak, EHUKo irakasleak izan dira.

Hobeagorik ez al dago?

Ke bolada batean luzemetraia onak eskeini bazizkiguten ere, betikotasun astunera itzuli gaila dirudi.

Estatu espainolean eginiko pelikula dugu «Basatia». Gazte baten izaera arraroak sikologo baten jakinmina piztuko du eta Pablo, pertsonaia, hazten doan eran hartz bilakatuko da. Zuzendaria M. Gutiérrez Aragón eta antzesleak F. De Pasquale, Cesar Sanz eta Elene Lizarralde. Igandez, ilunabar aldean.

Asteartez 1974ean buruturiko luzemetraia izango dugu. Lapurrak, sheriffa eta, nola ez, derri gorrezko emakume xarmanta ere azalduko da. 75 minututako filme hau zuzendu zuena Burt Kennedy da eta antzesle nagusiak L. Gosset eta Larry Hagman. «Barre Ostikoka».

Asteazkenez hainbestetan iragarri duten eta gutxitan ikusi ahal izan den «Eguraldia Kaleetan». Giro erromantiko eta aspergarri inozo baten inguruan kokaturiko luzemetraia dugu hau. Zuzendaritza lanetan Gabin Millar eta antzesle gisa M. York, L. Eichhorn eta J. Lumley.

Ostiralean «Neska gaixo baten buru nahasketak». Erredakzioa isterako ez zaigu inolako informazio iritsi, beraz ea ezuste on bat ematen digun, beharra badugu eta.

Larunbatez «Beltza». Zaldi baten ata bere jabearen arteko maitasun istorioa. Kokatuko den giroa 1880enekoia izango da.

zinema

■ "Animazio film bat egiteko modua" izenez martxoaren 3tik 30era Pitxu pertsonai honezkero popularrari buruzko erakusketa bat muntatu dute Bilboko Arte Ederretako Museo-koek.

Grosen

15 Mario Bolognini-ren "Proceso a un estudiante acusado de homicidio" filma eskainiko dute grostarrek egun horretan, beti gisa, auzo elkartearen Padre Larrocako lokaletan. Ordurik ez digute jakinara-zi.

Tolosan

21

Tolosako zine klubak ostiral honetarako "El matador" Almodovarrena eskainiko du. Tolosako lparragirren, gaueko 10,30tan. Amodioa, heriotza eta sexua eskenatoki hispaniar batetan kokatu ditu eta eskenatoki horretan mugitzen diren pertsonaiek nola bizitzen eta hauek ulertzen dituzten azaldu nahi izan ditu.

Goierrin

21

Goierriko zine klubak martxoaren 21ean "Peixote" Hector Babenco zuzendari argentinarraren lana eskainiko du, Jose Louzeiroren "La infancia de los muertos" izeneko nobelan oinarritutakoa. Korrekzional eta erreformatorioetan gertatzen den haurtzaroaren degradapena kontatzen da. Pixote hamar urtetako haur bat da, Sao Pauloko korrekzional batean uzten duten haurra. Korrekzional horretan indartsuenaren legeak agintzen du eta bertan kuadrila bat osatuz droga eta prostituzio giroetan sartuko da.

Euskal zinemaren zikloa

Hego Euskal herriko zenbait herriten euskal zinemaren zikloan izenpean euskaraz eginiko filmen emanldia eskaintzen ari dira. Datorren astean Laudiori egokituko zaio bere txanda, martxoaren 2tik 6ra bitartean Alfonso Ungria zuzendariaren "Ehun metro", Xabier Elorriagaren "Zergatik Panpox" eta Andu Lertxundiren "Hamaseigarrenean aida-nez". Filma hauen aurretik Ikuska batzu eskainiko dira eta ondoren debatea eta elkarrizketa sortzea nahiko lukete antolatzaileek.

arteak

Egonezaren orbana

Patxi Palacios dugu Juan de Bilbao 2 kaleko Kai-puean bere pintura lana erakusten. Hilabete honetako Martxoaren 1a eta 20a bitartean izango da erakusketa eta Patxi eskaitzen dizkigun koadroen gaia paiaisia eta abstraktoaren artean osatzen da.

Bere lehen erakusketa honetara heldu aurretik 8 urtez ibili da Patxi oihaletan, ormak, ametsak eta errealtateak «zirraborratzen». Bere pinturaren prozesua deskubrimenduan oinarritzen da eta, erakusketa asko ikusi ondoren galdera hau azaltzen zaigu, zergatik ez neu? Berak dionez «prozesua lana da». Ez du bere burua artistatzat jotzen eta zaletasun edo kezka jakin bat duen pertsona dela uste du. Ez artean sinisten eta ezarritako baloreak ez ditu gustoko.

Arte kritiko deitutakoei dagokienez, bizimodua aurrera ateratzeko beste modu bat gehiago dela uste du. Hala ere bi galdera azaltzen ditu horien aurrean. Ulertzen ote dute benetan ikusten, entzuten edo irakurtzen dutena? Kontutan hartzen ote dute egileak sortzeko unean buruan zeukana? Patxi Palaciosen ustez zerbait egiten duen gizaki orok bere lana besteekin konpartitzeko nahia du eta, adorea behintzat badu, besteek erakusten baldin badie.

Palaciosen lana ikusirik, sakontasuna dela medio, kontzeptu espazio-denboralak eskuratzeko nahia nabaritzen da. Ibaiek, bidexkek, zeruek eta basoek askoz haruntzako doazelako zentzazioa sortarazten dute, Patxi Palaciosen zikindu duen oihaletik haruntzago.

Koldo San Julian

musika

Martxoaren 21ean Iruñeko Anaitasuna Polikiroldegian **Kortatu** eta *Tijuana in blue* taldeek kontzertu bat eskainiko dute gaueko 9etan. Sarrerak 600 errubiatan omen daude salgai.

Gasteizko The End musika salan **The Man They Coluddn't Hang** taldekoek kontzertu bat eskainiko dute martxoaren 19an, beren musika mota teknoa omen...

martxoa

14 Hilaren 14ean bestalde, Baionako hiri antzokian arratsaldeko 9etan **Jimmy Smith** Jazz joleak kontzertu bat eskainiko du. 22an berriz, bertako katedralean Euskal Herriko Eliza Koralen elkarrateratzea eskainiko dute bertan bilduko diren abesbatzek.

Euskadiko Orkestra Sinfonikoa

Euskadiko Orkestra Sinfonikoak ekitaldi berri bati ekin dio berriz ere. Martxoaren 21 eta 23an Donostiako Asdtoria eta Victoria Eugenia antzokietan Rachmaninoffen 2. Sinfonia entzuteko aukera izango da. Zuzendaritza lana Doron Salomnek hartuko du bere gain. Martxoaren 20an berriz, lan bera Bilboko Campos Eliseos antzokian eskainiko du orkestrak.

arteak

Zirkoaren omenez Bilbon

Martxoaren 28a bitartean "Homenaje al circo" izeneko erakusketa bitxia ikusi ahal izango da Bilboko Bankuan. Erakusketa honetan pintura lanak, txartelak, argazkiak, zirkoaren inguruko gauzak, bibliografia... Pinturei dagokienez, hamar marrazki, zazpi grabatu eta 33 pintura bildu dira. Besteak beste, Gris, Zabaleta, Lagar, Gutierrez Solana, Palencia eta Guinovart-en lanak aurkitzen dira erakusketa honetan. Ordutegia arratsaldeko 6etatik 9etara, igande eta jai eguntan ezik.

martxoa

17 Egun horretan amaitzen da Donostian giza garunari buruz ospatzen ari den erakusketa. Donostiako Aurrezki Kutxa Probintzialak eratutako erakusketa hau Garibai kaleko kultur aretoan ikus daiteke, bere marrazki, argazki eta abarrek.

martxoa

19 Ostegun hori da Rafael Navaroren argazkigintza ikusteko azkeneko aukera. "Dípticos" izena eman dio argazkilariak bere erakusketari. Bilboko Arte Ederretako Museoa martxoaren 19a bitartean egongo da zabalik.

Jose Ramon Artola Bilbon

Jose Ramon Artola pintorearen lanak Bilboko Arteta galerian izango dira ikusgai datozen egun hauetan. Erakusketa honen bitartez autore honen hogeitabost oleo ikusi ahal izango dira. Lan intimistak, garbiki orijinalak, kontzepzio nahiz egituran atsegingarriak.

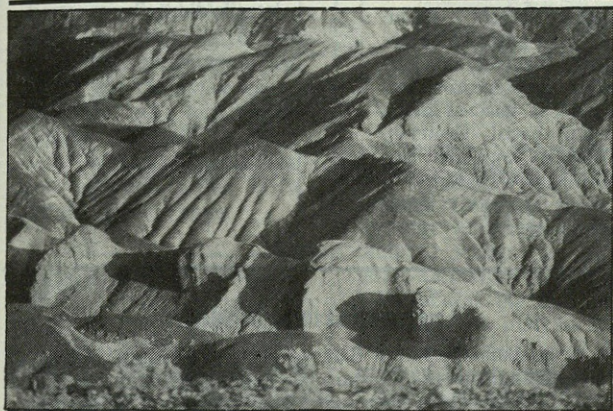
Paul Den Hollander Iruñean

Nueva Imagen galerian, martxoaren 27garrenera bitartean, nederlandar argazkilari batek esponitzen du bere obra. Paul Den Hollander dugu, liburu batean baino gehiagotan aritutakoa eta naturalezari toke abstrakto bat ematen omen da kiena.

ihardunaldiak

Bidaletaz ihardunaldiak

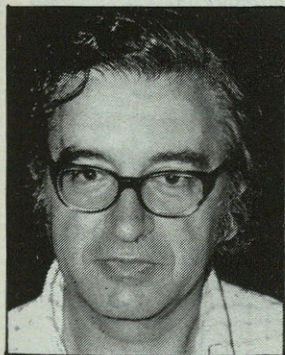
Donosti-Berri Elkarreak otsailean hasi eta martxoaren bukaerarte bidaletaz ihardunaldi batzu eratu ditu. Ihardunaldi hauek hitzaldiak eta bideo emanaldiak osatzen dute. Honela hilaren 20an "La ruta del Sahara"z izango da ikuskizuna. Donosti-Berri Elkartean (Osasuna kalea, 1) arratsaldeko 7,30tan.

"Zertan Garen"

martxo

17 Gabriel Aresti Euskal-
tegia antolatzaile dela-
rik otsailaren 10ean "Zertan
Garen" lemapean hasitako
hitzaldiek, martxoaren
17an dute jarraipena. Egun
honetan Txillardegiren ar-
durapean "Euskal azentua"
aztertuko da. Saioa Bilboko
Aurrezki Kutxaren kultur
aretoan, arratsaldeko
7,30tan izango da.

Tradiziozko kultura Portugaleten

Portugaleten izango dira martxoaren 20tik 22ra bitartean kanpoko hamaika espezialistek eta bertako hainbat jendeke parte hartuko duten topaketa hauek. Antolatzaileak Elai Alai dantza taldea, Eusko Jaurlaritza eta Portugaleteko Udaletxea dira. Topaketa hauetan erabiliko den gaia "Gizarte tradizioaletako aspektu femeninoak" litzateke.

III. Herri eta Gizartegilea

martxo

17 Deustuko Unibertsita-
teak aurreko gaiari
helduz, beste hitzaldi sorta
bat eratu du. Aste honi da-
gokiona hilaren 17an izan-
go da. Gaia: "Europaren ba-
terabideak". Hitzlaria: Guido
Brunner (A.E.F.ko Enbaxa-
dorea Espainian). Hitzaldia
arratsaldeko 7etan Unibers-
titateko Paraninfoan izan-
go da.

Narratibaren desagertpenaz

martxo

21 Hitzaldi bat izango da Bergarako UNEDen. Hitzaldi
hau jakina den bezala "Literatura eta Historia" izeneko
zikloaren barruan legoke. Hitzlaria Madrilgo UNEDeko Ana
Lucas izango da. Eguna martxoaren 21a. Hitzaldia goizeko
10etatik 13etara bitartean UNEDen bertan.

bertsolaritza

Zegaman bertso saioa

martxo

14 Zegaman larunbat honetarako bertso saio bat iragarri-
rik dago. Bertan Sebastian Lizaso, Lazkano, Lazkao
Txiki, Murua, Mendizabal eta Peñagarikano arituko dira. Pi-
lotalekuan izango da eta gaueko 10,30etan. Saio honetan ja-
sotzen den dirua erre berria den Altiturri-Garakoa baserria-
ren alde izango da.

Bertsolari

Gazteen

Txapelketa

Igandez Zaldibian
Bertsolari Gazteen
Txapelketa ospatuko da.
Artxanberri eta Patxi
Errota izeneko bertsolari
txapelketa hau goiz
partetik hasiko da
lehenengo kanporaketa
sei aukeratuko direlarik,
finala berriz, arratsaldean
izango da. Epai mahaian,
Anjel Mari Peñagarikano,
Mikel Mendizabal, Andoni
Egaña eta Rufino Iraola
eseriko dira.

martxo

15 Egun horretan izan-
go da, non eta Billa-
ban, Nafarroako Bertsolari
Txapelketarako hurrengo
kanporaketa.

antzerkia

■ Geroa taldeak berriz, martxoaren 19, 20 eta 21ean Getxon eskainiko du "Grand Place" izeneko lana.

Bilboko Antzerki Erakustaldia.— Bilboko Nazioarteko Antzerki Erakustaldian kanpoko lau antzerki taldek hartuko dute parte: Georgiako "Teatro Studio", Holandako "Studio Hinderik", Ingalaterrako "Footsbarn Travelling Theatre" eta Poloniako "Cricot 2". Hauek dira Bilboko Arriagan talde hauek antzestuko dituzten lanak: martxoaren 14 eta 15ean Teatro Studiok Moliereren "Don Juan" eta Georgiako ohitura herrikoietan oinarritutako "El mundo pecador es así" izeneko lanak aurkeztuko ditu. Martxoaren 17an berriz, Holandako Studio Hinderik taldeak Hinderik de Grootek, "Alcantarilla" erakutsiko digu, Hinderik de Grooten zuzendari delarik.

Eibarko X. Antzerki Topaketak

Eibarko X. Topaketa hauetan antzerki ugari eta era guztietakoa eskaintzen ari dira. Honokoa da hurrengo egunetarako iragarritakoa: martxoaren 16an Bratislavako Teatro Negro taldeak "Momento musical" izeneko lanak eskainiko du. Lan hau bi zatitan banaturik dago, hitzik gabeko antzerki lana da, musikak garrantzi handia duelarik. Lan honetan pantomima, antzerki beltza eta diaproiektzioaren sintesia egin nahi izan dute. Hilaren 18an "¿Quien teme a Virginia Woolf?" izeneko lana eskainiko du Luisa Fernanda Gaona eta Enrique Ciuranaren Teatro Intimista delakoak. 20an eta 21ean Zintzilik konpainiak "Aspirina para dos"/"Jo ezak berriro, Sam" Woody Allenen lan batetan oinarritutako antzerki lana eskainiko dute, 20an gazteleraz eta 21ean euskaraz. 24an berriz, Alfonso Sasteren "La taberna fantástica" izenekoaren txanda izango da.

Maskaradak

15ean Barkoxen eta 22an Eskiulan, horra non izanen diren hurrengo bi emanaldiak, azkenekoak ez menturaz baina ez lasaiegi ibili.

ikastaroak

Audiobisualen ikastaroa

14, 21 larunbat arratsaldetan eta 15, 22 igande goizean hizkuntz audiobisualen sensibilizatzeko ikastaro bat izango da, Donostiako Aldapeta kaleko Marianistak antolatzaile direlarik.

■ Astronomi Elkar-teak eratu ohi dituen ikastaroei dagokien, martxoaren bukaeran zazpi egunez luzatu eta Agustin Sanchez Lopez-en eskutik izango den "Astronomiaren Hastapenak" izenekoak ospatuko da.

■ Hezkuntza komisia antolatzaile delarik, haurrentzat gorputz espresaren ikastaro bat hasi da duela egun batzu Urnietan. Ikastaro honetara doazen haurrek psikomotrizitate arazoak... behar ditu izan.

Argazkilaritza ikastaroa

Aretxabaletako Kultur Batzordeak argazkilaritza ikastaro bat eratu du martxoaren 15an. Ikastaro hau gai honetaz ezer ez dakitenei nahiz espezializazioa lortu nahi dutenei dago zuzendurik. Izena eman nahi dutenek hil honen 15a baino lehen egin behar dute. Ikastaroaren zenbatekoa 800 pezeta izango da.

lehiaketak

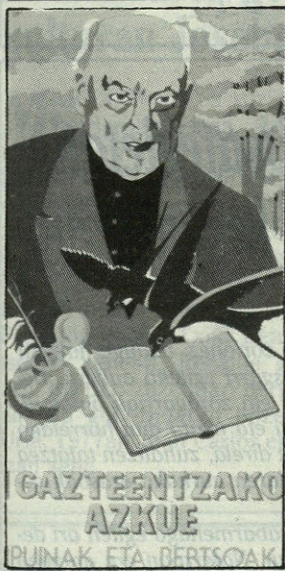
■ **Keramika lehiaketa Zalduondon.**— Zalduondoko Kultur Elkarteak antolatutako III. Keramika Lehiaketa aurki egingo da, beraren oinarriak, dagoeneko, kaleraturik daudelarik. Artista bakoitzak hiru obra gehienek aurkeztu ditzake edo bilduma bat, beti ere prozesu guztia keramikaren hastapenetan oinarritzen bada. Obrak egilearen izenpenik gabe aurkeztuko dira, baina bai lema batekin. Aparteko gutunazal itxi batetan lema ezarriko da, kanpoaldean, eta barruan partehartzailearen izen deiturak eta helbidea. Piezak aurkezteko epea maiatzaren 7an maitzen da,

Zalduondoko Lazarraga jauregira igorri beharko direlarik.

■ **Euskal Kantu Txapelketa Gipuzkoan.**— Euskal Kantu txapelketa antolatuta da Gipuzkoan, Araba eta Bizkaian ere antolatutako daudelarik. Iparraldean eta Nafarroan berriz, burutuak. Euskla Herriko Txapela ekainaren 21ean Eiheralaren, eskualde bakoitzeko onenen artean jokatu da. Zinta edo diskorik argitaratu ez duten talde eta abesbatzek har dezakete parte, 16 urte betetik dituzten kantari amateurrek, alegia, bakarka, bikoteka nahiz tal-

deka. Musika laguntzaz moldatutako kantu zahar-
rak, nahiz era berrian na-
hiz hitz berriz kanta daitez-
ke. Bakoitzak bi eskaini be-
har ditu. Rockarentzat sail
berezia natolatu da. Mar-
txoaren 28rako eman behar
da izena eskualdeka.

□ **Joxe Legarreta bertso
lehiaketa.**— Hernaniko
udalak "Joxe Legarreta"
bertso paper lehiaketa anto-
latu du; parte hartu nahi
duen orok informazioa jaso-
tzeko eta oinarriak ezagu-
tzeko dei beza telefono ho-
netara: 555950, lanordue-
tan, eta euskara batzordea-
ren arduraduna den Jaxin-
togatik galdetu beza.

□ **II Gazteentzako Azkue
Lehiaketa.**— Ipuin eta ber-
tso sailetan Bilboko Aurrez-
ki Kutxak II. Azkue Lehi-
aketa antolatu du gazteen-
tzat. Bi maila ezberdinduko
dira: 13 urte arte eta 14-17
urte bitartekoentzat. Gai al-
detik libreak dira lanak,
idazlan bakoitzaren 5 ale bi-
dali behar direlarik. Epea
martxoaren 31a bitartekoa
da. Igorpen helbidea: Bilbo
Aurrezki Kutxa, Gran Vía
23, 48001 Bilbo.

IDATZ & MINTZ

VI. LITERATUR LEHIAKETA

□ **Literatur lehiaketa.**—
"Idatz eta Mintz" literatur
taldeak eratu berri duen VI.
literatur lehiaketa anzterki
laburraz izango da aurten-
goan. Gehienez 15 orrialde-
tako luzeraz eta bizkaieraz
beharko dute idatziak izan.
Lanak bidaltzeko epea mar-
txoaren 21ean amaitzen da.
Lehen saria 75.000 pezet-
takoa eta 25.000 pezetakoa
hiru aipamen egongo dira.
Helbidea: labayru Ikastegia
(Aretxabaleta kalea, 1, Bil-
bo).

kirolak

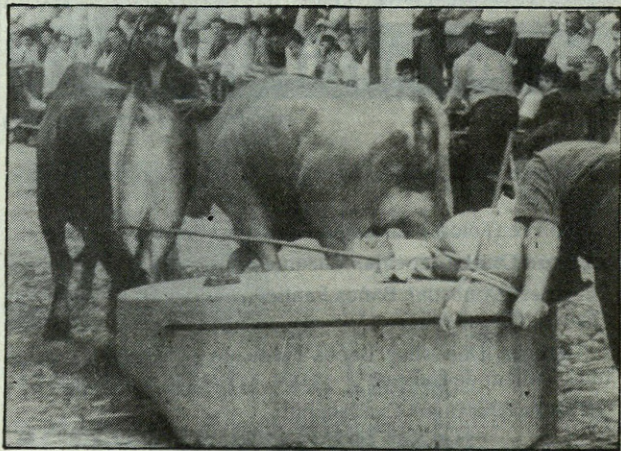
■ Laudion apirilaren
4ean izango diren
idi probetan parte hartu
nahi dutenek hil honen
29a bitartean dute epea.
Telefono zenbaki haue-
tara deituz egin dezake-
te izen ematea: 6721402
edo 6720920. Sariak
aurreko proban eman
dituzten antzekoak
izango dira.

Sokatira txapelketa

martxo

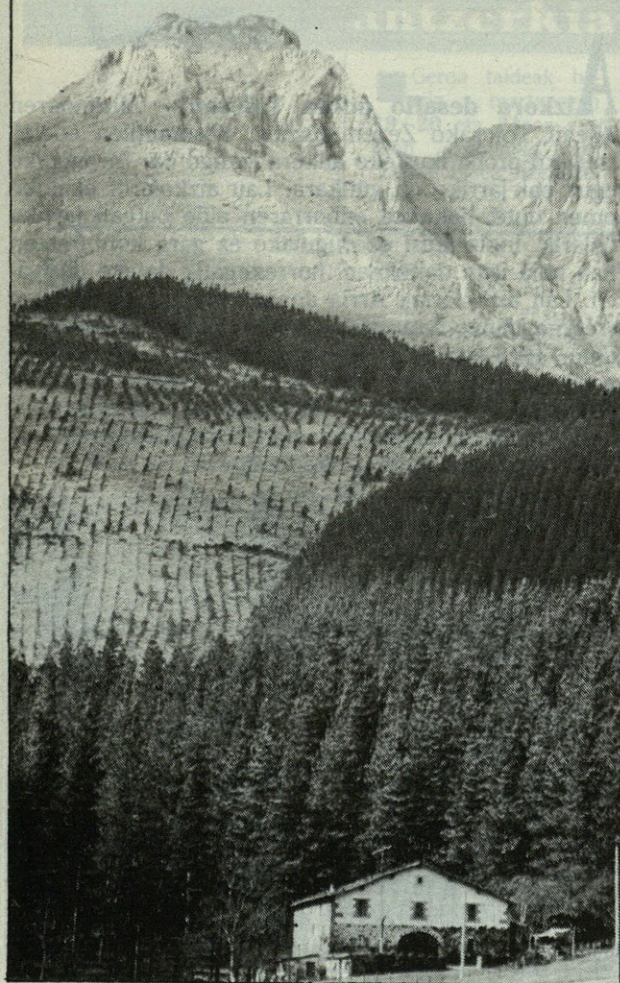
19 560 kilotako pisukoei
tokatzen zaie txanda.
Hauek Orion jokatu-
ko bigarren saioa. Arratsalde-
ko 5,30etan izango da. Mar-
txoaren 19an, osterara ere
640 kilotakoak izango dira
parte hartuko dutenak.
Oraingoan Bizakian, eta
saio hau non izango den be-
rririk ezin eman, ez bait du-
te garaiz tokia izendatu.

Aizkora desafio polita Tolosan.— Martxoaren
15ean Tolosako Zezen plazan "Basomutilen epeia"
izeneko proba ikusteko aukera izango da. 74 ontzako
egur bat jarriko da zutikara. Lau aizkolarik ebakiko
omen dute, bakoitza enborrharen alde batean jarriko
delarik. Inoiz ikusi ez dugulako ez gara konturartzen
hau nola izan daitekeen, horrexegatik dateke ikusga-
rri. Lau aizkolariak Arria anaiak, Mendizabal eta La-
rretxea izango dira. Proba honen ondoren, txapelketa
dator: Hiru euskaldun hiru atzerritarren kontra, 24 ka-
naerdiko pago-egur talde bakoitzak. Alde honetatik
Mindegia, Arrospide eta Olasagasti arituko dira, kan-
potik berriz Bately zelandaberritarra, Greentree aus-
traliarra eta Eslingere iparramerikarra.

Bakion idi demak

Bakion urtero bezala idi demak antolatu dituzte. Martxo-
aren 19an eta 23an izango dira probak. Hogeita bigarren al-
diz ospatuko dira, oraingo honekin, Bakion Sanjosetako idi
probak. Sariet dagokienez, irabazleak 110 mila pezeta era-
mango ditu; bigarrenak, 95 mila pezeta, eta horrela 30 mila
azkenak jasoko dituelarik. 25 untze egiten dituenak nahiz
eta saririk jaso ez, 25 mila pezeta jasoko ditu. Bestalde, pro-
ba hauek pisu neurtuan izango direla esan behar da. Oinarri
bezala 1.100 kilo izango dira. Hortik gorakoei, kilo bakoitze-
ko kilo eta erdi erantsiko zaie.

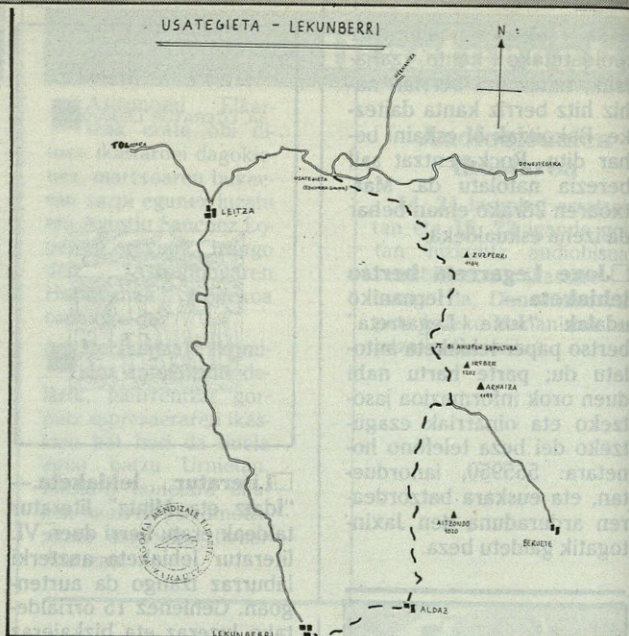
mendi ibilaldiak

martxoaren 22rako

- ❑ **Gasteiz:** Angulo mendi lepoa - Urieta - Eskutxi - Ungino Madaria.
- ❑ **Uzturre** (Tolosa): Euskadiko Txap. 30 Km.
- ❑ **Lagun Onak** (Azpeitia): Gazume - Iturrioz.
- ❑ **Xabier** (Donostia): Baños Panticosa - Piedrafita - Balaitous - Sallent de Gallego.
- ❑ **Aitzarte** (Donostia): Baños Panticosa - Piedrafita - Balaitous - Sallent de Gallego.
- ❑ **Tabira** (Durango): Candanchura.

Kresalakoak Andaluziara

Donostiako Kresala mendi taldekoek honako bidai hau antolatuta dute Aste Saindurako: Marbella, Algeciras, Puerto Banus, Cadiz, Jerez, Sevilla, Cordoba eta abar. Imajinatu duzuen bezala, Andaluzia parte horretan. Prezioa: 12.500 peztan. Bueno, gehiago jakin nahi baduzue honatx dei egizue: 420905 (arratseko 8tatik 10etara).

Usategietatik Lekunberrira

Gure Euskal Herri honetan, zorionez, badugu hainbat eta hainbat ibilaldi interesgarri egiteko aukera. Herrialde guztiak dituzte toki eder eta zoragarriak baina gizonaren esku asekaitezak gutxitu eta urritu ditu horrelako parajeak. Behin eta berriz pistak direla, zuhaitzen talatzea edo mendien suteak direla izadiaren aurkako erasoak gertatzen doaz.

Hala ere esan beharra dago nabarmenago egiten ari dela Komunitate Autonomo mailan. Nafarroan ere antzeko zerbait gertatu arren, oraindik posible da bere basoetako bakardadea edo haranetako edertasuna dastatzea.

Aste honetako ibilaldia ere era honetakoak dugu, benetan ederra eta atsegina. Aipagarria Ireber mendiaren ondoan eta Bi Ahizpen Sepultura egia esan, bakardade berezi eta arraro bat eta bide batez erakarpen handi bat sortzen duen toki horietako bat dugula esan dezakegu.

Ingurietako herrietan eta bereziki Berueten jasotako aintzinako gertakizunak diotenez, elur ekaitza batek jota, toki honetan bi ahizpa hil ziren, hilobia bertan eraikia izan zelarik.

Euskaldunek bizirik gorde dute gaurdaino, hilarri hauen esanahia, nahiz bakunak izan naiz hondatuak egon. Dituzen izenek, hots, Jentilen Sepultura, Jentil Harri, Sorginetxe, Mairietxe, Tartaloetxeta eta abarrek, argi adierazten digute. Bidean zehar ikusi eta iragan ahal izango ditugun zenbait herri txiki Aldaz, Etxarri... Nafarroako beste herri txikien antzera guztiz txukun eta xarmantak agertzen zaizkigu.

Gorritxo

- Hiru herri desberdinetatik (Leitza, Goizueta eta Ezkurra) datozen bideak lotzen dira Usategieta gainean. Ibilaldi hau gain hortatik Lekunberrira bitartean proposatzen da, nahiko ibilaldi ordekatsua suertatzen delarik.

Ardantzaren gobernua osatu kulturan Joseba Arregirekin

MARTXAN ari da sozialistaz eta jeltkidez osatutako Jaurlaritza berria. Azpimarragarriak dira izen berrien artean Joseba Arregi, lehen ere kulturako kontseilari izana, eta EA sortu duten Garaikoetxeatarrek traidoretzat jotzen dutena. Kritikoen artean ibili ondoren, esizioaren ondoren Gipuzkoako EAJren zutabeetako bat da. Jose Ramon Recalde egin dute hezkuntzako kontseilari. FLP edo «Felipe»koa izana, PCEko militante ezagutu izan dugu, baina orain PSOEtik oso hurbil zebilen. Preautonomian, Txiki Benegas barne arazoetako kontseilari zenean, Recalde giza eskubideen arduraduna zen. EITBko zuzendari berria Eugenio Ibartzabal izango da, eta gobernuaren bozeramaile berriz Jose Ignacio Uribe, 1977an Juan Carlos erregeak hautatutako senatore izan zena.

Itzali samarrik pasa da aurtengo martxoaren 8a

EUSKADI mailan bederen, aski itzalpean pasa da aurtengo martxoaren 8a, batik bat Txomin Iturberen omenaldia zela eta. Hala ere, manifestaldiak izan dira, eta horietan azaldu dira emakume talde ezberdinak: EMKko emakumeak, lesbianak, Aizan... Bertako espetxeetara ere egin dira bisita bereziak, horietan diren emakumeekin solidarizatu eta laguntzeko. Aurtengo ekintza berezia joan den asteko gertakizunek bota dute atzera. Aurtengoan Carabanchelgo espetxera ibilaldi bat egin nahi zuten. Zenbait tirabira izan zen talde feministen artean Carabanchelako bisita zela medio, emakume preso guztiak edo batzuk bakarrik bisitatu nahi zirela eta beste.

Matxitxakoko guduketaren 50. urteurrena ospatu zen igandean

DUELA 50 urte lau arraintzuntzi, makailutarakoak, borrokatu ziren Francoren «Canarias» gerrauntziaren kontra Matxitxako muturraren aurrean. Han beren bizia galdu zuten gudari eta marinelen oroimenez urtero ospatzen da «Itsas Gudarien Eguna» Bermeen. 1967an eman zitzaion hasiera usa-

dioari, eta beti PNV izan da bere protagonista, 1979an Bermeoko jeltkideen gehiengoak espulsatutako zuten arte. Geroztik bi taldeak turnatzen ziren urtero, baina azkenean EAK protagonizatu du. Aurtengoan, fetxa aipagarria izanik, 300 lagunek hartu zuten parte, eta horien artean zegoen Karlos Garaikoe-txea.

«Radio Vaticano» dela eta gobernu espainola haserre

TXOMIN Iturbe Abasoloren heriotzea dela eta Vaticanoko irratia emandako informazioagatik bere protesta eza-gutarazi du han Estatu Espainolak duen enbaxadoreak. Informazio hori Euskadi Irratiko Mikel Lejartzak eman zuen, eta saioaren arduraduna berriz aita Jose Migel Arregi jesuita da. Hau urtetan Loiola irratiko zuzendaria izan zen, gero Eusko Irratia erakundearen zuzendaritza eduki zuen, eta duela urte pare batetik honuntza Vaticanon dago.

Europako moneta, Nafarroaren zanpatzailearen irudiz aterako

PISKANAKA hurbilduz doa Mendebal Europa guztian moneta bera izanen den eguna. Dirua bera esistitzen da jadanik, «Ecu» izena daramana. Baina hemendik aurrera moneta fisikoa ere badago. Platinozko, urrezko, zidarrezko eta brontzezko aleak plazaratuko dira laster, eta horietan XVI. mendeko irudiaren kopia ezarriko da. Carlos V.arena, hain zuzen. Justu 1512.ean Nafarroaren independentzia armaz zanpatu zuen erregearen irudia.

Didier Lafitte-ren kasoa aztertzen duen liburuxka

BAIONAN plazaratzen den «Ekaitza» astekariak 24 orritako liburuxka bat plazaratua du bere kazeta barruan, orain hiru urte, 1984ko martxoaren 1ean, polizia frantsesak hil zuen Didier Lafitteren kasoa aztertzen duena. Jean Paul Kiss izeneko salatari baten laguntzarekin xedera zabaldutako zientzako polizia Didierri eta joan den udazkenean Paueko espetxetik ihesi egin nahian abiatu bezain laster tiroz hil zuen Martinez poliziak txofer zihon Didier. Nahitara hil zuela eta egindako epaiketan gertatu ziren gauza bitxi eta irregularkeriak salatzeko dituen «Ekaitza» astekariak.

Bolak aurrera darrai

Txomin Aljeriatik hilobira: bere mezua gelditu da airean

Milaka abertzaleren azken agurraren ondoren lurperatu zen Txomin Iturbe Abasolo Arrasaten. ETaren aurpegi gizatiarra, ETarekin negoziatzeko posibilitatea, ETaren abertzaletasuna... izan dira aste osoan protagonistak. Aljeriatik heldu zen zerraldia.

Egunsentia argitzeko puntuan zegoen Txomin Iturberen gorpua Arrasateko kaleetara heldu zenean.

Aste oso batez bete ditu Txominen heriotzeak prentsaren orriak, Gasteizen gobernu berriaren sorrera bera estaliz. ETarentzako bezala Herri Batasunarentzako kolpe handi bat izan da buruzagi arrasatearraren heriotza, baina gainerako abertzale guztiak ere bortxatuak izan dira Txomin Iturberen nortasun apartekoa eta nazionalismo sakona aitortzera.

Etxetik urrun gertatutako istripua

Alde guztietan da oraindik istripuaren esplikazioa onartzen ez duenik. Txominen borroka onartzen zutenetakoak, batzuk. Kasualitate handiegia bait dirudi hainbeste atentatutatik bizirik atera ondoren kolpe tonto batez hiltzea.

Iturbe hiltzeko interesa aspaldikoa da, eta bere inguruan ere gauzatu da ahalegin hori. Bere koinatu Xabier Arenazagandik hasita, asko bait dira tiropean hil direnak Txominen lagun ingurukoenen artean. Prestatutako istripuak, berriz, ugariak izan dira historian, eta bat gehiago antolatzea ez litzateke harrigarria.

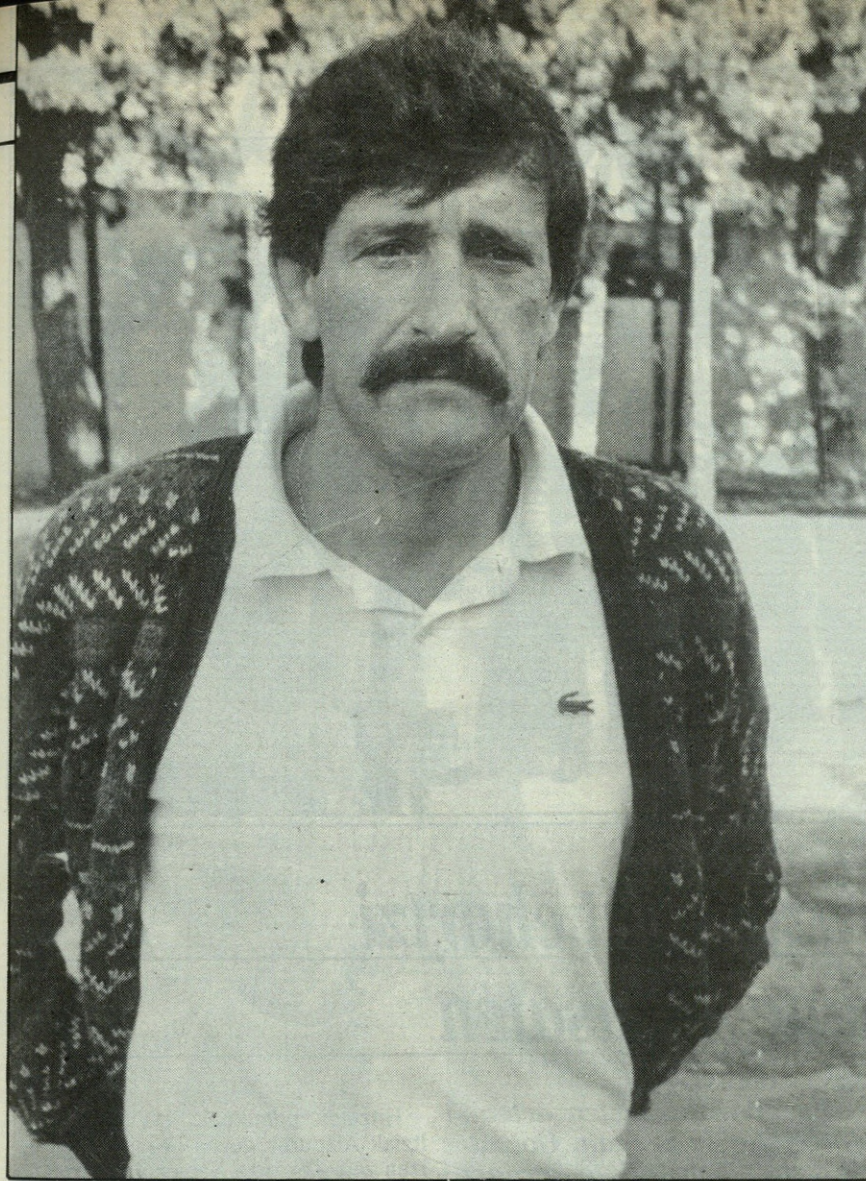
Baina tesi antiterroristei lotutako prentsaren artean ere interesatuak dirudite aljeriarrek emandako bertsioa gezurtatze lanetan. «Diario 16» egunkariak erreportai xehe bat prestatu du, Aljerian bertan, Berrouaghia hirian, egindako argazki eta guzti.

Erreportai horren arabera, beste auto baten kontra jo omen zuen Txomin, Aracama eta Belen Gonzalez zihoazeneakoak. Txomin, gainera, bizirik iritsi omen zen hospitaleraino. Erreportai horrek ere zalantza ugari uzten du bere egitasunaz, errez frogatzen ahal diren detailak —autoak jota hautsitako farola, esate baterako, errez lokalizatu zitekeen behin lekua aurkituta— zintzilik utzi direlako.

Telebista espainiarrak ere beste hipotesia luzatu zuen «Informe Semanal» programan: aljeriarrek deus esan ez duten arren, Txomin zeraman autoak gorpila bat lehertua zeukala. Zintzilik dau den susmoak, ala aljeriarrak argitasun gehiago ematera bortxatzeko manio-brak?

Espainolek ba al zuten Arakama eta Belenen berri?

Aljeriako agintariei informazio gehiago ateratzeko interes handia dago, izan ere, Estatu Espainoleko erakunde askotan. Txomin Iturberekin Belen Gonza-

Txominen ideia sinpleak

Denetakoak esan dira Txomin Iturberen nortasunaren inguruan. ETAn ekibokatuta zegoen nazionalista baten irudia eskaini dute batzuek, eta azken urteotan hainbeste landu den milenarismoaren tesien ildotik norbaitek Santa Kruz apaizarekin ere konparatu du.

«*El Diario Vasco*»n kronika politikoak idazten dituen Luis R. Aizpeolearen aburuz, Goiburu Mendizabal eta Xabier Arzalluz bat omen datoz Txomin kontsideratzerakoan «*un hombre muy honesto en sus convicciones, de carácter fuerte, y nacionalista indiscutiblemente, pero a la vez muy simple en sus ideas*».

Aidaneko sinplezia horrek ez zion, antza, etorkizunari buruzko kalkululaski xuxenak egiterakoan hutsegin. 1974ean herriaren intsurrekzio armatua aldarrikatzen zuen Goibururen kalkuluetan ez zuen sinetsi, esate baterako, Txominek. Orain ETaren ekintza armatuak terrorismotzat jotzen dituztelarik, orduan ere Txomin ideia sinplekun «puto mili»tzat zeukaten. Talde armatuaren kontinuitate beharrean denak ados zetozen garaletan, alegia.

Indar armatuaren beharra diskutigarria da. Areago, gehiengoak kontrako jarrera du. Baina beharrezkoa zela aldarrikatzen zutenek aitortu behar dute Txominen kalkulua bereina baino sinpleagoa ez zela. Ideia baten funtsaren eta distiraren arteko bereizketa historiaren balantzeak ematen du eta.

MARKOX

lez eta Iñaki Arakamak zer egiten zuten azkar argitu nahi da, eta batez ere ea hiru horiez gain ETako zenbat militante egon daitekeen orain Magrebeko erresuma horretan.

Madrilgo agintarien aldetik interpretazio ezberdinak eman dira Gonzalez eta Arakamaren presentziari buruz. Ezustean harrapatu zituela esan zen lehendabizi; zerbitzu sekretuak lokalizatuak zeuzkatela baina notifikazio ofizialik ez zegoela argitu zen ondoren; APS agentziak, berriz, bi militanteak otsailaren 22an iritsi zirela zabaldu omen du.

Hau hola izatekotan, aurreko bertsio guztiak Madrilen asmatutako aitzakiak direla pentsatu behar da. Eta hola gertatuko litzateke, bi militanteek ez zaramatela Aljerian bost egun baino gehiago, istripua 27an gertatu zelako.

Felipe Gonzalezen lehendakariorde Alfonso Guerrak berari egindako isekatzat hartu du ETako hiru kide horiek Aljerian egotea. Haserrea areagotu egin zen, FLN aljeriarrak Txomin Iturberen familiartekoei eta lagunei bere doluminak adierazten zizkiela jakinda. Guerra bera izan da, itxura guztiak direnez, Txominen gorpua herrira-

tzeari oztopoak ipini dizkiona... Aljeriako gobernuak Belen Gonzalez eta Iñaki Arakama espulsatuko dituela publikoki adierazi duen arte.

Aljeriako agintarien prudentzia ezaguna

Aspalditik gure artean ahaztua zuen protagonismoa berreskuratu du Aljeriak kaso honetan erakutsi duen jokabidearekin. ETako lehendabiziko kideentzat garrantzia apartekoa izan zuen Aljeriako gerrak —1954ean hasi eta 1962an, independentziarekin, bukatu zenak— baina geroztik aski ahaztua zegoen.

Iturbek berak agertua zuen bere eritzia «Egin» egunkariak plazaratutako elkarriketan: **«Hemen ikusten da ez gaudela bakarrik, internazionalismoa hitz soil bat baino zerbait gehiago badela»**. Txominen heriotzearekin konplikazioa sortu zaio Aljeriako errejimenari, aspalditik bait dira beldur Libiaren kontrako erasoen ondoren, eta Siriaren kontra esan direnak entzunda, berei tokatuko zaiela txanda hurrengoan.

Chadli Bendjedid-en partidu eta gobernuak, hala ere, serenitatez erantzun dute. Azken urteotan Aljereko agintariek negoziatzaile prudente bezain efikaz izatearen fama dute, eta kaso hau horren erakusgarri izan da. Komunikatu soilen bat besterik ez eta gobernuaren eta partiduaren artean lanak ondo banatuta.

Orain ohartu dira asko zein gertu da goen Aljeria Estatu Espainoleko kostatik. Estatu Batuek beren territoria eta Ertameriketarainoko guztia dute beren «hinterland», Sobiet Batasunak bere ingurua ongi definituta du Siberiako muturreraino, eta Europari Magreb gelditzen zaio eskueran. Hor, eta erresuma ez alineatuen mugimenduan, pizu berezia du Aljeriak, eta posizio horrek euskaldunokiko jokatzen du Ben Bella Alicanten

Buruzagi bat ehortzi dute Arrasaten

Oskarbi zerua eta gau epela zen guardia civilen artean Txomin Iturberen gorpua Arrasatera heldu zenean. Goizalde, Mondragoeko kale estuetan zehar bere jaiotetxeruntz zeramatenean. Egunaren lehen argitan distiraz erreparatzen zuten okaran xuritu berriek, Txominen gorpua «Etxezuri» raino igo zutenean.

ETAren aurpegi gizatiarra baino gehiago, alde mingarriena ere bazen igandean Etxezurin zegoena. Ama Pilar Abasolok egunsentiarekin hartzen zuen atarian, hemeretzi urte lehenago ihesi joandako semearen gorpua. Ipar Euskadin errefuxiaturik den Anjel falta zen. Eta suhi haina seme zen Xabier Perez Arenaza, GALen tiropean hil zutena.

Iparraldetik ezin izan zuten pasatu

Familiartekoek Iparraldean barna ekarri nahiko zuten Txominen zerraldoa bere azken bidaian. Hor utzi dituen bere adiskideen artean azken agurra jaso. Tirabira guztien artean Iparraldean Euskadi batuaren helburuan sinesten duten lagun guztien agurra, alegia.

Ez zen posible izan. Eta errefuxiatuek norbere etxean ezkutaturik segi

behar izan dute, deskuidorik ttikienean jendarmek hartu eta mugan polizia espainiarrari entregatuko dizkion beldurrez. Elkarrekin hain harreman gutxi duten abertzaleak biltzeko balio izango zuten Txominek, hil ondoren ere...

Bartzelonatik iritsi da gorpua, hainbat trabaren ondoren, eta Aljeriako gobernuari egindako txantajea ondo lotutakoan. Guardia civilez alde guztietatik inguratua, baina azken finean etxeraino eraman, Arrasateko sarrean Ertzantzari entregatzeko.

Azkenerraino jarraitu zuen gizonaren omenez

Mundua zegoen Arrasateko plazan, Txominen gorpua elizatik noiz aterako zain. Elizkizuna amaituta, oihu eta malko artean, ipini dute zerraldoa tau-ladi gainean. Eta hiru semeak xutik, ikurrina eskuetan.

Hitzaldi politikoak eta bertsoak. Itziak Aizpurua gozoa bezain gogorra izan zen. Zorrotza Xabier Arzalluzekiko. Amnistiaren aldeko Batzordeen ordezkariak preso eta errefuxiatu guztiak etxeratu arte borrokan jarraituko dutela zin egin zuen. KASeko ordezkariak omenaldirik onena Iturberen bideari jarraitzea zela adierazi zuen.

Bertsolariak ere aritu ziren. Jon Enbeitak bere aita hilberriari, Balendini, goraintziak emateko enkargatu zion Txomini. Herriko kontzejalak, Zubizarretak, «besteak nekatzea ulertu zuen, baina berak azkenera arte segi zuen» adierazi zuen, eta baita definizio bat eman ere: «Sena handiko baserritar bat, enbaxadore izateraino iritsi zena».

Enbaxadore, edo buruzagi. Adin guztietako jendeak azpimarratu nahi zuten. Bere hiru semeak zutik, negar batean, aita bere umeez harro dagoela. Bestetan hain irrifartsuak diren kazetariak ere ez zuten txintik egiten. Hurrengo eguneko kroniketan mami-tuko zen beren harridura.

Etxerakoan, sarrean zeuden guardia civilak berak, edo berdinak. Arrasatekoa parentesi bat bait zen.

egoteak haina edo gehiago.

ETArekin negoziatu beharra azpimarratu

Irnotasuna eta negoziatzeko gaitasuna batean eramatearen sinbolo den Aljerian hil da Txomin Iturbe. Palestina-
rren kasoan bezala Afrikako estatuak biltzen dituen OUA-
n edo Ez Alineatuen biltzarreetan, Libia batek egin dituen keinu espektakularren antzekorik ez du egin Aljeriak, baina ezta atzera ere.

Abdallah, gaur Parisen preso dena, kaleratu eta rehenak askatzeko negoziaketak Aljerian burutu ziren, gero

ko zegoen azken posibilitatea itxia baltitz bezala idatzi da leku askotan.

Bidea irekia dagoela eta negoziatu nahi ez duena Madrid dela salatu zen Arrasateko ekintza politikoa ere. Xabier Arzalluzek ere, gauzak gogortu ez daitezzen, adierazi du Txomin ez ziren buruzagiek, eta hori Aljeriara eramanez ondoren ere, bidali dizkiotela mezuak.

Ez zen Txominekin negoziatu behar, ETArekin baino

Negoziaketa aferetan, ordea, beste orotan bezala, Txominek ez du protagonismo apartekorik onartu izan. Orain

Hiru semeak, aitaren zerraldia atzean dutela.

frantsesek hitza irentsi badute ere. Berdin palestinarren kasoan, Aljeriako agintariak ahalegin handiak burutu dituzte OLP eta bertatik ateratako adar guztiak une larri honetan bateratzeko bidean jartzeko.

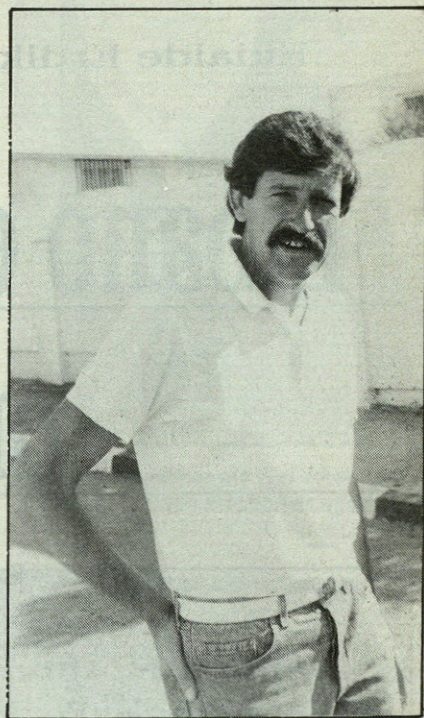
Txomin Iturberi ere Aljerian hurbildu omen zaizkio Madrilgo gobernuaren mezulariak negoziaketa bidean urratsen batzuk eramatekotan edo. Hasieran aipatutako zenbait negoziatzailearen izenak gezurtatu egin dira gero —halanola Julen Elgorriagarena— baina kontaktoak izan direnik funtsean ez du inork ukatu.

Negoziaketa posible baten aurreko jarreraz aritzean, eta duela bost bat urtetatik honuntza komunikabideek beren kronikekin markatutako ildotik, Txomin hiltzean ETArekin negoziatze-

bere negoziaketa bide berezia eta bere taktika propioa eraman nahi zuela errepikatu da prentsan, baina ez da ahaztu behar Estatu Frantsesetik espulsatutako aurretik berekin egindako azken kontaktoan pertsonalki berak esan zien gobernuaren ordezkariak norbaitekin hitzegitekotan Antxon Etxebesterengana jo behar zutela, Ecuadorra.

Txominek bere erakundearen erabakiaren gainetik zerbaite egin duela frogatzeko prezedente bakar bat ez da argitaratu berataz idatzi diren hainbat orri eta lerrotan, eta orain aipatzen diren saioretan ere ETA baino ez aurrerago eta ez atzerago ez zela joango kalkulatu daiteke.

Bere pertsonalitateak pizu espezifiko bat bazuen, ordea, eta hil ondoren euskarri gizartean aste betez ezagutu den gi-

roa da horren lekuko. Madrilgo gobernua gainez egin aurkitu da Txomin Iturberen afera hau dela medio. Eusko Jaurlaritzak berak heriotzearen berria ezagutu eta biharamonean zabaldu zuen bere agiria, zeinetan matiz guztiekin baina ETako militantearen nortasuna itzal handirik gabe goraiatzeko bait zuen.

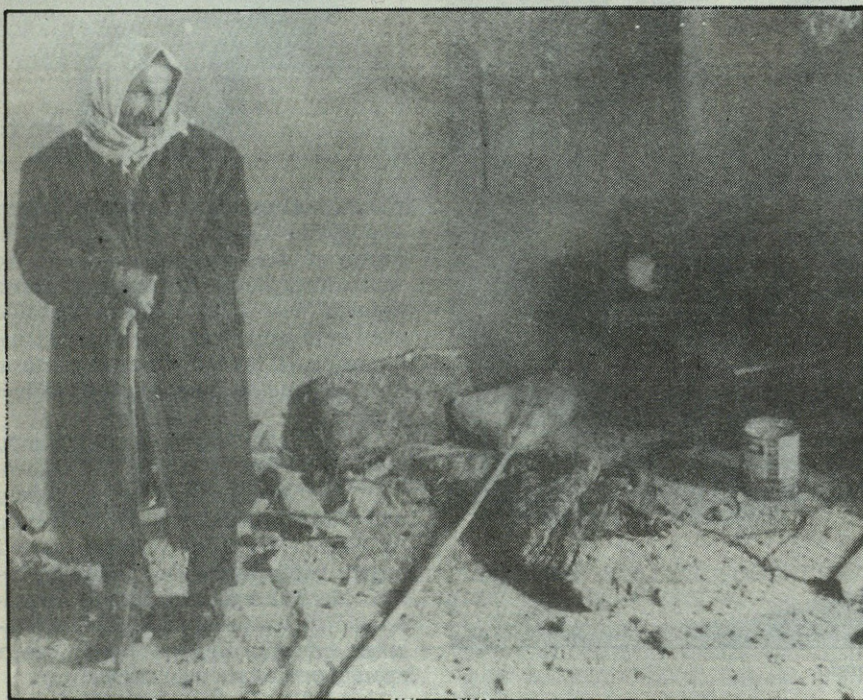
HB eta Ezker Abertzalea den mundu barruan erreazioa espero bazitekeen, PNV eta EAKo jendeak ere harrapatu ditu Txominen heriotzearen zirrarak. Arrasateko kontzejal jeltxideek garesti pagatu behar izan dute PSOArekin beren alderdiak egindako tratua, Arrasaten geroztik izan diren eztabaidek erakutsi dutenak. EAKoek berriz beren aparatoarekin izan dute arazoa.

Herri Batasunako buruek, berriz, Txomin Iturberen omenaldian PNVren aparatoari kritika egin eta baseei elkarrekin joateko konbita egin zieten. Itsuak ere ikusten du etenak handiegiak direla. Baina adineko jende asko zen Arrasaten, eta bati baino gehiago entzun ahal izan zitzaion: «Abertzaleon artean ez ote gara zerbaiteara iritsiko?».

Iñaki ZUBIONDO

Ekialde Erdiko indar zentrifugoak, egun (eta IV)

Libano eta Palestina, gerra ororen erdian

Ekialde Hurbileko gerra eta enfrontamentu guztien erdian palestindarrak aurkitzen dira. Batetik bestera iheska ibilitako palestindarrak, Libanon elkartu ziren, noizpait. Gero, 1982an, israeldarrek eraso zituzten, handik militante asko ateraraziz. 1985eko hasieratik militante horien, batipat OLPTarren itzulera nabarmentzen da, eta gaur egun, dudarik gabe esan daiteke, lehengo egoerara ez noski, baina bai garai bateko indarra izatera heldu direla palestindarrak Libanon.

Palestindarrak atzera indartu badira, Libano, oro har, izugarri ahuldu da azken denboretan. Zenbait urtetan barrena, gerra eta guzti, goiari eutsi bazioten (libandar libarren oreka ia legendarioa zen), orain, 1986an zehar, kolpe batez, behea jo du hango ekonomiak. Ekono-

mia orokorreko datu soberaz zuek ez nekatzearren, bat baizik ez dugu eman go orain: 85eko abenduan dolar bat 18 libren trukean aldatzen bazen, 86koan 92en trukean aldatzen zen ja.

Urtebete horretan jangaien prezioak %204 eta 278 bitartean emendatu dira.

Libandar langileentzat bizitza nekoso gertatu da. 1984ean libra batez bost ogitxo, edo hiru arraultze, edo 660 gramo kafe, edo bi kilo mahats, edo 25 gramo okela erosi ahal baziren, aurtengo hasieran ogi-heren bat, edo arraultze-bosteko bat, edo bi gramo kafe, edo 75 gramo mahats, edo 4 gramo okela erosi ahal dira. Eta langileek 1500 eta 2500 libra bitartean kobratu ohi dute bataz beste hilabetero.

Hiru libandarretatik bat lanik gabe dago. Tarteka, honelako iragarkiak ikusten dira Libanoko prentsan: «Nire zortzi haurrak saltzen ditut; bere gain har ditzakeenak dei beza...» Elektrizitatea ontasun preziatu bat bilakatu da, eta ura zer esanik ez, sarritan alimaleko prezioetan saltzen bait da botiletan, izan ere kanalizazio gehienak obusek hondatu dituzte. Pobrezia herriaz nagusitu ahala, milaka abiatzen dira libandarrak estranjeriarako bide mingotsetan aurrera.

Bertako indar «errepresentatiboak» (beraz, palestindarrak alde batera) ez dira krisiari buruz ados jartzen inondik ere. «Kristau» deituek «musulman» deituei egotzen diete egoeraren errua, hauek, ministrariaren Kontseilua azkeneko aldiz bildu zen 1985eko urritik hona boikot egiten bait diote Amine Gemayel Estatu-buruari. «Musulman»ek aldiz, Beirut ekialdeko espekulatzailerei leporatzen diete kargua, banka-gizonei batipat. Libanoko Banku Nazionalak bere tik Camille Chamoun Finantza ministraria dauka errudun nagusitzat...

Kristau erradikalen aukerak

Camille Chamoun hau amerikar eta israeldarren oso zalea da, eta bera lez «kristau» den Gemayelen oposizioan posizionatzen da, zeren azken honek libandarren konfidantza eskuratzekotan Siriarekin negoziatu nahi duelarik, Chamounnek erabateko ukoa egiten dio

«arabiar aukera»ri, esan nahi baita, arabiar inguruarekin zeharo etetearen aldekoa da, lokarri bakarrak «mendebalde»arekin izatearen aldekoa beraz.

Camille Chamoun eta «kristau erradikal»en artean berarekin batera influentziarik gehien daukan Samir Geagea indartu dira, antza, azken denboretan. Arestian Libano inbaditutako siriarrek, Gemayelek fitsik ez bait du pintatzen (batzuek eta besteek ez badute antzarrak perratzeri bidaltzen, itxurak gordezteagatik besterik ez da), beste bi horiekin mintzatu nahi bide lukete, irtenbide bila, baina Chamoun eta Geagea nekez prestatuko dira Damascokiko edozein tratutara. Siriarrek, alde horretatik ere, ez dute panorama ederregirik; ataka txarrean sartu dira benetan.

Baina siriarrek dituzten zailtasunez zeredozer esaten genuen pasa den astean eta horretan utziko ditugu.

Palestindarren aliantza berriak

Palestindarrak, zertan daude orain? Historia minimo eta apur bat eskemati-

ko bat eginez, esan dezagun 1948an Israelgo Estatuak sortu zenetik eta beraz munduko mapetatik Palestina desagertu zenetik, palestindarren borrokaren ardatza ekintza armatua izan dela. Aktibitate horren mugarriztat 1970eko iraila eta 1982ko uda aipa daitezke. Lehenbizikoan, «iraila beltz»ean alegia, Jordaniak bonbazkatu zituen palestindarren kanpamentuak eta hauek handik aldegin beharrean gertatu ziren. Bigarrenean, Libano inbaditu zuen Israelek eta erresistentzia berriz ere sakabanatu zen. Bai bata eta bai bestearen ondoren ekintza armatuak ugaritu ziren. Baina ez goaz horretan sakontzera.

Ditugun datuen arabera honenbestez zalanza izpirik gabe esan dezakegu, palestindarren erresistentzia berriz ere indarrean dagoela Libanon. (Israelek nondik-norako garaipen edota galerak bildu dituen gerrate horretan, alde batera utziz). Palestindarrak ez daude desarmatuta beraz (gogoratu bestela milioi erditxo bat palestindar bizi dela Libanon), eta berak izan dira batipat Amali aurpegia erakutsi diotenak.

Max Kampelman eta Yuri Vorontsov, arma negoziaketetan delegazio buruak

HOR BARRENEKOAK

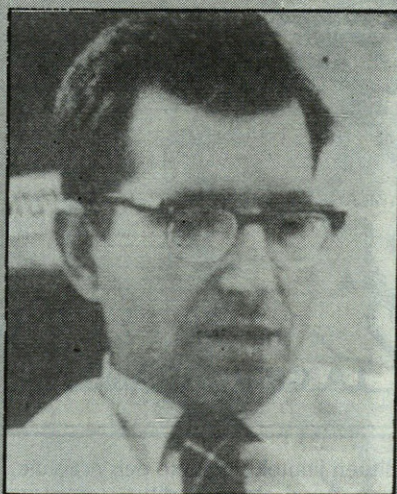
Apirilaren erdialdean bilduko dira Moskun Xevardnatze eta Schultz, Sobietar Batasuneko eta Estatu Batuetako kanpo arazoetarako ministriak. Besteak beste Reagan eta Gorbaxoven arteko beste «tontor» baten prestaketan ihardungo omen dira, baina batipat armamentuen gorabeheraz mintzatuko direla ematen du. Horretan nobedosoena sobietarrek irisiera erdiko misilak gutxitzeko egin duten proposamena da. Amerikarren Pershing-II eta kruzero-misilak ukituko litzuzke proposamen horrek, eta sobietarren SS-20 misilak ere. Europatik erabat kenduko lirateke horietariko denak, eta Europatik kanpo alde bakoitzak 100 baizik ez litzuzke gordeko. Mendebaldetik, proposamen berria jeneralean ondo ikusi baldin bada ere, batez ere «izarretako gerra» ez dutelako sobietarrek jadanik ezinbesteko puntutzat ipintzen, zalanza batzuk sortu dira hala ere. Bi hauek, aipagarrienak: Bat, zein mugak ipini sobietar Europari (Uraletan, sobietarrek nahi bezala, ala Siberian, amerikarrek galdegiten dutenez?); honekin batera, Alaskako problema dago, bertan ezarritako amerikarren misilek ere erraz joko bait lukete sobietarren lurraldean. Bigarren arazoa: sobietarrek orain aipurik egiten ez dutelarik ere, akordioak aitzinatuz gero, noizpait Frantzia eta Britainia Handia inplikatu beharko lirateke, berek ere badutelarik aski arma nuklearrik; Frantziak, aldiz, traba handiak ipiniko ditu, bere berezko disuasiozko estrategian arma gutxitze kalkulurik ez bait da sartzen agi denez.

□ FANXIN

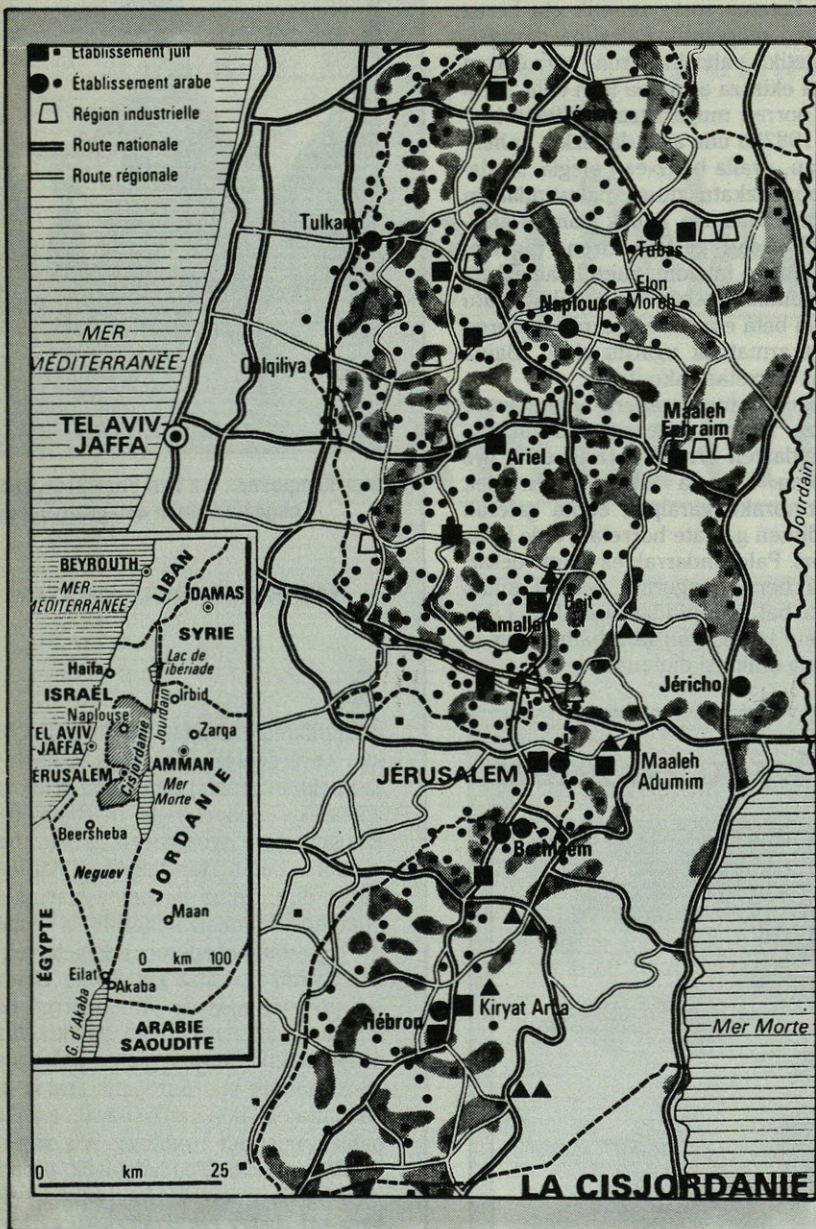
Chomsky-k, Israelez:

Ekialde Erdiari dagokionez, geroz eta nabarmenagoa da Estatu Batuek Israelgo Estatuaren aldeko aukera estrategikoa egin dutela. Sha eroriz geroztik, huraxe bait da amerikarren baserik fidagarriena (...) Amerikarren helburuak, mundu parte horretan, bi dira beti ere: batetik, iturri energetikoen kontrola zihurtatzea, eta bestetik, oraingo gatazka serioen konpon lezaketan bide guztiak blokeatzea, eta horretarako Israel eta inguruko Estatu arabiarren arteko iskanbilak bizitu behar dira.

«Mundu guztiak daki, aspal-diko urteetan, konponbide hori 1967 baino lehenagoko mugaz alde bitarra bi Estaturen sorrera baizik ez daitekeela izan. Eta bi Estatu horiek sor daitezkeen mundu guztia dago ados... israeldarrak salbu, izan Likud-ekoak izan Alderdi laborristakoak; eta beren atzetik, Estatu Batuak. Izan ere, atera-bide politiko batek Israel eskualde horretan integra zedin

baimenduko luke, teknologikoki aurreratuta dagoen zentru baten gisa... Eta ez da horixe Estatu Batuek nahi dutena. Ez dute anbizio berezirik gabeko Suiza edo Luxemburgo bat ikusi nahi. Esparta berri bat ikusi nahi dute, modernoa teknologiaz, militarki indartsua: Estatu paria bat, bizi ahal izateko beregandik dependituko duena eta agintzen zaizkion ekintzak burutzeko prest egongo dena...»

Zisjordaniako «apartheid»az datu pare bat

Zisjordanian eta Gazan, 1967.az geroztik Israeliek okupatzen dituen lurraldeetan, populazioaren gehiengo osatzen duten palestindar nekazariak bi problema izugarriren artean harrapatuta ikusten dira. Batetik, geroz eta lur aldagarri gutxiago dute, zeren eta israeldar kolonoek, izan lege-bidez izan espropiazio hutsez, geroz eta lur gehiagoren jabe gertatzen bait dira. Bestetik, uraren problema dago. Militarrek razionamendua inposatu dute, eta Zisjordanian guztian lurren %5a bakarrik ureztatzen da. Putzuak, kuotak, kontagailuak ere militarren kontrolpean daude. Bestalde, palestindarrek jasotzen duten ura kolonoek jasotzen dutenaren herena besterik ez da, aldiz populazioaren portzentaia dira: kolonoak, %2,8, palestindarrak, %97,2.

1984ko bukaeran ehun eta hamar kolonia zituzten finkatuta juduek Zisjordanian, 28.000 lagun denetara. Ondoko mapan ikusten duzue Zisjordanian, Nazioarteko Erakunde Sionistaren kalkuluen arabera populazioaren banaketarekin, 2010garren urterako. Grisez eta koadratxo beltzez juduen kokalekuak adierazten dira, puntuek aldiz arabiarren herriskak adierazten dituzte. Egun, Zisjordaniako langileetatik %45a (80 bat mila lagun) Israelen ari da lanean, beraz emigrazioan (egunero joan-etorri edo tenporadatan). Merke ordaindutako langileak dira noski. Eta beste datu bat, bukatzeko: 1980an, zisjordaniar inportazioen %88a Israeldik zetorren, aldiz Jordaniatik (eta «legez» Jordaniaren jurisdikziopean dago Zisjordanian)... %1,3a baizik ez zuten hartzen! Menpekotasun tipo horri, estilozko bariante batzurekin, Hegoafrikan «apartheid» deitzen zaito.

Horretan druzoak eta Hezbollah-ko txiitak bateratu zaizkie. Druzoak ez dira nonbait ahaztu, 1983an miliziano falangistek Chouf-eko mendia hartu nahi izan zutelarik, haren defentsan, druzoak baino, palestindarrak gehiago akabatu zirela. Hezbollah, bere aldetik, Amaleko Nabih Berrik Siriaren apoioz jokatu nahi duen gendarme papera salatu izan du —Israelgo iparraldea zaindu nahi izateaz akusatzen du. Hezbollah ez du bestalde inolako «normalizapen»ik nahi, agi denez «kontraesanen desarroi libreak» Islamdar Estatu batera eraman ditzakeelako ustetan.

Etekinik onena: batasuna

Laburtuz: palestindarrak ondo lekututa daude, nahiz eta Siriaren oraingo interbentzio zuzenak zein eraginak izan-

go dituen jakiteko goiztxo den oraindik. Parean, Amal eta Siria dituzte, zoritxarrez, baina batez ere, eta beti bezala, Israel dute pare-parean, zeina azken hila-beteetako «barne» gudetatik garaile ateratzen bait da.

Baina palestindarren erresistentzia ez Tel-Aviv-i ez Damascori ez zaie kome-ni, eta badirudi zenbaitetan biek ekin-tzak koordinatzen dituztela. Adibide bat ipiniko dugu. Saida Israelgo mugatik iparraldera berrogeitamarren bat kilómetro-tara dagoen hiri bat da. Horko deputatu den Mustafa Saad nasseriarrek beti onean hartu izan ditu palestindarrak. Bada, nola horraino —Israel gertuegi egonik— siriarrak sartzerik ez duten, Amaleko indarrek Beiruten «kanpamentuetako gerra»ri ekiten zioten artean, israeldarrek Saida ekialdeko auzoak eta bere ondoko Magduche he-

rria bonbazkatzen zituzten, bietan ere palestindarrak indartsu zebiltzelarik.

Baina palestindarrek atera lezaketen mozkinik onena beren batasuna izango litzateke. Eta, behin Habash-en FPLPk eta Hawatme-ren FDPLPk Amalen kontrako borrokan gehiengoaren OLPrekin bat egin eta gero, Siriaren aldeko palestindarrak gelditzen ziren soilik, «Saludoaren Fronte»koak alegia; baina, Siriaren zoritxarrerako, palestindarren kanpamentuetan milaka eroritako Amalen bonbek ez dute horrelako bereizketa zorrotzik egin.

Pablo Sastre

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

**servicio
de
publicaciones**

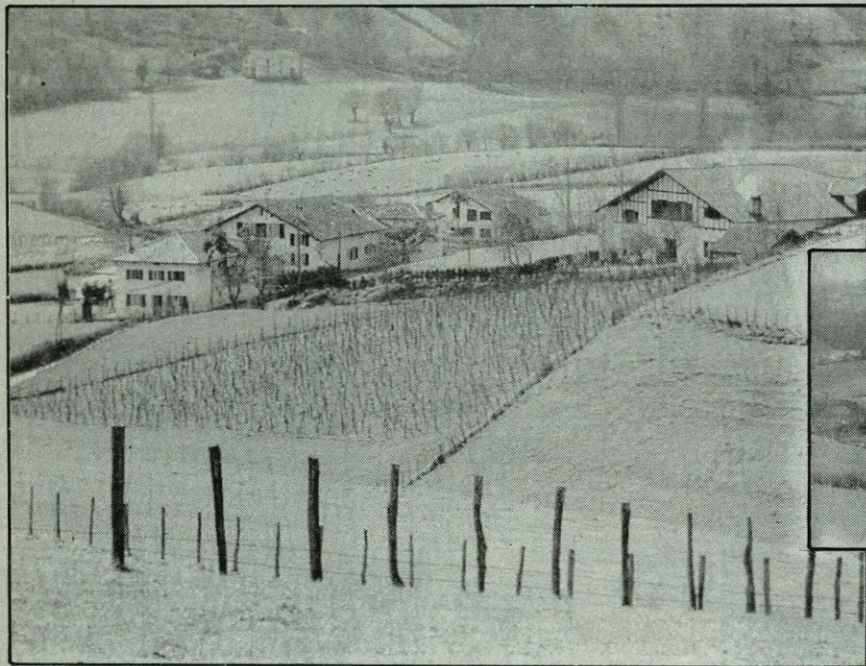
**argitalpen
zerbitzua**

De venta en librerías
Liburudendatan salgai

Irulegi: bailara eta ardo berezi batzuen apostua

Garazi eta Baigorri artean dago Irulegi. Han, etxe berria eraikia du «Cave d'Irouleguy» izenaren babesean, inguruko ardoa bildu eta komertzializatzen diharduen kooperatibak. Produzioa hobetzea, inbertsio berriak eskuratzea, eta komertzializazioan ahalegin bat egitea aipatu ditu lanik inportanteenak bezala lehendakari berriak. Ipar Euskadiko laborarien artean hain ezaguna den Michel Bergouignan-ek.

Irulegi inguruko mahastietatik datorkigu Baxenafarroako ardoa.

«Les vins d'Irouleguy» izeneko filme edo publizitate spotak lehen saria jaso du «Agrimedia» izenean laborantzari buruz egiten den erakustazoka internazionallean. Garazi-Baigorri aldean, Baxenafarroako bihotzean, bertako ardoari eman nahi zaion garrantziaren lekuko polita da. Ipar Euskadi bizi dadin hain beharrezkoa den laborantza indartzeko, puntu interesgarri bat bait da Irulegiko ardoaren afera.

Mahasti berri ugari Garazi-Baigorri aldean

Azken urte pare honetan Baigorri eta Garazi aldetik pasatu dena ohartu ahal izan da inguruko mendietan zenbat

malda eta malkar ari diren ebakitzen, terraza-mailaka. Mahasti berriak dira, oraindik gorri agertzen direnak, baina urte gutxiren buruan berde xarmagarri bat erakutsiko dutenak. Udazkenean beren mama goxoarekin bazterrak alaitzeko.

Ipar Euskadik ere bai bait du bere ardoa. Ardo berezia, eta aldi berean ezaguna. Irulegi. Bere ardoetarako xorta eta aleak ematen dituzten mahastiek 80 hektarea osatzen dituzte gaur egun, baina 1981etik honuntza eskuratutako laguntzei esker dagoeneko 127 hektarea dira landatuak, pittinka produziora iristen ari direnak. 190 hektarea izanen omen dira 1992ean.

Produzio handitze horrek prezioak hondoratu eta mahasti guztiak ximeldu erazi ez ditzan, egitura komertziala berri eta sendotu beharra dauka Irulegiko kooperatibak. Berrikuntza komertziala, eta produzioaren kalitatea hobetzea dira presidente berriaren lanak. Lehen ere baserritar abertzaleen artean ezaguna da Mixel Bergouignan, eta berari eman diote lana.

Sare komertziala eta laborarien formakuntza

Hegoaldeko kostaldean produzitzen den txakolinak eduki ez duen abantaila bat badu Irulegiko ardoak: duela 40 urtetatik honuntza ardo horren izen ona

zaintzen saiatu da «Syndicat de Défense des Vins d'Irouleguy» izeneko elkarteak. Eta gaur egun izen bat du Irulegikoak. Iparralde, azken finean, Europan egon eta...

Gero kooperatiba sorturik, 100 kooperatibista arteko kopurua bildu zen taldean. Kooperatiba moduan jokatzu bakarrik izan da posible lortzea Kontseilu Nagusiaren —Hegoaldeko Diputazioen parekoa dena— eta gobernuaren laguntzak.

Ardoaren kalitatea ere homogeneousatu eta homologatu ahal izan da elkar lanean. Adibide moduan, 1985eko Irulegiko «klarete» edo «rosé» delakoak urrezko domina lortu zuen Laborantza-ko Feira Internazionallean.

Mahastilarien formakuntzan —honetan ere Hegoaldekoen aldean urtetako aurrerapena daramate Iparraldeko nekazariak— «Frantsesenia» izeneko laborari eskolak hainbat laguntza eman

Baigorriko Etxauzenea turista frantsesen jostaleku

Axularrek idatzitako «Gero» liburuaren sarreran aipamen berezia egiten dio bere babestailatzat duen Bertrand Etxauzkoari. Baigorriko Etxauzea jauregian sortua zen. Orain bere lurak herriko seme-alaben ogibide izateko ordez golf zelai bihurtu nahi dituzte.

Etxauzea, jauregi ederra eta lur erosoak... frantximant golfzaleentzako?

Duela hamar urte atera zen salmentara Etxauzeako etxaldea: gaztelu edo jauregia eta bereak diren inguruko lurrak. Erostunen artean, bi proiektu aurkeztu ziren. Bata Alexander Bergouignan-ena. Baigorriko udalak eta Irulegiko kooperatibak erostea proposatzen zuen. Bigarren proiektua, Bidart izeneko laborari batena, laborantzarako behar omen zituen. Honi eman zitzaion lurra.

Baigorriko auzapezak Etxauzea baino jendarmeak nahiago

Ez da hamar urte baino pasatu, eta dagoeneko gainbehera dator Baigorriko bizkonteen etxaldea. Jauregia bera azkar saldu zuen Bidart horrek,

eta urte hasiera honetan jakin ahal izan denez, herriko alkateak eta Intxauspe banka gizon ezagun eta dirudunak laguntza guztiak eskaini dizkioite proiektu eder batentzako: golf bat egitea.

Eztabaida bero dabil Baigorri aldean, eta herrian bizitzen segi nahi duten gazteen artean batez ere. Zeren eta Etxauzea bera sinbolo bat izateaz gain —arrotzei saldu zaien gure historiaren beste zati bat alegia— herriko lurrik ederrenak ere bereak ditu, eta laborantzako oso egoki etorriko lirarte.

Denborarekin plazaratu da nola herriko kontseiluak, udalak alegia, alkatere den Monlong jaunari eman zion Etxauzenea erosteko agindua, baina honek ez zuela bete, Bidart delakoari

guzti. Baigorriko agintariek oztopena baino ez bait dute ipintzen mahastia zabaltzearen aurrean, turismoari ahalik eta laguntza gehien eskaintzen dioten bitartean.

Kooperatibak, dena den, lanean segitzen du eta horren froga polit bat da hasieran aipatu dugun filmearena. Ekipo bat aritu zen lanean Baigorri inguruko mahastietan eta herrian bertan, eta horren fruituak promozio saileko lehen

eskuak libre utziaz. 330.000 liberatan saldu zen etxaldea, alkateak behatz bat mugitu gabarik. Eta udalak, aldiz, beste bi lur muttur erosi zituen milioi erdi liberatan: horietako bat, kaxkarra eta Etxauzea bezain garestia, jendarmeria berria eraiki dadin.

Laborantza versus golf eta turistak

Laborariek mila gauza egin dezakete Etxauzearen lurretan, eta horietako bat litzateke Bergouignan eta Irulegiko kooperatibak proposatu dutena: mahasti eder batzuetarako erabiltzea. Anitzez lanpostu ugariago sortuko lirateke hortatik, udan lau aberatsi jostaleku bezala eskainiko litzazkiekeen golf batekin baino.

Turismoaren apostua egin dute, ordea, bai herrietako notableek, Monlong alkatea lekuko, eta baita inguruko kapitala zentralizatzen dutenek ere, Intxauspe buru dutenak.

Ez Baigorri bakarrak, gainera. Ezaguna da Alduden, kilometro gutxitara, gasolina eskuratzeko Baigorriraino jaitsi beharra daukatelarik, esantzategi bat baino lehen tenis pistak eraiki dizkietela. Inguruko beste herri batean berriz laku baten antzeko putzua egin nahi dute, beti ere turistentzako.

Antzeko proiektu bat gelditzea lortu zuten beste urtegi bat eginaz laborari batzuk ogibiderik gabe utzi nahi zituzten lholdin, orain justu hamar urte. Kalapita askoren ondoren, lholdikoa gelditzea lortu zen.

Baigorri ere turismozaileek ez dute bide guztia lorez edertua aurkituko. Herrian gazte abertzaleak indarrean dira, eta historiak ere arrazoin eman diete Etxauzean mahastia landatu nahi dutenei: Etxauz izenaren ikurrean, mahats xorta bat ageri da eta.

du, eta aurrerapen teknikoetan urrats berriak anuntziatzen dira.

«Herrian lana, herrian bizi» mahastiz ere

Laborariek beren lana defenditu eta zabaltzeko burutzen dituzten ahaleginak ez dituzte, ordea, denek begi onez ikusten. Eta Irulegiko kooperatiban burutu berria duten bilkuran Baigorriko udalaren jokabidea salatu zen izen eta

saria erdietsi du aipatu «Agrimedia» feiran. Astearte honetan eman zaie lehen saria, eta anekdota gisa aipatu daiteke bigarren saria «Findus» enpresa ezagunarentzako izan zela.

Euskal Herrian txoko polit bat hautatzekotan Baigorri-Garazi aldea ezin ahaztu. Paisaia bezain berezia den ardo bat badute han. Irulegiko arnoa.

Arte Ederretako modeloekin mintzo

«Modelo onak profesioa dignifikatu egiten du»

Ramon San Martin-entzat neke muskularra da lan honen gauzarik okerrenea.

Euskal Herri osoan zortzi baino ez daude. Heurak pinto-reentzako modeloak dira, profesionalak, eta Bilboko Fakultatean egiten dute lan. Gazteenak 23 urte, nagusienak 53. Ramon San Martin eta Christian Reinicke-k profesio ezezagun honen berri eman digute, orain arte beste inorekin mintzatu nahi izan ez badute ere.

ARGIA.— Ramon, zu zara hemen urte gehien daramanetarikoa, hamahiru urte luze. Ia-ia, Fakultatea sortu zenetik, ezta?

Ramon San Martin.— Bai, ni hiru-garrena izan nintzen sartzen. 1974eko azaroan sartu nintzen, eta beste biak urte bereko urtarrilean. Orduan Suhil-

tzaileen egoitzan zegoen Fakultatea, gero Maria Muñoz-en, beranduago Sarrikon, eta orain hemen gaude, Leioako hiru leku diferentetan. Diotenez, laster egingo dute edifizio berri bat, ad hoc, eta ez dugu, orain arte bezala, bost leku desberdinetan egon beharko.

45 minututako egonaldi luzeak

A.— Jakin dugunez, modeloek estatutu osoan ez dute zuen bezain baldintza laboral onik. Nola izan da baldintza horiek lortzea?

R.S.M.— Bai, hori horrela da. Madril-en bertan 37 modelo daude, eta ez dute guk daukaguna: lan kategoria, estabilitatea, etabar. Nola lortu den? Ba, batez ere, guk beti Fakultatearen laguntza eduki dugulako. Negoziaketarako sailburutza, Idazkaritza eta Dekanotza, beti aritu dira gure alde errektoregoan bertan, edo behar zen lekuan. Beste lekuetan ez dute hau eduki.

Bestaldetik, legediaren arauera, gure aintzinako kontratuak (PNNen modukoak) kendu eta Jaurlearitzako funtzionarioen kontratu motagatik aldatu ziren, eta honela abantaila ekonomiko eta bestelakoak lortu genituen.

A.— Kontu laborala utzita, zeintzu dira profesioan dituzuen arazo larrienak?

R.S.M.— Gure arazo larriena zera da, osasuna. Hotzagatik, erabiltzen diren materiale bolatilengatik, usain txarrak, areto desegokietan exposizio luzez aritzea giroa epeldu gabe, ikasgelak ad hoc eginda ez edukitzea, etabar. Eta jarrerak. Batzutan bortxatuta egon behar. Jarrera erosoena ere, bortxatuta da ordutan horrela egon behar izanez gero.

A.— Horrenbeste ordu egon behar duzue mugitu gabe?

R.S.M.— Bai, exposizio tarteak 45 minututakoak dira, eta ondoren beste 15 minutu atsedena. Berriz jarri, eta

Astean 20 bat ordur aritzen dira posatzen.

beste 45 minutu, eta honela hiru-lau ordur segidan.

A.— Zenbat ordur egiten duzue lan astean zehar?

R.S.M.— Kontratuaren arabera, berrogei, baina ez dago berrogei ordu geldi egoterik. Normalean 20 ordu egoten gara posatzen, eta berrogeiak betetzeko, bestelako lanak egiten ditugu: materiala gorde eta zaindu (tresneria garestia dago eta), gela batetan egon irakaslearen orde, etab.

Muskuluetako nekea eta norberaren lotsa

A.— Geletan ikasle kopuru handia, edo txikia, egoteak eraginik badauka zuengan?

R.S.M.— Ez, inolaz ere ez. Berdin zailgu 50 edo 5 ikasle egotea, guk gauza bera egiten dugu.

A.— Teknika bereziren bat behar duzue, fisikoa edo psikologikoa, posatzeko orduan?

R.S.M.— Bai, badago, baina hemen gauza bat gertatzen da. Honetara sar-

tzen zarenean ez duzu inoiz pentsatzen luzarorako sartzen zarenik. Soldata batetik sartzen zara, eta konturatzen zarenerako ohitu egiten zara. Planteamendu diferentea duzu bizitza osorako sartzen zarela pentsatzen baduzu. Guri ez zitzaigun gogorra egiten hasieran. Eta gogorra da, batez ere neke muskularragatik. Baita ere, hasieran, pudore kontua dela eta.

A.— Eta zer dago horretaz, pudoreaz?

R.S.M.— Norberak dauka pudorea erakutsi dioten lekuan. Islam-en aurpegi da, eta hemen jenitaletan. Lan bat ez da ona edo txarra beraren edukiagatik, baizik eta dignifikatzeko duzun ahalmenagatik. Oso lanpostu onean dagoen bat goitik beherako zerria izan daiteke, eta kategoria gutxiagoko batek bere profesioa dignifikatu dezake.

A.— Zuei ez zaizue inoiz arazorik sortu, ikaslegoarekin esaterako?

R.S.M.— Inoiz ere ez. Ikasleak, oro har, oso jatorrak dira. Gainera, heurak heuren lana egiten daude, eta begira-

tzen zaituzte ikusi gabe. Berdin da handia, txikia, lodia edo argala zaren, botijo baten modukoa bazina bezala begiratzeko dizute.

A.— Orduan adinak, edo edertasunak, ez du zerikusirik?

R.M.S.— Felix Hernandez, madrildarra, 65 urterekin jubilatzen zen, profesioan umetan sartu zela, II. Errepublikan. Berau zen instituzio bat, eta profesioa dignifikatzen dutenetarikoa.

Profesionaltasuna eta katalogoak

A.— Zer sentitzen da zure imajina Managuako Museoko ormetan eskegita dagoela dakizunean?

R.S.M.— Ez da ezer sentitzen. Nire imajinarekin egindako hainbat koadro dago hor zehar, baina nik inoiz ez diot pintore bati nire koadro bat oparitzeko esan.

A.— Zu izatez abokatua zara, ezta?

R.S.M.— Bai, eta inoiz beste lanen bat ateratzen bazait, alde egingo dut hemendik. Baina hamahiru urte daromat, eta hemen segitzen dut. Hemen gauden guztiok unibertsitariak gara.

A.— Modelotzara bueltatuz, lehen komentatu duzu pintoreek modeloen katalogo bat faltan hartzen dutela. Nola da hori?

R.S.M.— Bai, ba heuren ere modeloak behar dituzte, eta «orri horiak» moduko zerbait behar dute. Dena den, oso arraroak dira modeloei aritzen diren pintoreak, oso garesti ateratzen zaielako. Modelo on batek 4 edo 5.000 pezeta kobra dezake orduko. Eta argazki saio batek ere dirua balio du.

A.— Modelo maskulino eta femeninoak berdin-berdin kotizaturik daude?

R.S.M.— Bai, denetarik behar da, gazte eta nagusiak, emakume edo gizonetakoak. Guk daukagun arazoa da gizonetakoan ile ugariak koloretan aritzea arazoak sortzen dituela, besterik ez.

A.— Zure lana erotikoa dela uste duzu?

R.S.M.— Gu lanean gaudenean ez dugu erotismoa sentitzen. Agian pintoreak erotismoa adierazi nahi du, baina gu lan neketsua egiten ari gara.

A.— Lanari dagokiola, zer eskatuko zenuke?

R.S.M.— Kontsiderazio soziala.

Arte ikasle izatetik modelo izatera

A.— Nola sartu zinen lan honetan?

Christian Reinicke.— Modeloak behar zirela jakin nuen, eta aurkeztu egin nintzen. Hogeitabost geunden lanpostu batetarako, biluzirik pasatu, galdera batzu erantzun, eta niri eman zidaten. An-

tzerki talde batetan gorputz-espresioa eginda neukala esan nien, baina ez dakit honek balio izan zuen.

A.— Zu han ezaguna zinen, ezta?

C.R.— Bai, bertako ikaslea nintzen, eta ezagutzen ninduten.

A.— Zer da lan honen gogorrena?

C.R.— Gogorrena horrenbeste denbora geldi egotea da. Jarrera luzeak, 45 minututakoak. Eta batzutan denetara hiru ordu jarrera berberean, nahiz eta atsedenaldira tarte batzu egon. Lehenengo ordua ondo jasaten da, baina hirugarrenean, pott eginda. Hanka, esaterako, guztiz minduta.

A.— Zenolako prestaketa behar duzu?

C.R.— Fisiko eta psikologikoa, baina hori oso pertsonala. Ezin duzu horretarako entrenatu. Inportanteena argal egotea izan daiteke, pisu gutxiago soportatzeko. Hamar kilo gehiago baduzu, hamar kilo horiek hanka batetan soportatu behar dituzu, esaterako.

A.— Zer beste gauza suertatzen zaizu jasateko zaila?

C.R.— Nik beti kasete bat eramaten dut. Baina hoberena ondo lo egitea da. Txarto bazoaz, nekaturik, jasanezina da.

A.— Eta zer da lan honen hobere-na?

C.R.— Ezagutzen duzun jendea, jende piloa ezagutzen duzu, zabala bazara.

A.— Zu kirolzalea zara, eta arikerako ohitua, ezta?

C.R.— Bai, baina oso desberdina da. Ni txirrindularia izan naiz, eta horretan gorputz osoa martxan dago. Baina lan hau guztiz desberdina da.

Ondo ordaindutako lana

**A.— Zenolako harremana dauka-
zu ikasle eta irakasleekin?**

Christian Reinicke-rentzat lan bat da modelo izatea nahiz eta bere familiak ez ulertu.

C.R.— Normalean ona, baina batzutan gertatu da irakasle batek modeloren bat errefusatzeko, eta berarekin lanik egin nahi ez duela esatea.

**A.— Zure lanaz galdetzen dizute-
nean, modelo zarela esatean jen-
dea errespetuosoa izaten da?**

C.R.— Bai. Bueno, badakit nire gura-soek pentsatzen dutela hori ez dela lan bat, nahiz eta niri ezer ez esan. Eta lan hau oso ondo ordaindurik dago. Heu-
rek nahiago lukete ni ekonomista edo artista izatea.

**A.— Modu ebentualez sartu zinen,
edo honetan aritzeko gogoaz?**

C.R.— Hasieran sartu nintzen etxean dirua ez eskatzeagatik. Pintatzeko di-
rua behar nuen, eta nire gastuetarako.

Gero, ikusten duzu nola daukazu lan-
postu bat, eta hori momentu honetan
baloratu behar da. Beste lan bat ez du-
zu hortik oso erraz aurkituko. Beraz,
momentuz ondo dago.

**A.— Fakultatetik kanpo posatze-
ko lanik atera zaizu?**

C.R.— Bai, behin baino gehiagotan
esan didate akademia batetan egoteko
edo. Baina ez bada lagun bati mesede
bat egiteagatik, ez dut egiten. Nahiko
ordu egoten naiz Fakultatean, eta ez
dut premiarik. Orainsu eskatu didate
arropa pase batzu egiteko, baina hori
guztiz diferentea da. Gauza bat da igel-
tseroa izatea, eta beste gauza bat
arraunlaria.

**A.— Pintore batzu argazkia atera,
eta gero horren arabera pintatzen
dute koadroa, ezta?**

C.R.— Norberak nahi duen modura
egiten du, baina oso pintore gutxi er-
abiltzen dituzte modeloak. Askok beste-
lako lanak egiten dituzte, bodegoiak,
edo kotxe zaharrak, denetarik.

**A.— Zuk pintatzen duzunean, mo-
deloak erabiltzen dituzu?**

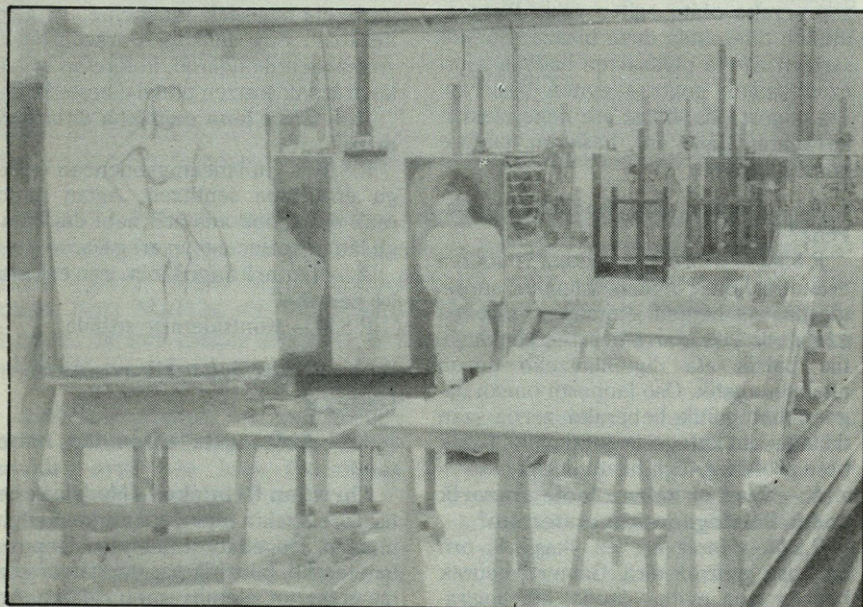
C.R.— Aspaldidanik ez dut pintatzen,
baina nik ez dut modelorik behar. Ez
dut gauza figuratiborik egiten.

**A.— Zure lanari dagokiola, badu-
zu anekdotarik?**

C.R.— Ez zait gustatzen paretaren
kontra egotea. Nagoen bitartean, jen-
deari begira egoten naiz, eta pintatzen
duten guztia ikusi.

A.— Pozik zaude lanean?

C.R.— Bai, bai, bueno, lehen esan du-
dana. Lanpostu bat ezin duzu honela
bota. Baina guztiok dauzkagu gure
ametsak. Eta nire bizitzan badaude bes-
te gauza asko.

Laura MINTEGI

K o m i K i a

53. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Loketegi
2
Jate 2 86.-

KONFORME, ZENT-
BAT GELD NÄHI
DURME?

kirolzaleen zerbitzutan

miner

donostia

271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

CORTO MALTESE SIBERIAN (XIX kapitulua)
Aurrekoaren laburpena: Hitz gutxitako kapituluas izan da aurrekoa. Gure hiru kideak kartzelatik eskapo eginda Semenov atamanaren kanoi-tren handia sabotatzera doaz. Hitz gutxi eta txuri-beltz kontraste handiek, gaua bait da elurren artean, ematen die eskena hauei sabotai giroa, kanoiak Boom!!! egin dueno.

EZELENTZIA, KANOIAK LEHERTU EGIN DA. HILDAKO BI SOLDADU AURKITU DITAGU.

GURETA-KOAK?

EZ UINGERN KHAN. JAPONIARRAK... EZ DAKIGA NOLA GERTATU DEN...

EZ ZARELAKO OSO ARGIA, MONGOLA...

ESAN CORTO MALTESERI HONA ETORTZEKO.

JA, JA, JA...

BAINA EZ ZELANDEN LOTAN EZ...

EZ EZAK BEROKIA GALDU CORTO.

ZER GERTATZEN DA?

EZ DAKIT BAINA UINGERN KHAN EZ DAGO UMORE TXARREZ.

UINGERN KHAN-EK JOATEKO ESKATZEN DIZU.

GOIZEKO LAURAK DIRA... GOIZ SAMAR EZ?

SARTU, SARTU CORTO MALTESE... COLERIDGE-REN POESIA BAT ARI NINTZEN GOGORATZEN: CAMBALUC-EN, ALZA KUBLAI KHAN, EGOITZA JAUKAL, ALPH, IBAI SAKRATUA, GIZONARI DEBEKATURIKO KOBAZULOETATIK ABIATZEN DA EGUZKIRIK GABEKO ITSASORANTZ...

... INSURATU EGIN ZITUZTEN LUR EMAN-KORRA, MURRAILA ETA DORREAK HAMAR, MILIATAN ZEHAR...

... ETA LO-RATEGIAN ERREKA DIZDIRA-TSUA ETI INTZENSUA-REN ZU-HAITZA LORATU-RIK...

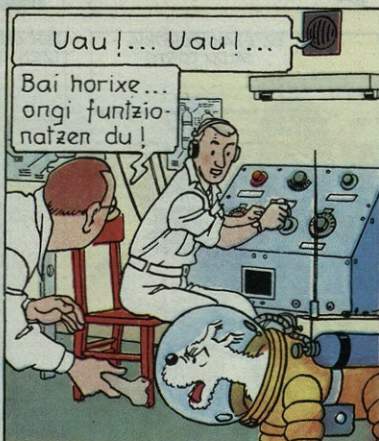
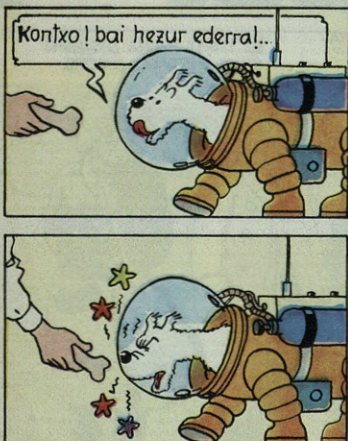
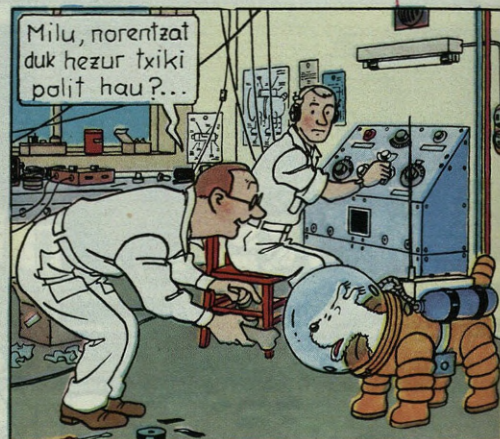
HEMEN DA CORTO MALTESE EZELENTZIA.

...

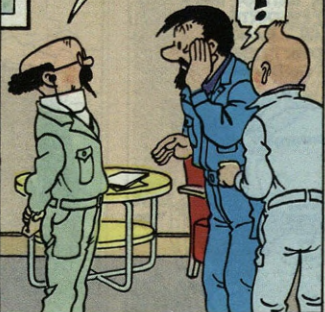
...

Mila demonioren muturrak!... Eta hau guztia Turnesol fenomeno delako horri begiratzegatik!... Arraio hori!...

Eta zergatik ari zinen, ba, fenomeno honi begira eta begira?...

Ikusten duzu? Ohartu al zara orain?... Gorreria sendatu zaio!... Guk bezala entzuten du!...

Hasteko, ni sekula ez naiz gorra izan!... Gorraide punttu bat besterik ez du!... Baina ilar-gira bidaiarako, irratiz esango digutena oso ongi entzun nahi dut... Horregatik, entzungailu horietako bat jarri dut...

Eta zergatik ez diguzu, ba, lehenago esan? Horrela ez nuen aite honen kontra muturra puskatuko!... Eta gainera atea beti...

... beti atea irekita utzi behar hori ere...

Arraio mila demonio!... Nor da aite hau itxi duen adarjolea?... Zergatik ez du itxoin ni irten arte?...

Hau ere bai!... Nire pipa ahaztu zait!...

Berriz ere atea irekita utzi dute!...

Egia esan, zorte txarra du gure kapitain gaixoak!...

Arraio mila demonioren adarrak!... Nahita egi-ten al duzu, bai ala ez?...

Ate madarikatu hauek gogoan izan ditut!... Ah! hemen nire pipa!... Osorik dago behintzat!...

Berri onak, Baxter jauna!...

Eta bitartean...

Eta zu, koronela, erabakian finko?...

Sekula baino finkoago!... Zuk agian ez dakizu, baina Tintin txaparro horrekin aspaldidanik kontu bat konpontzeko gogo bat badut...

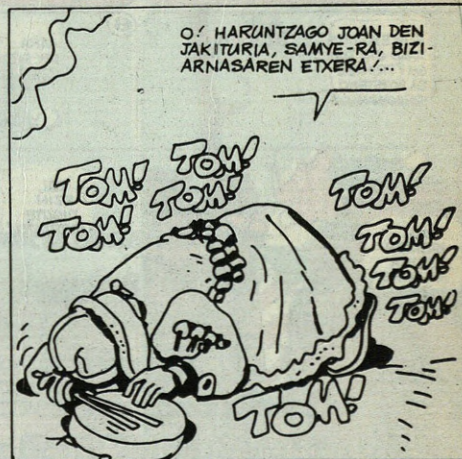
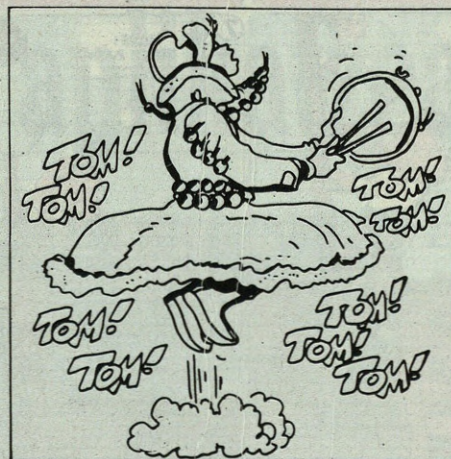
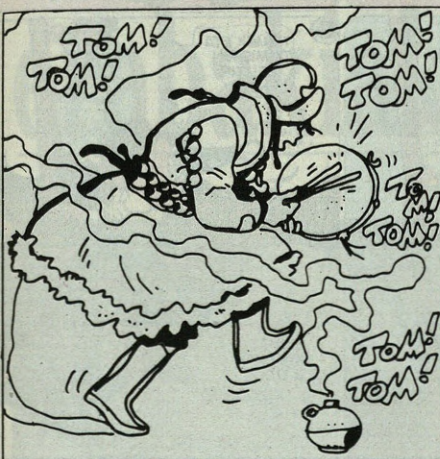

KAPITAINA, PASA ARAZI AZTI MADARIKATU HORI EA ZER DIOSKUN.

HEMEN DAGO "MOPA"!

BUDARI OHORE. JAINKOEN, NAGA-TARREN, DEABRIEN ETA GIZAKIEN HIZKUNTZAZ IRAKURRIKO DUT. IZKUTUKO HITZA.

O! HARUNTZAGO JOAN DEN JAKITURIA, SAMYE-RA, BIZI-ARNASAREN ETXERA!...

HAN, ELURRETAKO HERRIAN, MONAS-TEGI ZAHARREAN ZURE BIZI-ARNASA IKASI DUT HIL ZORIAN. DENBORA GUTXI DAZU UNGERN KHAN. BIZKOR IBILI BEHAR DUZU.

ZENBAT DENBORA? ESAIDAZU ZENBAT DENBORA DUDAN BIZITZEKO.

URTEBETE INGURU, UNGERN KHAN. ETA EZ DA GEZURRA. ODOL ETA SAKRIFIZIOZKO URTE BETEREN BURUAN HERIO-TZAK KOSKA EGINGO DIZU MINGAINEAN ETA "BARIXO"ARENGANA ERAMANGO ZAITU...

ETA ZURE ABENTURA ARRAKASTATSUA IZANGO DEN ARREN, EZ DUZU ALERTUKO. NAHI DUZUN TOKIRA AILEGATUKO ZARA. BAINA ISURITAKO ODOLEAN ITOKO ZARA. ODOL ASKO, UNGERN KHAN, HORRELA DAGO IDATZIA.

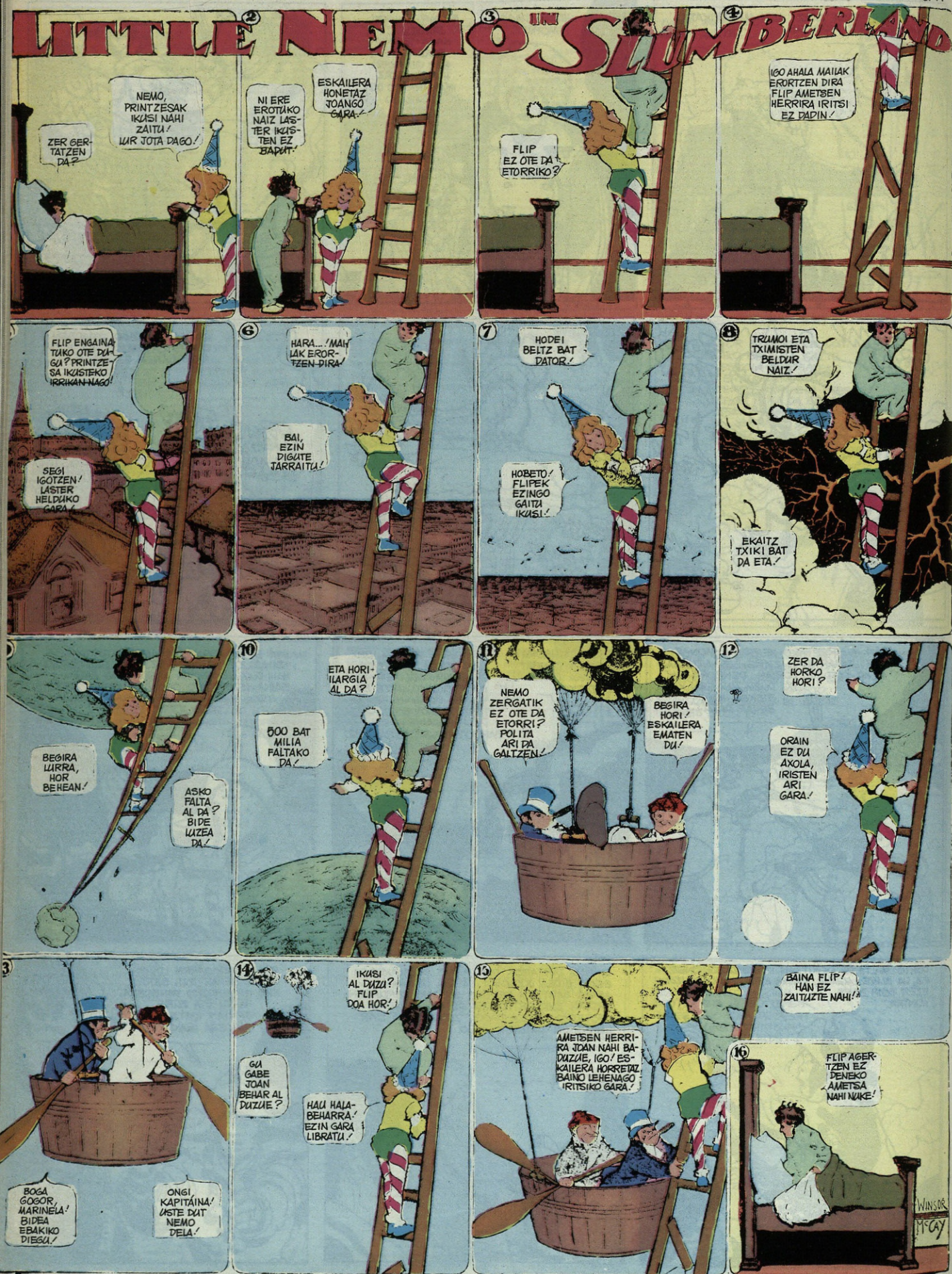
CORTO MALTESE DERITZAN HORRI DAGOKIONEZ, EZ DA ZURE LAGUNA, BAINA EZIN IZANGO DUZU EZER EGIN BERE KONTRA.

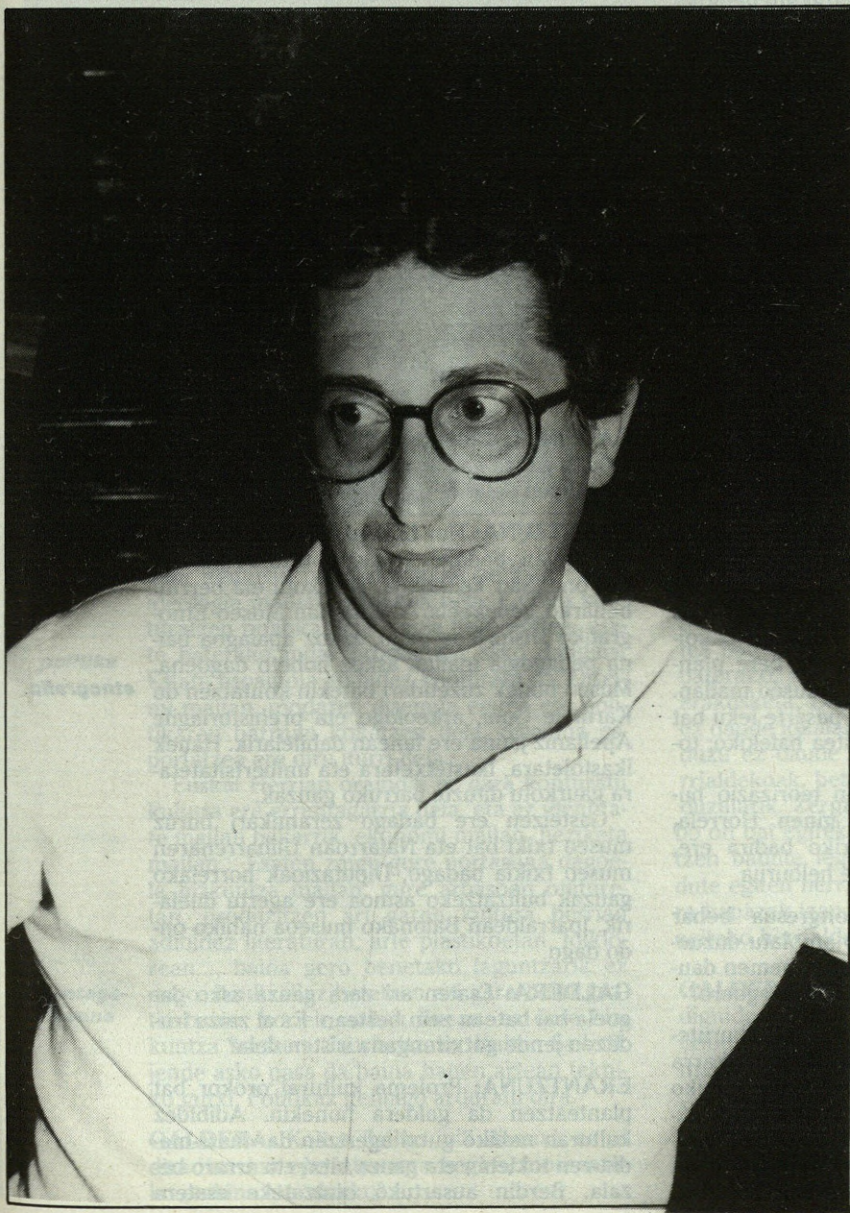
MUNDU TARTAROA DENDA BAT BEZALAKOA DA. ESNE BIDEA JOSKURA DA ETA IZARRAK ARGIA SARTZEN DENEKO ZULOAK. ZERUAREN ERDIAN ZUK ARTIZARRA DEITZEN DAZUN URREZKO ILTzea DAGO. ZURE PATUA IZAR HORREKIN BATURIK DAGO.

ORAIN HERIOAREN ITXURA HARTU BEHAR DUT, BERRIZ ERE ERRENZOKO DANBORRA HARTU ETA ZURE ORRIAN IDATZITA DAGOENA IRAKURRI...

Edorta Kortadi: «Politikoei dagokie Kongresuko erabakiak aplikatzea»

Eusko Ikaskuntza erakundearen buru dugu Edorta Kortadi, arte-kritiko, unibertsitateko irakasle eta beste zenbait gauzaren artean. Apirilaren 21ean hasi eta 25a bitartean, Iruñean, ospatuko den Eusko Ikaskuntzaren X. Kongresua dela eta jo dugu berarengana. «Artxiboak, Liburutegiak, Museoak» gaiaren inguruan antolatu du kongresua eta espezialista interesgarriak izango dira gure artean egun horietan. J. Angel Ormazabal arduratu da kongresuaren prestaketan eta gurekin batera izan dugu elkarrizketan.

Aste honetako elkarrizketa: Edorta Kortadi

“Kongresua arlo praktikoetara zuzenduta dago.

kongresua

GALDERA: Has gaitezen Kongresutik. Hamargarrena duzue...

ERANTZUNA: Orain dela lau urte Bilbon egin genuen bederatzigarrena 'Gaurko Euskal Gizartearen Sorburu Hurbilak' lemapean. Orduan pentsatu genuen hamargarren Kongresua izatea XX. mendea aztertzeko, lehen helburua horretan jarri genuelarik. Sail guztien artean, hamabost sail ditugu (zineatografia, ekonomia, antropologia...), eta Batzorde Nagusian bilerak egiten hasi ginen horren prestakuntzarako. Bederatzigarren Kongresuan XVIII. ta XIX. mendeak arakatu genituelarik, XX. mendea arakatzeko hasi ginen ondoren.

Handik urte batera Eusko Jaurlaritza Kongresu berdintsu bat antolatzen ari zela jakin genuen. «Congreso Mundial Vasco» delakoa. Bidegabekeria izango litzateke biak, planteamenduz nahiko berdintsuak, batera egitea eta beste gai batzuren bila hasi ginen gure kongresurako. Esan behar haiengatik atzeratu genuela guk beste urte betez. Baina Jaurlaritzak azkenean, ez dakit zein arrazoiengatik, ez zuen iazkoan ospatu berea. Aurten berriaz biak batera tokatuko dira.

GALDERA: Urtea aldatu... eta gaia ere bai.

ERANTZUNA: Pentsatutako gaien artean Antropologia, Euskal Herriko Ekologia, Artxibo, Liburutegi eta Museotaz dagoen azpiegitura... aterata ziren, azkenengo hau hartu genuelarik gai bezala. Lehenbiziko momentuan iruditu zitzaigun nahiko Kongresu tekniko izan zitekeela baina konturatu ginen ez zela horrela. Esate baterako 'Ley de Territorios Históricos' famatu honekin Diputazioak bakoitzak bazeuzkala bere planak eta bere plangintzak artxibo, liburutegi eta museo mailan. Orduan posible zen zubi edo pasarte leku bat bezala halako elkarte bat egitea haiekiko; topaleku bat bezala.

Kongresua prestatzerakoan teorizazio hutsan ez geratzea planteatu ginen. Horrela, kanpotik teoriko asko etorriko badira ere, praktikara bideratzea da gure helburua.

GALDERA: Ikusten da Kongresua behar praktiko batzuei erantzuteko antolatua duzuela. Nola ikusten duzue gaur egun hemen dauden artxibo, liburutegi eta museo egoera?

ERANTZUNA: Gure museoak eta liburutegiak nola dauden jakiteko ez da oso azkarra izan beharrik. Gaizki. Artxiboak ere nahiko berdin daude. Bereiztu egin beharko genituzke, azken berrogei urte hauek direla eta, Araba eta Nafarroa alde batetik, diru asko eduki dutenak eta egitura nahiko ona izan dutenak,

egoera

eta oso gaizki dauden Gipuzkoa eta Bizkaia bestetik. Gaurko egunean, artxibo eta liburutegietaz izugarritzko indarra hartu du Bizkaia, Gipuzkoa oraindik oso atzean geratzen delarik.

GALDERA: Gehien bat ez al da inbertitzen elizetako artea berritxuratzeko?

ERANTZUNA: Ba bai. Hor gabiltza Gipuzkoa mailan museo bat eraiki nahian. Lete jaunak badauka halako borondate onik arte 'erlijioso edo sakratuaren' inguruan zerbait egiteko Setien jaunarekin. Hor arazo asko daude, ez da borondate politikoa edukitzea bakarrik. Kasu baterako, San Telmoko museoa udaletxearena da, nork sartu dezake labana? Ez da bakarrik dirua jartzea, noren eskuetan dago hori aurrera eramatea? Oso zaila da gaur egunean horrelako sare konplikatua dagoelako, Bizkaian ere horrela gertatzen ari delarik.

Lehen frankismoari botatzen zitzaion kultura baina orain pasa dira bi lejislatura jadanik eta ez da gauza handirik aldatu. Azpiegitura bat jartzea oso zaila da. Ez da hamar urtetan jartzen den gauza. Nik uste dut diru asko jartzen dela pisiz, frontoiak... eraikitzen eta kulturaren aldez ez dela behar bezala inbertitzen.

kultur
politika

GALDERA: Etnografia mailan ere badaude nahiko gauza garrantzitsu eta inpresioa da asko galtzen dela. Zer gertatzen da?

ERANTZUNA: Hor bi gauza daude. Etnografia mailan badago kolezio tradizional bat oso ona, San Telmoko, gaurkotu eta berritu beharko genukelarik. Bizkaian Museo Etnografiko Historikoa dago, askoz apalagoa baina pedagogia mailan askoz hobeto dagoena. Museo honek zuzendari batekin kontaktatzen du Karmele Goñi, arkeologo eta prehistoriagile Apellaniz jauna ere lanean dabilelarik. Hauek ikastolek, ikastetxetara eta unibertsitateetara gaurkotu dituzte barruko gauzak.

Gasteizen ere badago zeramikari buruz museo txiki bat eta Nafarroan Ulibarrenaren museo txikia badago, Diputazioak horrelako gauzak bultzatzeko asmoa ere agertu duela. Iparraldean Baionako museoa nahiko ondo dago.

GALDERA: Esaten ari zara gauza asko dagoela bai batean zein bestean. Ez al zaizu iruditzen jende gutxiengana iristen dela?

ERANTZUNA: Prolema kultural orokor bat planteatzen da galdera honekin. Adibidez kulturaren nahiko gutxi agertzen da «mass-media»ren tokietan eta gauza bitxi eta arraro bezala. Berdin ausartuko nintzateke esatera

etnografia

“Diru asko inbertitzen da kiroletan,
apenas kulturean.

politika

gaur egunean politikoentzako politika egitea ideologia mailan hitzegitea dela. Ez dira konturatzen politika dela gauza asko egitea, esate baterako indar produktibo asko daudela. Estatu espainola adibidez konturatu da. Diseinu mailan, modaren diseinua egitea ere politikaren barruan kokatzen dela, diseinua esportatzea ere diru iturri dela.

Euskal Herrian oraindik ez gara konturatu kultura ere errentagarria dela, eta ez identitate mailan bakarrik, ekonomi mailan, heziketa mailan... Esaten zaigu gure nortasuna dagoe la hizkuntza mailan, gure arbasoen ohituretan, produzitzen ari garen kultura berrian adibidez literaturan, arte plastikoetan, folklo-rean..., baina gero benetakako laguntzarik ez dago. Itzultzailez betetzen ari gara herri guztia baina, horiek, azken finean, ez dute hizkuntza sortzen. Jaurlaritzako Kultur Sailetik jende asko pasa da baina hauen artean tekniko gutxi. Politikaz gehiago arduratu dira.

GALDERA: Kultur Sailan ibili direnak ez al dira ihardun epe laburrera begira, momentuko etekina ateratzeko?

ERANTZUNA: Bai, azkenean kontua da erakusketa bat montatzea edo beste zerbait egitea. Hor faltatzen dena da plangintza bat egitea batez ere azpiegitura bat sortzeko. Esate baterako, zuk montatu nahi baduzu edozein erakusketa, Donostian, Gasteizen edo Bilbon ez daude lokalak. Antzerkia montatu nahi baduzu ez daude antzoki munizipalak edo herrialdekoak, beti Aurrezki Kutxetara jo behar duzularik. Zergatik ez da sartzen dirua artxibo on bat egiteko herrialdez herrialde? Onartzen badute lege territorial hau zergatik ez dute egiten herrialde mailan gutxienik? Ez dira kapazak izan azken zortzi urteetan zerbait egiteko herrialde mailan ere.

Inkapazitatea

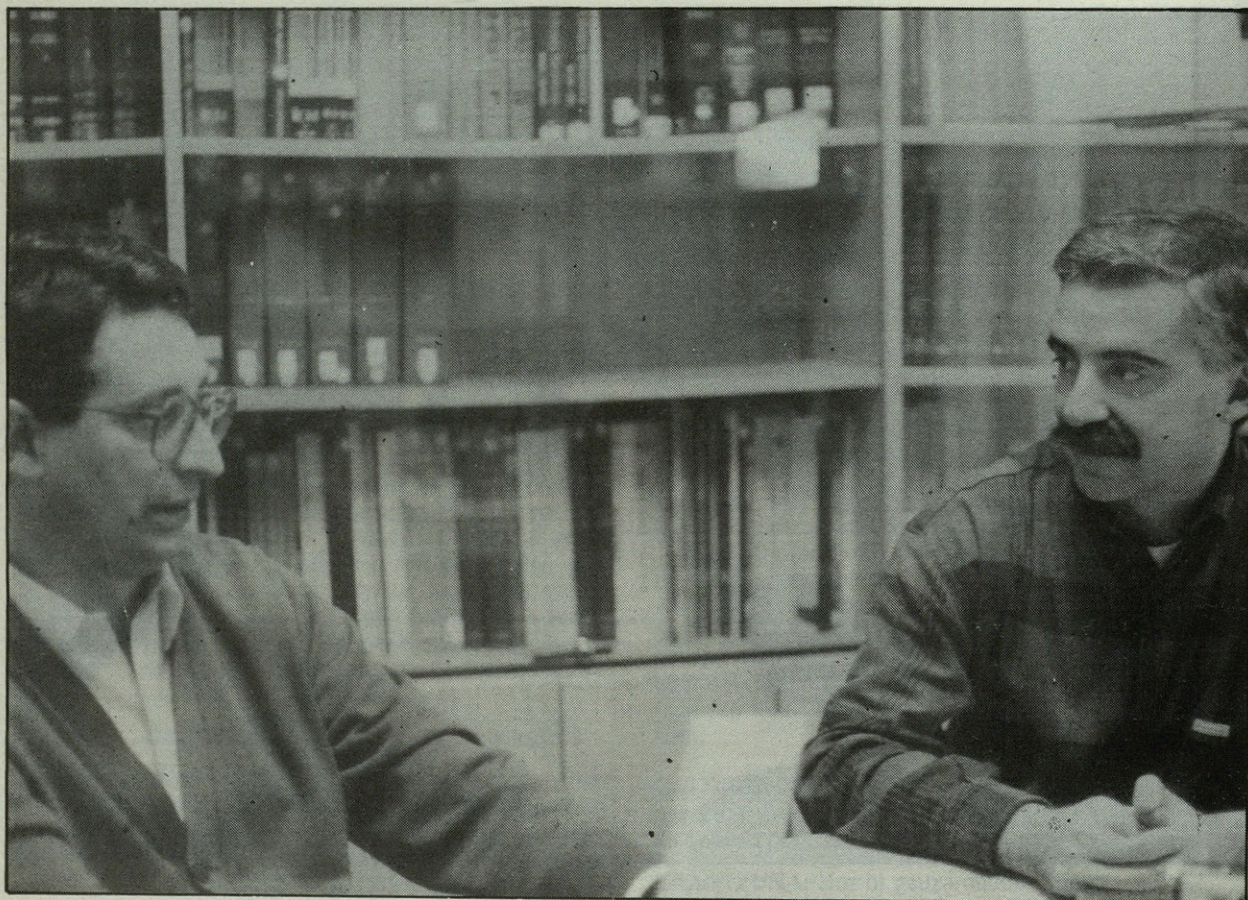
GALDERA: Minimoki zer beharko litzateke, dignidade pittin batekin esan ahal izateko artxibo mailan badagoela zerbait, liburutegi mailan ere...

ERANTZUNA: Nik uste dut diseinu bat badaukatela. Ez daukatela esatea nik uste gehiegizkoa esatea dela. Beste gauza bat da berriek ez direla gauza izan hñri kaleratzeko.

errentagarritasuna

Aste honetako elkarrizketa: Edorta Kortadi

“Hemen ez gara konturatu kultura ere errentagarri dela.

Nik badakit Gipuzkoako Diputazioak badaukala ze museo eta ze plangintza egin behar den. Hor interes asko daude, pertsona mailan, ekonomi mailan, partido bakoitzaren artean eta hortik neutralizazio bat ateratzen da.

Nire ustez deszentralizazio eredu oso gogorak eramaten baditugu, azkenean, subentzio mailan gastatzen da diru guztia eta ez da ezer egiten. Zentru batzuk sortu beharko lirateke hiriburuetan edo hiri nagusienetan eta gero autobus bidez jendea bertara eraman edo bestela azpiegitura duten herrietara eraman. Bailara-burueta eramatea ez litzateke hain zaila izango.

GALDERA: Normalean ze jende joaten da Kongresura?

ERANTZUNA: Guk lehenbiziko agiria gure bazkide guziei bidali genien eta baita ere artxibo, liburutegi eta museo mailan mugitzen den jendeari. Jende nahiko berezia da. Hortik 500 bat txartel jaso genituen bigarren eta hirugarren agiria jaso nahi zutela adierazten

zutelarik. Guk orduan, beldurtu ez baina, ikusi genuen gauza ez zela txantxetakoa. Nahiz eta pentsatu gai oso teknikoa zela konturatu gara gaur egunean espezialista ugari dagoela eta honetan dirua gastatu nahi duena gainera.

GALDERA: Artxiboak esaten denean zer harapatzen du honek?

ERANTZUNA: Artxiboak edo liburutegiak ez daukate esparru oso definitua, ez dira oso hertsia. Artxiboetan sartuko lirateke «centros de documentación de datos» eta ez bakarrik gauza zaharrekin, berrieekin ere bai. Guk badaukagu horrelako datuen zentru bat Hondarribian, Generalitateak duena bezalakoa. Hor ari gara artxibatzen gerra garaitik honantz ateratzen ari diren pegatinak, kartelak, egunkariak, aldizkariak...

Liburutegietan sartzen da apartado bat gaur egunean liburutegi espezialduak arte mailan, literatura mailan... eta baita ere badaude beste apartado batzuk fonotekak, soi-

deszentrali-
zazioa

dokumen-
tuak

“Eusko Ikaskuntza ez dago atzera begira bakarrik.

nuen bidez diskotekak, bideotekak, diapositibotekak, hemerotekak, fototekak, iruditekak...

Museoetan ere oso zentzu zabalean hartu beharko genituzke. Hemen sartzen dira ekomuseoak edo ekoetxeak gaurko egunean Euskal Herrian egiten ari diren esperientziak. Adibidez Gipuzkoa mailan Irunen badago ekomuseo bat, Laurgainen beste bat eraiki nahi dute; Araban Gasteizen «La Holla» izeneko lekuan, Bizkaian Urkiolan neberak eta horrelako gauzak. Gu saiatu gara mantentzen izen batzuk haurren liburutegiak, fonogramak... esate baterako.

GALDERA: Beste arlo interesgarri bat informatizazioarena izan daiteke. Nola aurkitzen gara hemen?

ERANTZUNA: Hemen aurreratuenak Nafarroako Unibertsitatekoak daude. Hauek izan dira lehendabizikoak liburutegi guztietarako ordenagailuaren aplikazioak jarri dituztenak. Hemen ere hasi gara sistema hori aplikatzeko lehen pausoak ematen. Gipuzkoako Diputazioa jarri da harremanetan nafartarrekin hemengo bideratzeko asmoz. Asmo hauen artean liburutegi zentral bat jartzeko asmotan dabilta.

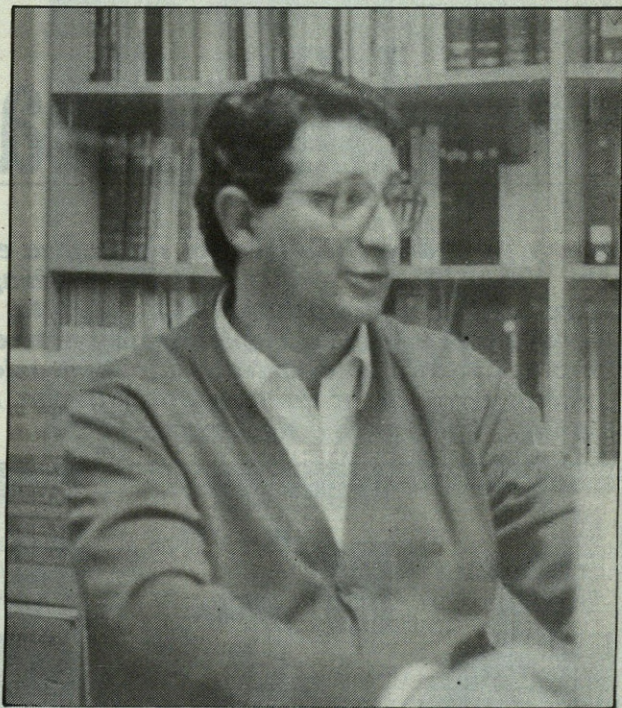
Gasteizen artxiboak informatizatu dituzte. Beren fondo nagusiak, ez liburutegiak. Gero Jon Bilbaoren bibliografia ere hor dago. Egin da plangintza bat, ez dakigu noiz aterako den baina hori oso garrantzitsua litzateke, ordenadoreetan sartzeko.

GALDERA: Nola ikusten duzue egun gutxi barru burutuko den Kongresua?

ERANTZUNA: Gu pozik gaude ikusi dugulako jendea erantzuten hasia dela, nahiz eta hasiera batean, nahiko teknikoak izango zela pentsatuz horren beldur izan. Gu oso pozik egongo ginateke 200 edo 250 lagunek parte hartuko balu.

GALDERA: Ikusi egin behar Kongresuan planteatutako beharrei nola erantzuten dien gero administraritzak...

ERANTZUNA: Guk pentsatzen dugu elkarte zientifiko bezala gauzak tekniko mailan planteatzea, gero liburuetan gure proposamenak geratuko direlarik. Gero klase politikoak onartzen duen ala ez... Bere eskuetan dago aurrera eramatea edo ez, edo eredu hau ez zaigu interesatzen esatea. Elkarte honek garbi dauka bera ez dela Unibertsitatea ezta Administrazioa ere eta zubi bat egitea posible dela bien artean. Eusko Ikaskuntzak garrantzia izan bazuen gerra garaian honegatik izan zen, zubi funtzioagatik. Gai batzuk, oso ezta-

baidagarriak baina beharrezkoak zirenak, planteatzen ausartzen zelako. Gerora badirudi ausardi hori galdu egin dela.

**administra-
ritza**

GALDERA: Eusko Ikaskuntzaz hitzegiten dugunean beti aurreko historiaz gogoratzen gara. Oraingo Eusko Ikaskuntzak ze eragin dauka?

ERANTZUNA: Oso zaila da konparaketa bat egitea atzoko gauzak mistifikatzen eta mitifikatzen direnean. Askotan, entzuten dugunean, antropologia mailan adibidez lan handiak egin zirela azkenean dira Barandiaran, Aranzadi eta Eguren jaunak; literaturan Lekuona jauna; heziketa mailan Landeta... Gaur egunean ere egiten dira gauzak, kontua litzateke dauden hutsuneak ikustea eta ze erantzun ematen jakitea elkarte zientifiko eta kultural bezala.

Guri, Euskaltzaindiari eta Real Sociedad Vascongadari aurpegiratzen zaigu atzerakadetan ari garela. Begi bistan atzoko gauzak ditugula eta ez oraingo arazoak. Nik ez dut uste hau egia denik, artxiboak ez dira, adibide gisa, atzoko gauzak jakiteko, gaur egunakoa hobeto ulertzeko baizik. Liburutegiak ere berdin. Museok ez dira bakarrik traste zaharrak edukitzeko tokiak, gaurko forma berriak sortzeko edo ereduak planteatzekoak baizik.

**Euskal-
tzaindia**

Iñaki URÍA

Hartutako Inmuno-Eskasiaren Sindromea, HIES

Birus hiltzailearen bila

Sei urte pasa dira HIES izeneko sindromea ezagutu zenetik. Milaka lagun hil dira ordur gero horren eraginez. Gure artean ere, zenbait diferentzia kontutan hartuta, hasiak dira horren ondorioak agertzen. Zientzilaria txerto edo tratamendu baten bila diharduten bitartean, administrazioa prebentzioaren bideak urratzen ari da munduan barrena. Bada zer eginik gaitzaren zabalkundea eragozteko.

Hasiera batean horrelako neurriak hartu ziren HIESdunak tratatzeko orduan. Gaur egun jakina da nola kutsatzen den.

Sei urte beteko dira ekainean Atlantako Eritasun Behaketa Zentruak zenbait farmakoren erabilera ohizkoa baino ugariagoa antzeman zuenetik. Gaisotasun batere arruntak ez diren batzurenzako farmakoak normalean baino gehiago erabiltzen zirela ohartu ziren Estatu Batuetako Zentru horretan.

Gaisotasun horiek, *Pneumocystis carinii* izeneko bakteriak sortutako pneumonia eta "Kaposi sarcoma" kantzerra, immunitate sistema gaizki zeukaten pertsonen artean bakarrik ematen ziren. Orduan konturatu ziren, 1981.eko ekainean, gazte-jende baten artean ere hedatzen hasiak zirela bi eritasun arraro horiek.

Ze gaitz ote zen hau? Ikerketa eta eztabaida askoren ondorioz HIES delakoaren birus-a identifikatzea lortu zen. LAV deitu zioten frantsesek, HTLVIII amerikarrek. Gaur HIV bezala da eza-guna mundu guztian.

Birus horrek gorputzean sortzen dituen antigorpuzkiak topatzeko metodo bat ere asmatu zuten ikerlariak. Hone-la, antigorpuzki horiek direla eta jakiten da gaur egun norbaitek HIESa sortzen duen birusarekin ukipenean egon den ala ez.

Metodo horrek, gainera, atzera begira ere ematen du, zenbait analisi eginez gero, datu bat baino gehiago. Odol bankutan gorderik dauden odol klasifikatuetatik mostra batzuk atera eta aztertu ondoren ikusi da Estatu Batuetan 1979. urtetik aurrera agertzen direla antigorpuzki horiek. Afrikan berriz 1972. urtetik aurrera.

Hau dela eta zabaldu da hainbeste HIES Afrikatik datorreneko berria, geroa espekulazio bat baino gehiago egin delarik horren sorreraz. Gogoratu dezagun besterik gabe tximu klase batetik datorrela dioen hipotesi hori. Ez dezagun ahaztu ordea badirela bestelakorik diotenak ere. Aldizkari prestijiodun batetan argitaratutako artikulo batek zioenez EEBetako laborategi batean sortu zen HIV birus-a eta izango lu-

ke zer ikusirik gerra bakteriologiko eta horrelakoekin.

Espekulatioetan sartu gabe hel diezaiozun bada gaiari.

HIES, Hartutako Imuno-Eskasiaren Sindromea

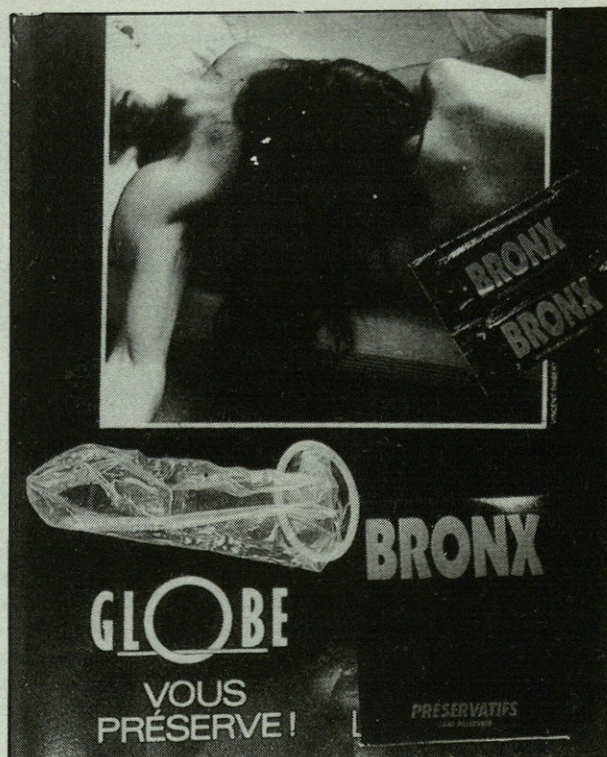
Esan dezagun aurrena HIES delakoa ez dela gaisotasun bat. Sindrome bat da. Zein da ordea gaisotasun baten eta sindrome baten arteko diferentzia? Azkar eta erraz ulertzeko moduan, gaisotasuna gorputzak jasan dezakeen gaitz bat da eta sindromea berriz eritasun askok ematen duena. Gaisotasun bat baino gehiago biltzen dira bada sindromean.

Horixe da hain zuzen ere HIES jasaten duen bati gertatzen zaiona: birusaren eraginez imuno-eskasiaren aurkitzen da pertsona eta ez da gauza eritasun asko sortzen dituzten ajenteei gorputz osasuntsu batek bezala erantzuteko. Imuno-eskasiaren dagoenak ez dauka defentsarik normalean hartuko ez lituzkeen hainbat eta hainbat eritasuni erantzuteko. Edozein infezioren aurrean defentsarik gabe dago gorputza.

HIV birusaren eramaleetatik laurdenak garatzen du HIES

HIV izeneko birusa identifikaturik badago ere ez dago metodorik odolaren linfotitoetan horrelakorik badagoen ala ez jakiteko. Gaur egun egiten diren test edo frogak birus horren kontra gorputzak sortzen dituen antigorputziak detektatzeko baino ez dira. Ezin da jakin pertsona batek birus-a daukan ala ez.

HIES delakoaren prebentzioan modan jarri da preserbatiboak erregalatzea. Frantziako aldizkari honek pare bat oparitzen ditu aldizkaria erosterakoan.

Hori bai, antigorputzien test-a egin ondoren positibo ematen duenak, birus-a barruan balu bezala jokatu beharko du bere tratamendurako eta, batez ere, HIV birusaren zabalkundea eragozteko.

Test horretan positibo eman duenak ez du derrigorrez HIES jasango. Horietatik laurdena, gutxi gora behera, suertatuko da, denbora baten barruan, imuno-eskasiaren sindromearekin. Ehunetik 60-70 bati ez zaio ezer gertatuko, nahiz eta analisisetan birus horren aurkakako antigorputziak dauzkala atera.

Gainontzekoak, %15 bat edo, HIESarekin zerikusia duten zenbait sintomaren jasale izango dira, edozelan ere, HIESaren ondorio arriskutsu maila pairatu gabe.

Beste ezaugarri aipagarri bat zera da, birus-ak daukan inkubazio edo loaldi denbora. Birus-a soinean daukan batek urteak pasa ditzake inolako sintomarik sentitu gabe eta bapatean HIES bere gordintasunean erakutsi.

Birusaren inkubazio-aldia pare bat urtetakoa da batzuetan beste. Orain arte ezagutzen diren kasuetan 9 hilabetetako da gutxienezkoa sei urtetara aktibatutuan direlarik gehien tardatu dute.

Odola eta sexua, kutsatzeko bideak

Hasiera batean mundu guztia larritu bazen ere HIES delakoaren ondorioengatik, urte gutxiren buruan milaka lagun hil dira munduan barrena, esan beharra dago oso zaila dela sindrome hori sortzen duen HIV birusaz kutsatua izatea.

Bi bide baino ez daude kutsaketarako: sexu-harremanak eta odola.

Transmisio bide hauek dira hain zuzen gero arriskurik handiena duten biztanle taldeak markatuko dizkigutenak: homosexualak (beren sexu harremanak direla eta), heroinomanoak (xiringen erabilera dela eta) eta hemofilikoak (behar dituzten odol trasfusioak direla eta). Honek ez du esan nahi hiru talde horietan bakarrik eman daitekeela HIES de-

AIDS DON'T DIE OF IGNORANCE

[GAY OR STRAIGHT, MALE OR FEMALE, ANYONE CAN GET AIDS FROM SEXUAL INTERCOURSE. SO THE MORE PARTNERS, THE GREATER THE RISK. PROTECT YOURSELF USE A CONDOM.]

Britania Handian honelako txartelak jarri dituzte: «HIES: ez zaitezela ez-jakinean hil».

EEBB eta Frantzian ez bezala

Drogazaleen artean nagusitu da HIES Euskadin

Jakina da HIES sortzen duen birusaren antigorpuzkiak dauzkatenetik laurden batek baino ez duela gaitza aurrera garatzen. Kontutan hartu beharreko bereizketa dugu bada zifrak interpretatzerakoan alarmismoan erori nahi ez bada.

HIESdunak ez dira, ofizialki, medikuak ikusi eta horrela diagnostikatzin dituenak. HIES delakoaren sintomak erakusten dituen bat aurkitzen badu sendagileak, Madrila bidali behar ditu datu guztiak eta han, horretarako dagoen batzorde batetan, erabakitzen dute gaixoa HIESdun den ala ez.

Eusko Jaurlaritzaren Gipuzkoako Osasun Zuzendaritzako Epidemiologia Unitatera jo dugu, eta han beste argitasun askorekin batera, Komunitate Autonomoan dauden datoak eskaini dizkigute Maribel Larrañagak eta Miren Dorronsorok.

Datuak joan den azaroaren 14koak dira eta horien arauera HIESdun bezala deklaratuak izan direnak, hau da Madrilgo batzordeak horrela kontsideratu dituenak, 32 baino ez dira Baskongadatan horietarik 16 direlarik hil direnak.

32 kasu horietarik 22 drogazaleen xiringetatik datoz, bi homosexualen praktiketatik, hiru homosexual eta drogazale biak batera izanez, lau hemofiliko eta pertsona normal bat odol birusduna jasotzeagatik.

Zenbait egunkarik emandako zifren arauera Gipuzkoan bakarrik 25 dira dagoeneko HIES delakoaren eraginez hildakoak, herrialde hau delarik HIES kasurik gehiena eman duena orain arte.

«Osakidetza»k Gipuzkoan 468 frogan egin ditu antigorpuzkirik zuten

ala ez jakiteko horretara joandakoak. Xiringen erabileragatik arriskutan egon daitezkeen drogazeletatik %65,5ek eman du positibo. Homosexual-bisexualen artean %5,4 batek eta prostituten artean %2,6 batek. Beti ere frogan hori egin dutenen artean.

Euskadi mailan frogan askoz ere gehiago egin dira baina funtsean kopuru berberak ateratzen dira.

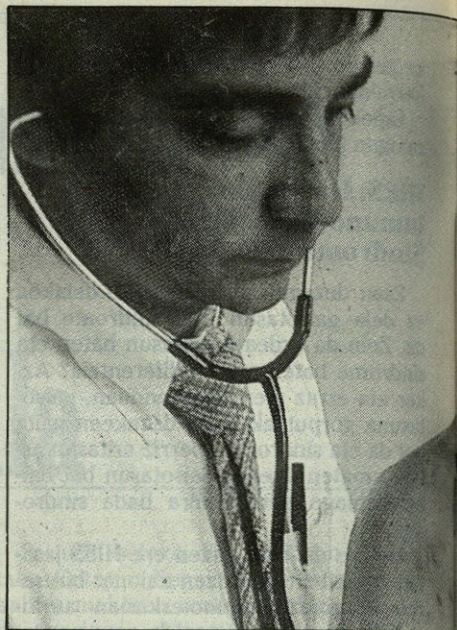
Hor ikusten denez, eta Euskal Herrian, drogazaleen taldean ematen da birusa harrapatzeko arriskurik handiena. Ez da bada Estatu Batuetan, Frantzian zein Australian bezala, zeinetan homosexualen taldea bait da arriskurik handiena jasaten duena.

Ikus daiteke halaber benetan oso txikia dela birus eramale den prostituten kopurua. Arrisku taldeetatik landa gizartearen barneratzeko transmisio biderik probabileena kontsideratuta dago multzo honena. Hemen ordea % 2,6k bakarrik eman dute positibo.

Trasfusio kontutan ere ez dago beldurrik Euskal Herriko ospitaleetan. Urteak dira hemen borondatez jasotzen dela odola (diru truke drogazeleek emandako odolak sortu izan ditu arazoak). Horrezaz gain Euskal Herrian egin izan dira estatu espainolean lehenengo aldiz ospitaleetan bildutako odolaren frogak. Ondokontrolaturik dago bada gai hau.

Halaz eta guztiz ere datozen urtean ugaldutako egingo da HIESdunen kopurua gure artean. Jakin beharko dugu horiekin bizitzeko eta Durango, Israel, Pagaldai haurrarekin egin den bezalako inkisiziorik ez ekiten.

J.M.

“Kaposiren sarcoma” da HIESdunen artean tako bat. Azaleko minbizi berezi bat dugu.

lakoa. HIES gizarteko edozein talde edo pertsonengan eman daiteke, baldin eta birusa duen batekin sexu nahiz odol kontakturik baldin badauka.

Halaz eta guztiz ere zaila da HIES harrapatzea. Birusaren ukipen hutsa ez da nahikoa. Kutsatutako odol kopuru garrantzitsu bat behar da horretarako eta sexu harremanak ere ugari behar dira eduki gaitzak jotako batekin.

Oso arraroa da gainera aipatutako arrisku taldeetatik kanpo dauden pertsonen artean HIESdunik aurkitzea.

HIES ez da “izurri” berri bat

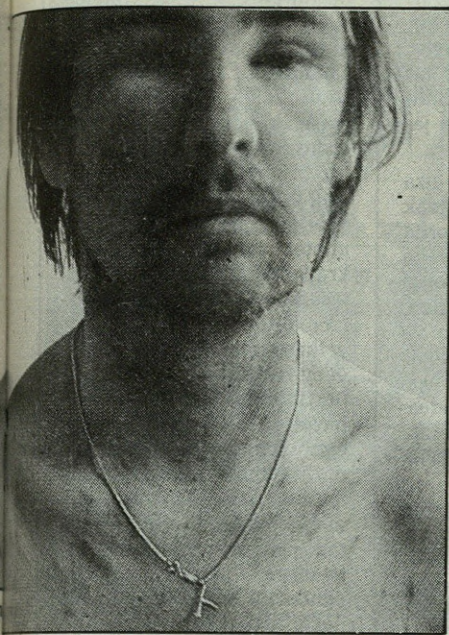
HIES kutsatzeko bideak ondo zainduduz gero biztanlegoaren parte murriztu bat baino ez dago arriskuan gaitza harrapatzeko. Arriskudun talde horietan zenbait neurri hartzen baldin badira are eta zailagoa da HIES gizartearen zabaltzea.

Ertafrika eta Haiti alde batetara utzita, oso zabaldu da bait dago HIES dagoeneko toki horietan, HIES delakoak ez du, ez kopuruz ez eta ere kutsaturako eskatzen dituen baldintzez, izurri batekin zer ikusirik.

Gaitza berria bada ere, eta HIV birusa orain artean ezezaguna bazen ere, ez da inolaz ere izurria.

Komunikabideetan “izurri berria” bezala izendatu izan da, baina ez zaie horrelakoei kasurik egin behar. Sentsazionalismoaren asmaketa bat baino ez dira horrelako kalifikatiboak.

OMS (Osasunaren Munduko Erakundea) delakoak argitaratu du munduan 38.000 HIESdun ezagutu direla munduan barrena. Horietarik 29.000 Estatu Batuetan eman dira Frantzia delarik biga-

...harrapatzen den eritasune-

rran agertzen dena 997 kasurekin. Estatu espainolean 201 kasu deklaratu dira.

Bada kontraesan bat OMS erakundeak emandako zifren eta Madrilgo egunkari ospetsu batek emandako beste batzuren artean. Egunkari honen arauera 250.000 lagun dira Afrikan dagoeneko hil direnak HIES-en eraginez, 5 milioi afrikar HIESdun bezala aipatzen zituelarik.

1991. urterako HIES delakoak eragindako 270.000 lagun espero dira munduan barrena. Zifra handiak izanik ere begibistan dauzkagunak, bere tes-tuinguruan ulertu behar dira, sentsazio-nalismoan eta alarmismoan erori gabe.

Sintoma arruntak

HIV birusa daukan batek HIES sindromea jasatera pasatzen denean, honako sintoma hauen erakusle izaten da:

— Neke handia, ageriko arrazoirik gabe zenbait astetan zehar irauten duena.

— Asko argaltzea: ageriko arrazoirik gabe 5 edo 10 kilo galtzea.

— Gaueko sukarra edo izertzak izatea, asteetan irauten dutelarik.

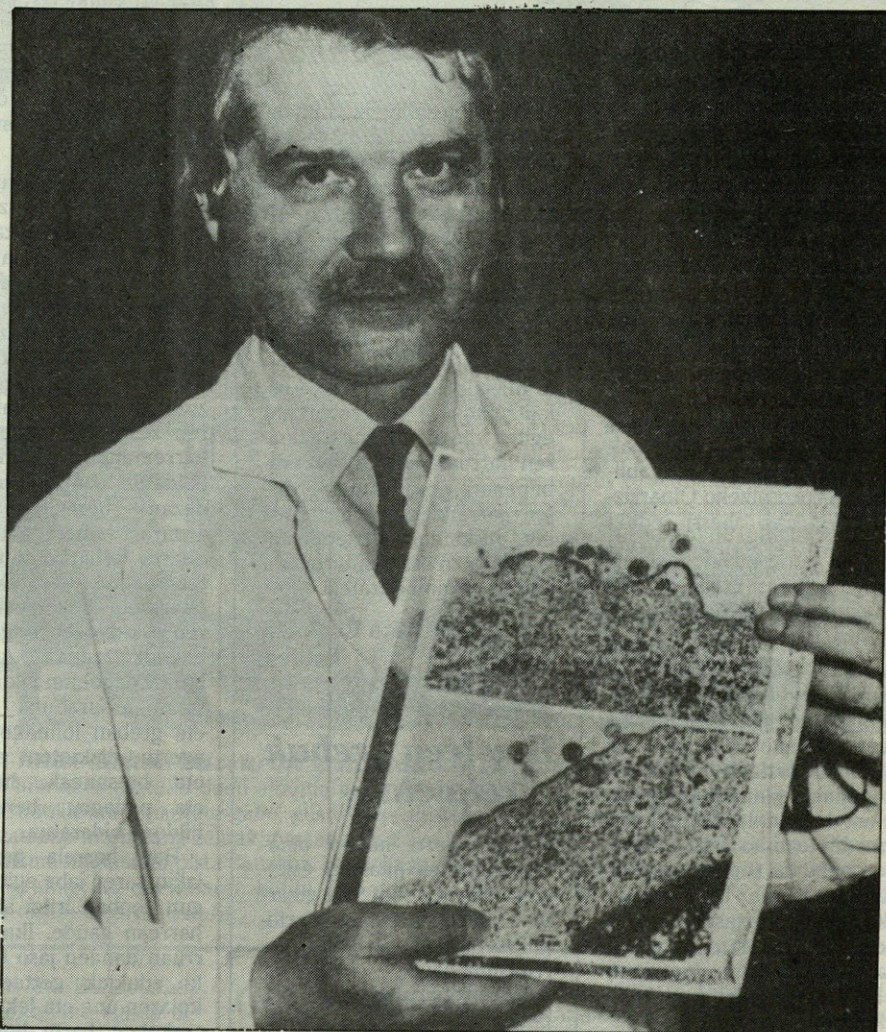
— Beherakoa, ageriko arrazoirik gabe eta asteetan barrena.

— Azalean mantxak ateratzea, ubelgune edo kolpe baten antzeko erupzio gorri-ka-gorri-beltzak. Zimurdura tanke-rakoak batzutan.

— Gongailak handitzea, sama eta gal-tzarpeetan batez ere.

— Muguet, mantxa zuriak aho eta ezta-rrian.

Sintoma hauek beste zenbait eritasu-netan ere oso arruntak dira. Egia esan, sintoma guztiak batera eta luzaroan izanez gero bakarrik pentsa daiteke HIES izan daitekeela horien sortzaile.

Pasteur Institutoko Luc Montagnier. Alde txurian ikusten diren puntu beltzak dira birusak.

Bestalde, HIES-en eramale izan daiteke hor aipatutako sintomak erakutsi ga-be.

Ez dago txertorik oraingoz

HIES sindromeak sortutako morboaz gain, egunkariak eta eragindakoak gehien erakarri duen gaitetako bat senda-bidearena izan da.

Argi eta garbi esanda, bere gordinta-sun gorrienean, HIES sindromeak ez dauka sendabiderik gaur egun. Gaitza jota dagoenak heriotza besterik ez dauka aurrean. Sintomak hasi eta hil bitar-tean hilabete eskas batzuren tartea bai-no ez du izango.

Tratamenduak pittin bat luzatu omen du hil arteko tartea. Baina herioa pittin bat goxotzeaz gain ez da gehiagorik aurreratu alde horretan.

Txertoak berriz, nahiz eta laborategi ugari aritu gaur egun horren ikerketan, ez dira oraindik kautsitu.

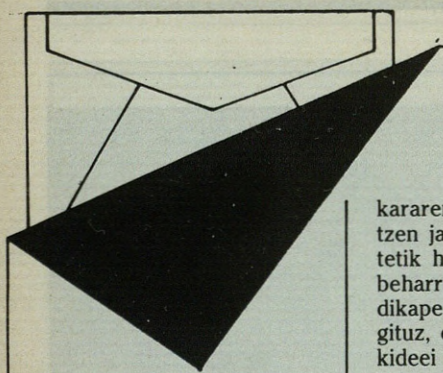
Bada zenbait medizina esperimetal nolabaiteko itxaropena ematen dute-nak aurrera begira, baina oraingoz ez dago horrelakorik.

Tratamenduaren efikazia eza dela eta prebentzio mailan plateatzen da HIES-en aurkako borroka. Alde horre-tatik, gizartearen, eta batez ere arrisku handiko taldeen, heziketa da gaitzaren kontra egiteko bide bakarra.

Arrisku taldeetan aurki daitekeen edonork, edota arrisku talde horietako-ren lagunen batekin, sexu edo odol kontakturik izan duen edonork hartu beharko lituzke kontutan gaur egun edozein osasun zentrun eskaintzen diren kontseiluak.

Heziketa hau arrisku talde horietan ematen den praktika zenbaiti kontra egitera zuzentzen da, honela birusaren zabalkundea eragozten delarik. Hau da, trasfusio egiteko odola ondo kontrola-tuz gero, homosexualek sexu-harrema-netarako lagunen kopurua gutxituz ge-ro eta preserbatiboak erabiliz gero eta drogazaleek xiringa garbiak erabiliz ge-ro muga batzuren barruan mantendu ahal da HIES delakoa, horren zabalkun-dea asko zailduko delarik.

Joxe MOLLARRI

Postetxeetan euskaraz

Postetxeetako Euskara Taldeak, zuzendaritaren aldetik eta Euskararen Erabilpena Arauzkotzeko Oinarrizko Legearen berri eduki arren, euskararen arazoa serioan hartzeko borondate-rik ez dagoela uste du.

Otsailaren 10ean, Postal-goko probintziar Zuzendariarekin izandako bilera batetan, postetxeetan euskararen erabilpena normalizatzeko hasteko beharrezkoak diren oinarrizko erreibindikapenak planteatu genizkion; hala nola euskara batzorde tekniko bat sortzearen beharra, inpresio, errotiluak, euskara lan ordutan ikasteko erreztasunak ematea, eta jendearen aurrean lan egiten duten funtzionarioak lehenbaitlehen euskalduntzea.

Casis Jaunarekin bilera hau eduki ondoren, Madriletik jasotako aginduak betetzea besterik egiten ez duen pertsona baten aurrean geundela iruditu zitzaigun. Arazo baten aurrean zer egin ez dakienean, Madrilgo Zuzendaritza Orokorra aitzaiki bezala erabiltzen duena. Madril eta Bilbo arteko tirabira hauek ez direla berriak eta arazoaren aurrean bakoi-tzak duen erantzukizunari aurea ez emateko ematen direla esan behar dugu. Gakoa arazoaren konponbidea luzatzean datza, ea horrela aspertu eta ahazten garen.

Baina guretzat azalpen hau ez da nahikoa zeren eta ikusita ikusiz gero, probintziar zuzendariak funtzionarioak haien lanpostuetatik mugieratzeko nahiko aginpi-de eta gaitasuna duela uste bait dugu. Kasu gehienetan nahi duen bezala eta inori azalpenik eman barik.

Postetxeetako Euskara Taldeak gure bulegotan eus-

kararen erabilpena bultzatzen jarraituko du. Alde batetik helburu hau betetzeko beharrezkoak diren erreibindikapenak zuzendaritza esiguituz, eta bestetik, gure lan-kideei Euskal Herriaren hizkuntza ezagutzearen beharraz konbentzitu.

Beste aldetik, herri erakunde (AEK, EHE...) eta baita ofizialei ere (HABE, Euskaltzaindia...) dei zabal bat egiten diegu administrazioaren barruan, euskararen erabilpenaren alde indarra egiten jarraitzeko; eta, batez ere, euskaldun guztiei postetxe batetan sartzen direnean euskara erabil dezatela.

Postetxeetako Euskara Taldea.

Ikasleen grebak direla eta...

Arazo larri honen oinarrian, ikastea (ikasleei eskatzen dioguna da) eta gizartearen parte hartzearen, arteko harremanen eztabaidagarritasuna dago.

Nola onartuaz askori, behar beharrezkoa dela, noiz behinka, ikastaldi ordu bereziak, gizarteak bizi dituen arazo larriak aztertze-ko eta aldarrikatzeko hartu behar direla?

Jakintza eta gizartearen arteko banaketa onartzen dutenen artean, greba denbora galtze bat izango da zalantzarik gabe.

Bainan ikasleen iraultzak badu berezko ezaugarri pedagogikoa, greba baten barruan hezkuntza herrikoia- ren azterna dago. Ikasle bat bestekin elkartzen denean iraultza zehatz batean parte hartzeko, bestekin harremanetan jartzen delarik, pedagogi edo xede mota berez- zianen hildoa jokatzeko gertu dago, harreman eta burruka giroak daraman be- rezko pedagogia biziz, alderdi eztabaidagarrien ondo- rioak ikaslearen hezkuntza osatzen dutela.

Ongi aukeratu eta era- mandako greba egunak, ez dira egun galduak, inolaz ere ez, gertatzen dena da: ja-

kintza edukien jasotzeko eguneroko katea eten egin dela ordu edo egun batzuetarako. Bainan hezkuntza on baten ezaugarria ez da jakintzaren edukiak eman eta jasotzea bakarrik.

Greba baten barruan giza oinarri eta xede zehatzak daude, ikaslea gizartearen parte hartale bezala argi-ago agertzen delarik; eta ongi eraturako iraultaren hildoa, —greba hastea erraza da askotan, noiz bukatu behar den ongi aukeratzea da arazoa, daraman bilakabidearen zehar: groa, helburuak, harremanak ea. Ongi eztabaidatuz, onuragarria izan dezan— bere gain dauden ardurak hobeto aztertu eta onartu beharko ditu, gizartearen dagoen desorekaren sal- latari eta beharrezkoak di- ren eskubideen iragarle, bat batean, izanaz. Azkenean berari dagokion jakintza mo- taren arduraduna bihurtuz eta greban ibilitako egunak agertu dizkieten argitasun eta hutsuneak, hezkuntza eta pedagogi herrikoia- ren hildoa bideratuz.

Hau horrela gertatzeko, jakintzaren jabe egiteko ditugun zenbait iritzi aldatu be- harrean gaude. Ikastaro bar- ruan dauden jaso beharrez- ko edukiak, gertaera herri- koia- ren une eta lekuak hain- tzakotzat hartu behar ditu, ikasi behar diren edukiak, ikasle eta gizaki bakoitzean bizi den herritarra ito gabe.

Demokrazi giroan bizi ga- rela onartzen badugu, Uni- bertsitate gure gizartearen zati bat da, eta eskubide osoak ditu berari dagozkion eskubideak aldarrikatzeko.

Zehaztasun zientifikoa eta akademikoa ez daude kon- dairaren aurka, baizik kon- dairaren zehar eraturakoak dira, gizakia bera bezala, ja- kintza ere kondaira barruan eratzen da. Zehaztasun eta zintzotasun akademikoa ez daude giza eskubideekin ha- sarre, alderantziz beharrez- koak dira giza jakintza ore- katu batetara iristeko. Giza eskubideetan parte hartzea ez da jakintzarentzat ozto- poa. Gertatzen dena da, aita- kortasun giroan bizi gara- la oraindik, eta demokratik di- rela esaten dutenak, hitz ho- nen alde askotan agertzen direlarik, beldurra eta deso- reka giroan aurkitzen dira

herriaren agerraldien aurrean, demokrazia mires- garri hori galduko ote duten zalantzan. Era berean gerta- tzen zaie, Unibertsitateko ikasleak gelatik kanpo edo ordu akademikotik at ikus- ten dituztenean elkartuta. Jauntxokeri gogorrenetan agertzen zaizkigu horrelako unetan, sozialismo eta demo- kraziaren izenean bere ahul- tasuna eta huts egitea gorde- tzen dutelarik.

Ikastea eta giza eskubi- deen ezaguera, biak dira uni- bertsitateko eginkizunak, ze- haztasun eta zintzotasunean egin beharrezkoak, baita ere, demokraziaren barruan ikaslea parte hartzera era- mango dutena zenbait une- tan, jakinda noski, jakintza- jabetzea, unibertsitatearen eginkizun berezia dela, eta parte hartze honetan, jokabi- de zintzoak derrigorrezkoak direla, helburu onuragarriak lortzearen.

Arantxa UGARTETXEA

EITBren iruzurra

Noiz arte iraindu behar gaituzte Euskal Telebistaren arduradunek? Gaur ere ez dute gauza hoberik somatu, New Yorkeko ikusmira bat ematea besterik. Geure Herrian ez al dago ezer erakus- garriagorik? Mindegia eta Larretxearen aizkol apos- tuak ez al zuen merezi ikus- leentzat programa bat egi- tea? Edo pelota partidu eta beste euskal kirolek? Neka- tuta gaude gure pantailatan atzerriko kirolak, musika eta tresnak ikusten, gure kultu- ra, kirol eta nortasun aurpe- gia ezabatua. Nafarroako Bertsolari Txapelketak izan- go ote du lekua zuen progra- metan?

Euskal Irratia ere 24 ordu euskaraz saiatzen dela dio- zue zuen publizitatean; zuek baino gehiago saiatzen da baina goizean goizetik hasi eta berak ere erdarazko abesti ugari eskaintzen digu. Horiek prezio hobean or- daintzen dira nonbait...; do- larrak ez bait dira pezetak.... Ulertzaile onari hitz gutxi.

EGUNEKOAK

Oskorrik «Hamabost urte eta gero... hau» diskoa zuzenean grabatuko.— Honez gero hamabost urtetan hamar disko grabatu ondoren, Oskorri taldeak plastiko bikoitzez osatuko duen albuma burutu nahi du Bilboko Arriaga antzokian bi jaialditan jotako abestiz moldatuz. «Infraganti» azken diskotik batere hautatu gabe, gustokoen dituzten hogeita hamar kantu hautatuak izan dira, bertsiorik borobil eta mamitsuenak argitaratzeko intentzioz, zeinak martxoaren 21 eta 22an grabatuko diren, jadanik Jean Phokasek hartu duela lan honen ardura nahaspilatsua, hogeitalau pista dauzkan kamioi-estudio batez baliatuz. «Hamabost urte eta gero... hau» deituko den elepe bikoitzaren azalaren grafiko eta diseinoaren kontu Erramun Landak egitekotan hitzartu dira, ea apirilaren amaia alderako plazaratzen den azkenik Elkar diskoetxearen eskutik.

Lapurdikoko bertsolarien saria Xanti Iparragirre, Arzallus eta Bertsolarien Lagunak elkarrekin egundoko lana egiten dihardute Lapurdin zeharko ikastoletan berrera bertsolaritza zuzpertzeko adorez, eta halaber Mixel Lekuona, Laka, Ezponda, Mihura eta Xanpun goian aipatuekin batera. Gartzelan diraden Andoni Zelaia, Floren Amuriza eta Arzelus ere ez dira horregatik aberasle lanetarako ahaztu. Apirilaren 5ean Nafarroako Bertsolari Txapelketaren finala ospatuko delarik, hurrengo astean, apirilaren 12an emango zaio hasiera Lapurdiko Bertsolarien Lehen Saria, non Lapurdin bizi diren edozein jatorriko bertsolarik parte hartu ahal izango duen. Epaimahaiean: Aldudeko Mixel Itzaina, Ostolaza, Etxegoin kanboarra eta Aita Santos, gai jartzailetzat Pruden Sodupe izaki. Gazteen arteko sari bereziak ere ez omen dira hutsean lagako.

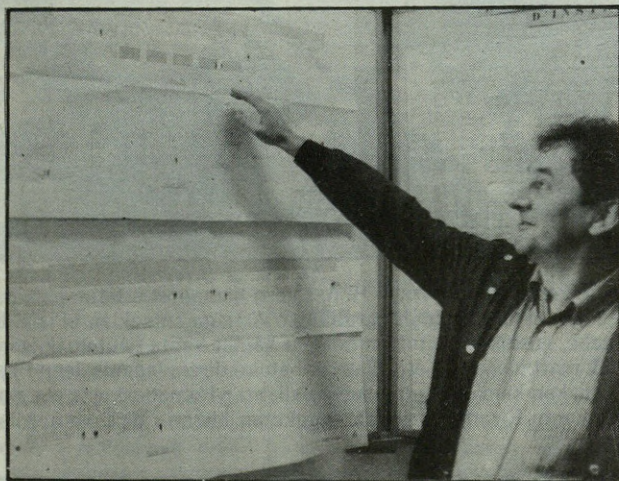
Gipuzkoako euskal kanta txapelketa Apirilean ekingo zaio Gipuzkoan Euskal Kanta Txapelketako lehen kanporaketan saioari, martxoaren azkenetarako iragarriak bait daude parte hartzeko izen emate epeak, Iparraldeko eta Nafarroako txapelketak buruturik daudenean, eta Araba eta Bizkaikoa gipuzkoarraren ondotik erabakiko direlarik gutxi gorabehera, Eiheralarren, ekainaren 21ean, herrialdekako kanporaketa hauetako paspartedunen artean finala jokatzeko. Kantu zahar eta berriaren artean sailkapen desberdinak moldatuko dira, manera zaharrean nola gaur egungo musika laguntzaz kantatuko direnak, bai bakarka bai taldean, rock-arena sail berezi bilakatzen delarik, beti ere horratxo euskarazko bi kanta aurkeztuz alde aurretik. Zinta edota diskorik argitara eman duen oro txapelketatik at utziko da.

Eibarko X. Antzerki Topaketak Eibarko CELko partaide den «Narruzko Zezen» taldeak atondu ditu aurtengo edizioarekin hamargarrenera ailegatzen diren Eibarko Antzerki Topaketak, zeintzuk pasatu den astean zabaldu ziren martxo osoaren zehar betetzeko apailatutako egitarau luzearen barrenean. Foru Aldundiaren, herriko udaletxearen eta zenbait diru-kutxaren dirulaguntzaz hamar antzerki talde pasatuko dira Eibarko tauletatik: «Teatro Nucleo» italiarrak *Sueños de una cosa* eszenaratu du dagoeneko, eta baita Donostiako «Teatro Estudio»k Ionesco-ren *La cantante calva*. Zaragozako «Teatro del Alba»k segikodio aste honetako hainbat antzerki talde pasatuko dira Eibarko obragaz, hurrengo «Geroa»ren *Grande Placerekin*. «Teatro Negro de Bratislava», Madrillgo «Teatro Intimo», «Zintzilik» donostiarra, «el Brujo», «Euskaldaca» eta bertako «Narruzko Zezen» taldeek bete dute topaketetako prestaturia.

GITE-IPESek Gernikako bonbaketaz Gernikaren bonbaketaren 50. urteurrena dela-eta, Gite-Ipes-ek ekintza emanaldiak apailatu ditu Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalaren aretoetan aste honen barruan, mintzaldietatik hasi eta filmeak eta antzerki lanik erakutsiz. *Gernika eta 36ko gerra* mahainguruan: Maria Martija eta Mariangeles Basabe leku-kotuzen alde batetik, «Itxarkundia» batailoiko gudari izandako Garmendia eta Agirrezabala bestalde. Mahainguruaren segidan *Atzo Gernika...* gaur OTAN gaia zen mintzagai: Luis Nuñez, Pablo Sastre, Aramendi, eta Zalakaiekin. Filmeei gagozkiolarik: *Gernika*, *Gernika en llamas* eta *El frente de Bizkaia*. Eta Pabeko «Episodes» antzerki taldeak bukatzeko *Orreaga* antzezlanaren eman-go dute, frantseseraz. Donostiako egitaraua, Gernika 37-87 batzordeak Bizkaia aldean atondutakoa berotzen.

Kanbon berria eraikiz nahiz Larresoroko etxea erosit, sosak dira projektuaren prolema larriena

Seaskak apostu gogorra jo du «Xalbador» ikastegiaren erdiestearren

Seaskako arduradun batek Kanboko projektuaren planoak erakusten dizkigu.

Iazko urriaren 25ean «Xalbador» ikastegia izango denaren lehenengo harria ipini zen, Kanbon. Oraindik ere, lan haundia dago egiteko.

Alde batetik, Seaskak gaur egun jasaten duen egoera larriaren erdian, «Xalbador» ikastegiaren projektua kezka bat gehiago bat da, baina al-bora utzi ezin den kezka bat. Izan ere, bigarren maila egiteko (Hegoaldeko BBBren pa-

rera helduko litzatekeena) Seaskak nonbait behar bait du tokia. Hauxe da xedea: 300 laguntzako ikastetxe, lizeo edo institutua.

Beste alde batetik, datu berri bat dago afera honetan: azken orduan alternatiba berri bat azaldu zaie, Larresoron etxe guztiz egoki baina mementuz garestiegia kausitu bait dute: Latxagaina. UEU Ustaritzen egin zen tokiaren ondo-ondoan dago etxe hori, eta hemendik aurrera Kanboko projektua-ekin batera lehian egongo da, laster antzean erabakiko den arte bederen.

Bigarren maila osatzearren beharra

Duela sei-zazpi urte hasi zen Seaskan bigarren maila martxan, 11 urtetik aurrera-koak (OHoko 6.tik BBBko 3.era), eta urte guzti horien aurrera jarraitu da. Orain artio ahal izan duten bezala konpondu dira, hasta-

penetan Baionan zegoen etxe batekin, baina hura berehala txikia gelditu zitzairen, eta beste haundiago baten beharra ikusi zuten. «Orduan erabaki genuen Kanbora joatea, hango beste etxe haundiago batetara. Gainera barnekaldetik ikasle asko etortzen ziren, eta Kanbon egonda errazago zen horien-dako. Kanbokoarekin, hale-re, Baionakoarekin bezala gertatu zaigu; txiki-egia zela». Hortik sortu zen lokalak zabaltzeko beharra.

115 ikasle lehen mailan

Iparraldean gisa horretako bi zentro mantentzea nekeza izango litzatekeenez, bakarra egitera jo behar zutela ikusi zuten, Kanboko hain zuzen. Haurrak bertan egon eta hezitzeko lekuak egokitasunik ere behar zuen, eta horretarako etxe egokirik denbora luzez bilatzen ibili ondoren, ez zuten deus kausitu, eta iruditzen zitzairen irtenbide bakarra etxe berria sortzea izango zela.

Aurten, bigarren mailako haurren kopurua 115koa da. Gero eta gehiago etorriko dela seguru da, eta kurba nola doan jakinda, hemendik bost-sei urtetara 300 izanen direla kalkulatzeko gurasoek. Horrelako talde haundia jasotzeko adina ez dute leku berririk kausitu, bi urte bilatzen pasa ondoren.

Larresoroko alternatiba berria

Iaztik hasi ziren etxe berriaren planoak egiten, eta etxe berria eraikitze-koan zirelarik, etxe berria kausitu dute duela hilabete bat edo. «Gure nahietarako oso ego-kia, 1.200 metro karratu eta

13 hektarea inguruan. Salgai dago, baina oraindik ez dago ezer erabakirik. Pare bat aste buruko jakinen dugun bi aukerarik zein egingen den».

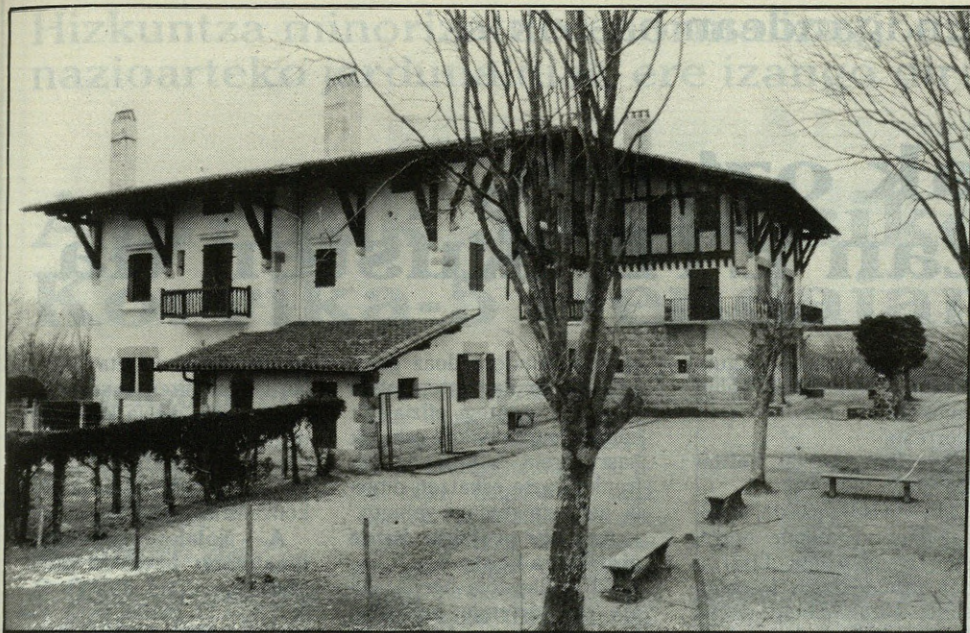
Eraikuntza berria egiteak, toki aldetik, abantaila haundia ematen ditu, apropos egiteko aukera, etabar, heuren nahietara egokituz, baina kausitu berri duten etxea ere nahiko ongi egokituko litzateke antza. «Kokapen aldetik berri hau egokiagoa zaigu, Baionatik gertuago Kanbo baino, eta izugarritzko toki dotorea da. Hori nahi genduke agian baina prezioa negoziatzaren ari gara oraintxe. Prolema nagusia prezioa da une honetan».

Kanbon eraikitzeko den (edo zen) ikastetxe berriaren planoak Hegoaldeko arkitekto batek eginak dira, Lander Gallastegik eginak, baina gibeletik Seaskako beharretara aldatuak izan dira pis-ka bat. Pedagogia aldetik ikasleek eta gurasoek ere beren ikerketak eta proposamenak egin zituzten.

Diruaren prolema larria, betikoa

«Gure prolema larriena dirua da. Lehen aitzinkontua egin genuen eta ikusi genuen presupostuaren heren bat jendearen lanari zegokiola. Orduan pentsatu genuen bali-tekeela-zati hori kitorik atera-tzea, ordaindu gabe eta gure partaide eta lagunen lanari esker. Herriko jendeak lan hori egin zezakeela kon-turatzean pentsatu genuela posible zela egitea», ziosku-ten ahotsa apurka-apurka biztuz.

Beharbada inork pentsatu-ko du hor kontraerrana da-

Hauxe da Kanboko proiektuari azken orduan aurkeztu zaion alternatiba: Larresoroko Latxagaina.

goela: alde batetik Seaska hain kinka larrian egotea eta bestetik eraikuntzarekin hasia. Baina irudi lukeena ez da benetan horrela. Honela azaltzen digute haiek: «Seaska osotasun bat da, eta haunditzea osotasun horri buruz egin behar da, ama-ikastolak ugaltzea alperrikakoa da lehen maila eta bigarren mailakoak ere sortzen ez badoaz. Seaskaren helburua unibertsitate bitarteko ikasketak betetzeko aukera ematea da, eta horregatik ezin gara ama-ikastolara edo lehen ziklora mugatu. Seaska egoera larrian dago baina zikloa osatzea lehen mailako helburua da eta helburu hori betetzeko derrigorrezkoa dugu pausu hau».

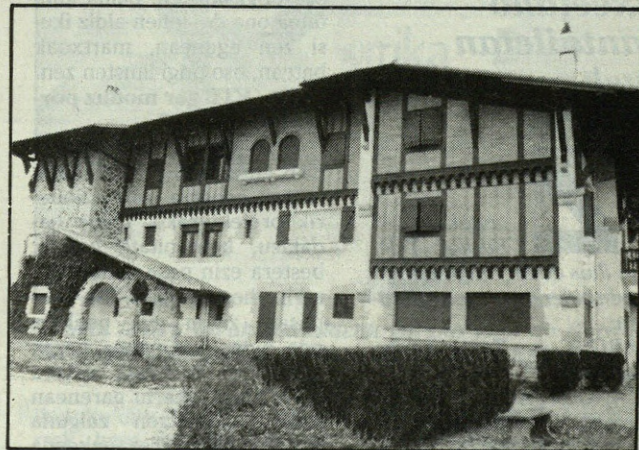
Herri kanpainari gogor atxiki

Ama-ikastolak Iparralde osoan hedaturik daude, hogei inguru direlarik. Lehen mailakoak askoz guttiagotan daude, eta horietako batzutan oraintxe hasten ari dira. Lehen maila osatua dagoen tokietan argi ikusten da —itxura denez— zikloa osatzearen eragina. Lehen maila dagoen tokietan, ama-ikastolatik ume gehienek aurrera segitzen dute ikastolan. Lehen ez omen zen horrelakorik izaten, hogeik kilometro egin behar baziren ikastolara joan gabe gelditzen ziren eta.

Ikastetxe berria eraikitzeak 12 milioi libera eskatuko luke (240 milioi pezeta). Heren bat haien lanarekin osatzea espero dute (80 milioi pezeta), zati hori dohai-nik irtenez. Gainerako dirua lortzeko pentsatu dituzten neurrien artean herri kanpaina dago lehenik. Kanpaina horretarako, gisa desberdinetako orri eta agerpenak kaleratu dituzte mugaz bi aldeetako jendeek diruz lagundu dezaten. «Dagoeneko kanpaina horrek emaitzarik eman du hilabeteotan, iadani milioi erdia bildua bait dugu (10 milioi pezeta). Halere, diru asko izanda ere guretzat guttiagi da, herri kanpaina honetatik lau aldiz gehiago (hots, 2 milioi libera) ateratzea pentsatzen bait dugu». Oraindik ere, beraz, badago zertan lagundu diruz, guttienik 40 milioiak osatu arte.

Herri Urrats, ikastetxe berriari begira

Beste puntu nagusi bat Erakunde Ofizialen laguntza da, Iparraldeko baina batez ere Hegoaldeko instituzioetatik jasotzea espero dena. Alde horretatik, udaletxe, diputazio eta gobernuen artean milioi bat lortzea nahi lukete (20 milioi pezeta). Azkenik, hiru bide horietatik erdietsiko ez diren sosak mailegu bidez eskuratuko dituzte, urte luzetan eta zama

haundiz bankuei itzulikatu beharko dizkietenak. Gutxi gora behera 100 milioi peze-ta galdegin beharko dituzte bankuetatik mailegu modura.

Mailegu horiek urtez urte ordaintzeko, «Herri Urrats» aipatu digute lagunok. «Herri Urrats» sortu zenean, hain zuzen ere, Kanboko ikastetxearen ideiarako pentsatua izan zen. Orain arte beti gertatu izan da hasieratik bertatik —Seaskako diru egoera larria zela eta— ikastetxe horretarako pentsatuak zeuden «Herri Urrats»ak beste gastuetara zuzendu dira». Seaskaren egoera ez da onera aldatu, txarrera baizik, baina halere erabaki finkoa hartua dute Seaskakoek hemendik aurrera diru hori eginkizun horretarako erabiltzeko dute.

Diruz edo lanaz lagundu

Aipatua dugu diruz laguntzeko aukera. Hauxe da modua: zure txekia «Xalbador ikastegia»ren izenean helbide honetara igorritz: Miguel Torre, Boite Postale 332, 64107 Baiona Cedex; edota irekiak diren banku kondu hauetara igorritz: Lankide Aurrezkia: 20.0.02474/1. Berrehun liberako parte bat edo gehiago har dezakezu eta horrela Seaska batasunaren kide izan.

Laguntzeko beste modua lana bidezkoa da. Kanbon eraikitzea erabakiko balitz, etxea egin egin behar litzatekeenez, jendea behar da lanean antolatzeko. Dagoeneko Hegoaldeko hiru talde ba-

dira lanera joateko prest. «Hori guretzat oso inportantea da, bi aldeetakoan artean anaiatasuna dagoela frogatzen bait da». Borondate haundikoen zain daude Seaskakoak, beraz.

**J. LANDA
Tx. ITURRIA**

Martxoaren lehen igandean hasirik

Oztopoak oztopo, Zangotzan ETB ikusten da

ETB ikusi ezinik zegoen orain artean Zangotzaldea, baina antena dagoeneko xut-xuta, eta etxeetako pantailetan euskara.

Zangotzan Euskal Telebista ikus dadin mugitu diren bi adiskiderek in egon gintuzuen:

ARGIA.— Zer pauso eman duzue?

ZANGOTZAKO ETB-REN ALDEKO BATZORDEA.— 800.000 pezetako aurrekontu bati aurre egin behar genion lau mila eta seirehun biztanle dituen herri batean, orain bono saltzen eta ari gara, 300.000 pezeta batu ditugu, segi beharra dago.

A.— Zer nolako zailtasunak?

Z.B.— Udaletxeari baime-na eskatu genion ETBren kontu guztiak antolatze-ko, laguntza ekonomiko pixka bat ere eskatuz. Erantzun ere ez digu egin, beraz guk baimena emana dagoela pentsatu nahi izan dugu, eze-zik ez baitzaigu heldu. Hala, projektua aitzinera eraman eta egun martxoaren lehen igandetik ETB ikus daiteke Zangotzan.

Antena eraikitze-ko eta, izan da arazorik. Antena be- ren eremuan dagoenez, mo- jek hasieran baimena eman, baita zoriondu ere egin zig- uen, geroago galerazte-ko. Herriko sargentuak ere be- reak eta bost egin ditu erai-

kuntza galerazte-ko. Egun, antenaren kokalekua behin behinekoa da, herriko baten tailerrean.

A.— Imaginare-ko kalita- teaz eta?

Z.B.— Oso ona da, ETB- koek lagundu digute horre- tan, Tafallako eta Lizarra- koei bezala. Orain frogetan gaude, eta batzutan ez da oso ongi ikusten, baina kali- tatea ona da, lehen aldiz iku- si zen egunean, martxoak batean, oso ongi ikusten zen.

A.— ETB zer moduz por- tatu da zuekin?

Z.B.— Guk espero genuen ETB eta Eusko Jaurlaritzatik izan genuela subentziona- rik projekturako, baina ba- dakizu, komunitate batetik bestera ezin pasa daiteke di- rurik, horregatik ETBk pro- posatu zigun guk pelikula edo bideo bat egitea berek gero guri erosteko; arazoa sortu zaigu ohartu garenean bideoa kostatzen zaiguna ETBk eman diezagukeena baino oraindik ere gehiago dela. Bideoarena baztertu eta berriz ETBra jo beharko dugu eske.

A.— Jendearen aldeti- kako harrera?

Z.B.— Tira, denetarik. Ge- hien bat ona, jendea poztu egin zen igandean ostatue- tan ETB jarri-rik zegoela iku- sirik, izan zen dena den kon- trakorik ere «*Cagüen la pu- ta, ya han venido los vascos pero ese puto poste lo vamos ha echar con una bomba*». Zangotzan badira halakoak, euskara hitza aditza- berak min ematen dienak.

A.— Zer maila dira he- mengo ikastolek dituzte- nak?

Z.B.— Hemen OHO duzu, Irunberrin bada eskolaurrea. Zangotzara Kaseda, Xabier eta Irunberritik heldu dira OHO egitera. Aibar, Ledia eta lesatik ez dator haurrik. 50 bat izan den dira ikastolan egun Zangotzan, hortik BBB.

egitera instituturaz doaz gero. Esan behar da aurten lehen aldiz eta ordutegi ofizialetik kanpo euskarazko eskolak hasi direla institutuan, eta franko gazte eskatzen ditue- la, gero eta gehiago gainera.

A.— Zer proiektu duzue aintzinera begira?

Z.B.— Ikastola berria egi- tea da hurrengo helburua, hau ttikia baita. Diru anitz kostatuko zia- gu, *Nafarroa Oinez* bezalako jai batek ekar lezakeena bi aldiz be- harbada, eta aurten ziur aski *Nafarroa Oinez* Zangotzan eginen da. Gurasoak ez dau- de oso ziur diru guzti hori lortu ahal izanen den, haste- ko, Udaletxeak subentziona- oro ukatu digu. Alkatea mai- su nazionaleri hala solastu zi- tzaie: «*os voy a dar una mala noticia, se prevee hacer una ikastola nueva*». Kontu- tan hartu behar da heldu den urterako, konzentrazio-

ne eskolaurrean eta ikasto- lan hasiko diren haurrak pa- rekatu egin direla kopuruari dagokionez, hau berentzat oso kalte handia da. Gero eta leku gehiago dute sobran konzentrazionean.

A.— Nolako jarrera dute ikastolako haurren gura- soek?

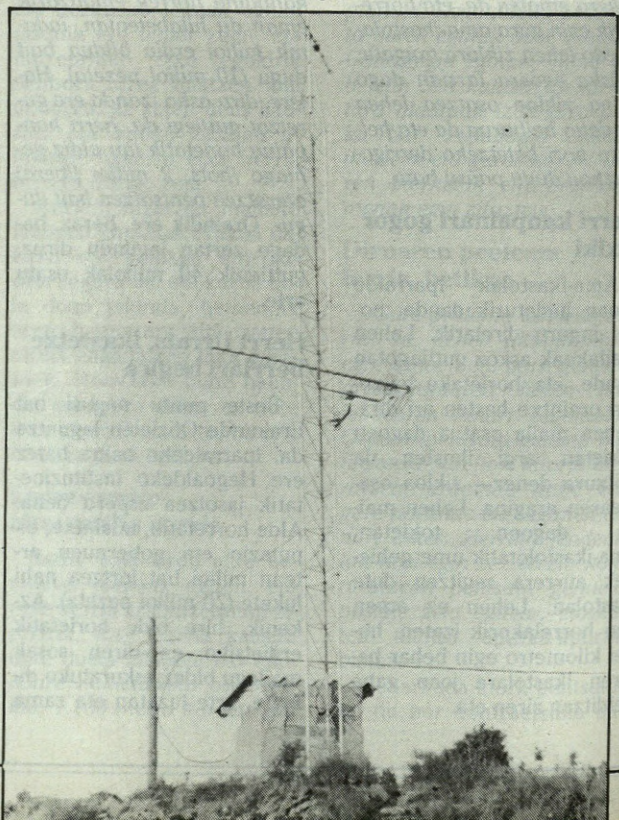
Z.B.— Ez denek bera. Bat- zu ez daude prest mobilizio- neetarako, beste batzuk al- diz, lan gehiago egiten dute, gehiago bustitzen dira.

A.— Ezer esan nahi bu- katze-ko?

Z.B.— Bai, ziurtzat ezin jo badaiteke ere, esan beharra dago, beren jokoa garbi azal- tzen dela. Guk uste, gibelean alkatea dago. Mojek alkate- ari deitu, honek aurpegia ez emateagatik sargentua bidali, eta halaxe dabilta, eta ibiliko ere dirudienez.

Iñaki CAMINO

Buru beroren batek ez ote Zangotzako antena eratsiko?

Hizkuntza minorizatuen normalizazioari buruzko nazioarteko jardunaldiak ere izango dira Korrika-n

Apirilak 3an hasiko da Korrika-5 Hendaian

Aurtengoan ere Korrika iparraldeko kaleetatik abiatuko da 2.080 kilometro egiteko Euskal Herriko zazpi lurraldeetan zehar.

Euskeraren lema-pean AEK Korrika zabala burutu nahi du, inoiz baino jente gehiago bilduko duena, euskaltzale guztiei zuzenduta berdin txiki zein nagusi. Hiru ideia dira nagusi helburuetan: euskarak abiadura hartu behar duela gaur egun nozitzen duen egoera diglosikoa gainditzeko, euskara ez dela aurrera aterako ez bada denon lana eta norberaren konpromisoa ez bada, eta aski eta sobera hitz egiten dela euskarari buruz bainan erderaz.

Korrika-5ean AEK euskararen erabilpenean eta normalkuntzarako bidean eragina izango duen irakaskintza plazaratu nahi du, kulturen oinarrituriko pedagogiaren bidez. Euskararentzako plangintza orokorra ere bada oraingoan aldarrikatuko den gauza garrantzizkoa, euskal gizarteko sektore guztiek parte hartuko dutelarik.

Publizitate ugari komunikabideetan eta kalean

Urtero bezala aurtengoa ere despiege publikitario itzela

espero da Korrikaren inguruan: hamar mila txartel hiru metro t'erdiko luzeera-koak, berrogeitamar mila tira txiki, hogeitamar mila txartel 1x1,40 metrotakoak lema zentrala dakartenak, eta beste hamar mila kartel neurri berekoak azken eguneko iragartzeko. Honetaz gain milaka pegatina, txapa, kapel, poltsa etab. Irratietan behintzat sei kua labor egunero, egunkarietan egunero-ko egitarauaz gain beste zazpi edo zortzi orrialde oso... eta agian telebistan ere zertxoren bat.

Publizitateekin batera hamabost bat lagun izango dira komunikabideei berriak egunero eskaintzeko prest, informazioa bermaturik dagoela esan daitekeelarik.

Publizitateak, egiturak, lasterketak berak, eta beharrezko moduak ordaintzeko 30 milioitako aurrekontua prestatu dago, baina entrepresa eta komunikabide guztien laguntzaz espero da kopuru hori neurri handi batetan murriztea.

Hizkuntza minorizatuen normalkuntzari buruzko topaketak

Apirilak 2tik 4ra bitartean burutuko dira jardunaldi hauek, bi atal desberdin eza- gutuko dutelarik, hots, esperimentzia desberdinak dituzten jakitunen arteko elkar trukea alde batetik eta hiztaldi publikoak bestetik. Gonbidatuen artean oso talde eta pertsona ezagunak aurkitzen ditugu: Noam Chomsky edo J.L. Calvet-ek aurkeztuko dute «Hizkuntza eta kolonialismoa» gaia. Ned Thomas galestarrak hizkuntza minorizatuek mass-media-rietara iristeko aurkitzen dituzten arazoak eta horiei irtenbidea emateko aukerak

Urtetik urtera arrakasta aldetik goraka joan da Korrika. Bostgarren honetan areagotzea espero dute AEKkoek.

ikutuko ditu. Mapuche indiar- rrek bere herriko zenbait abesti kantatzeaz gain be- raien hizkuntzaren gaur egungo errealitatea azaldu- ko digite. Thimo Riiho Hel- sinkiko unibertsitateko ira- kasleak eta Valentziako errektoreak «Unibertsitatea eta hizkuntz normaliza- zio»aren inguruan arituko di- ra.

Hiztaldi hauek ez dira de- na izango, zenbait erakun- dek bere hizkuntza normali- zatzeko eman beharreko urratsak zein diren azalduko bait du, hala nola: Group de Llingua Catalana, AEK, HA- BE, Nafarroako gobernuko euskara sailekoren bat, Gali- zako Asociación Socio-peda- gogica, eta Generalitateko Servei d'Assesorement-ek.

Sanchez Carrión 'Txe- petx'ek egin berria duen eus- kararen normalkuntzari bu- ruzko tesia aurkeztuko du, ondorengo eztabaidetan Txi- llardegi izango duelarik mo- deratzaile.

Lauaxeta eta Balendin Enbeita omenduak izango dira

Aurtengo Korrikak gure ahozko eta literatur idatzian berebiziko zama izan duten bi pertsonaia omendu nahi ditu: Balendin Enbeita ber- tsolaria eta Lauaxeta olerka- ri, kazetari, eta abertzale ezaguna. Lehenengoa orain dela 50 urte fusilatu zuten Gasteizen Gernikan atrapatu ondoren; eta bigarrena, eus- kaltzale porrokatua iaz joan zitzaigun istripu eta 80 urte- ren ondorioz.

2.080 eskutatik ibiliko den lekukoak gizon bi hauen lan- txoak eramango ditu, Laua- xetaren gutun zati bat eta Balendinen bertso pare bat edukiko ditu, azken honek Laukizarrari egiten zion omenaldi txiki batez borobil- durik.

Iñaki GOITIOLTZA

Gabriel Aresti osoa zuretzat

Eskura ezazu Gabriel Aresti osoa dendan baino merkeago

Bilduma osoa (10 liburu), bere kutxa barruan, etxean jaso nahi dut, zortzi mila (8.000) pezetako errenboltsoa ordainduz.

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA.....

HELBIDE: SUSa, Ametzagaña 19-behea, 20012 DONOSTIA

Etzazu aukera galdu!

SUSa

Nafarroako Bertsolari Txapelketan
bigarren saioa jokatu da

Bigarren saioa: Alduden Mixel Aire nagusitu zen

**Mendarte
hartan, non
amurruinek ur
gardenetan
igeriten duten,
Aldude
hautatua izan
zen saiotako
bat egiteko.**

Bertan parte hartu zuten Laka, Elizagoien, Arrosagarai, Oletxea, Mixel Aire Xalbador 2.a, eta Fagoagak. Espero zen bezala ez zen jendetza itzelik bildu, baina bertako zinema leporaino bete zen eta giro beroa izan zen. Lehenik zortziko nagusian ekin zioten: Laka erditzear zegoen ama baten paperean jarri zuten eta Elizagoien lrueko midiku batenean. Gertaera hau ez zen asma-tua baizik gertatua, eta elurra zegoela eta ezin eraman ahal izan zuten ospitalera eta taxiz lruera eramana izan zen.

Olaetxeak osaba baten papera egiten zuen eta bere hila Arrosagarai bere etxera joan zedin nahi zuen, baina honen balditzak jakin egin behar lehenago.

Mixel Aire Xalbador 2.a artzai baten paperean jarri zuten eta bere ardiekin zelaia abiatu baina zelaia domingeroz bete aurreratu zuen gaur egun uda aldean sarri ikusten den bezala. Artzaia haserretzeko ordez oso diplomatiko agertu zitzaigun. Fagoaga zen domingero horietako bat eta berarekin mintzo zen.

Hirieder gaijartzaileak jarraian oinak eta puntua eman zien bertso bina bota zezaten. Dena den batzuk nahiko zailak zirela esan behar, zeren bai bait ziren mugagabe eta infinitiboan zeuden aditzik.

**Oihu egin eta inork
entzun ez**

Hirugarren lana zortziko txikian ofizioa hiruna bertso moldatzea izan zuten: Laka Mixel Airerekin aritu zen, lehengoa senarra zen eta igandean bertso txapelketa-
ra joan nahi zuen, baina bere emazteak elurretarat joan nahi zuen.

Olaetxea eta Elizagoien biak auzoko mutilzahar eta neskazaharrak ziren eta mutil zaharraren zerria neska zaharraren baratzen sartu eta aza guztian jan zituen. Egoera farregarriak bertso hobeak egin arazten dituela dirudi.

Arrosagai berriz Iruñean erosketak egin ondoren ka-
lean doalapaketez beterik, atrakatzailer bat agertzen zaio diru eske, hau Fagoaga zen.

Laugarren gaia kartzelakoa zen: Lehenengo bertso baten bukaera eman eta bertsoa zortziko nagusian osatu behar zuten. Ondoren nahi zuten doinu eta neurrian gai bat hiru bertso botatzeko: Oihu egin dut baina nehork ez nau entzun.

Lehenengo lauren puntuaketa hau izan zen: Mixel Aire Xalbador 2.ak 550 puntu, Arrosagarai 512, Lakak 508, eta Fagoaga 503. Aldudeko Udalak emandako kopa Mixel Airerentzat izan zen eta Baionako Banco de Bilbao-k emandakoa Fagoagarentzat.

ZALDUBI

Apotzagako desapioa zaharrentzat

Leniz bailarako bertsolari txapelketak guztiz sonatuak dira aspaldidanik, baina aurtengoak bazuen erakargarritasun berri bat: Bakarkako txapelketa izan ordez, aurreten pentsatu da zahar eta gazteen arteko desapioa egitea. ARGIA honetan irakurri berriak ditugu zaharren erronkak eta baita ere gazte trebean erantzun zorrotza. Azkenean iritsi zen Martxoaren zazpia eta majo afaldu ondoren indarrak neurtzera.

Gazteen taldeak aukeratuak hauek izan ziren: Aitor Sarasua, Jon Sarasua, Danel Goikolea, eta Izarzelai. Hain gazteak ez diren taldea hauek osatzen zuten: Jabier San Migel, Jose Ramon Beitia, Apotzagako Alkatea dena, Plazaola eta Anjel San Migel.

Ohizko agurraren ondoren Nikolasek binaka jarri zituen ofizioa. Lehenengo bikoteak zortziko haundian hiruna bertso bota behar zituen. Aitor Sarasua seme hirukia zen eta kexa zen esne gutxi lortzen zuelako, Jabier San Migel aldiz bere ama zen.

Hurrengo bikoteak zortziko txikian abestu zuen eta Jose Ramon Beitia herriko apaizaren papera egiten zuen, Jon Sarasua sakristaua zen, eleizaren kontura bizi zena, baina ezkontzeko garaia iritsi eta zibilez ezkontzea erabaki omen zuen.

Danel Goikolea eta Plazaolarentzat gai xelebre bat eman zuen, biak jatetxe batetan afaltzen ari zirela andregaiak telefonoz hotsegin eta Danel hitzegitera joan

zenean lagunak bere afaria ere jan egin omen zuen, itzultzean ez zuen mutur ederra jarriko... saio hau ere zortziko nagusian egin zuten. Azkenengo bikoteak zortziko txikian abestu zuen: Izarzelai ama rubia bat zen eta haur baten esperoan aurkitzen zen, inolaz ere bere antzekoa izatea nahi zuen, baina kukuak alderantziz jo zion eta horra ume beltz-bel-tza jaio. Ume hau Anjel San Migel zen.

Launaka ere ikusteko aukera izan genuen: Sarasua anaiak, Beitia eta Anjel San Migelentzat gaia zera zen: Aita batek lau semeentzat lau ofizio aukeratu zituen eta heuren aukeratu behar nahi zutena, apaiza, polizia, zirkuko pailasoa eta artistak apaintzen dituen. Danel goikolearentzat gaia galdera bat zen: zer duzu nahiago gazteen sasoia ala zaharren esperientzia? Plazaolarentzat gaia Txomin Iturbe izan zen. Izarzelaiari ezagutzen duen neskarik politenari abestea eskatu zion. Anjel San Migeli, berriz, neska itsusienari.

Azkenik kartzelako lan bezala lehenik zaharrak eta gero gazteak launaka bost puntutako bertsoan puntu-
ka jarri zituen horrela txapelketa bukaturik eta beste zenbait bertsok ere jarraitu zuen oso berandu izan arte.

Azkenean zaharrek eraman zituzten lau txapelak ondo merezita gure ustez eta oraindik goiari eutsiko diotela-
lakoan gaude.

Paris-Bercy, edo euskal indarraren zirkoa

Martxoaren aurrenengo ostiralean, Paris-Bercyko Omnisports Palazioan «La Force Basque» ikuskizunak hamabi mila bat lagun bildu zituen, aspaldi ezagutu ez bezalako indarrean aritu behar horregaz guztien harridurak asetzeko. Aintzinako zirkotako sansoi eta fortzudoei itzal egitera eraman zituzten euskaldunak, Lapurdi, Zuberoa eta Hegoaldeko talde hirutan banaturik, sei probatan lehia-tzearekin batera zenbait show berezi erakutsiz.

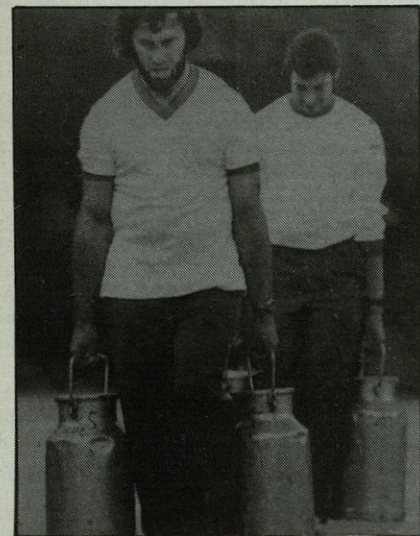
Lapurdiren garaipena eta Iñaki Perurenaren Guinness-erako errekor mundiala. A ze marka!

NAPURRAK eta Pello Dospitalen antolakuntzapean soka-tira, ontzi-erute, orga-joko eta trontzalar, lasto-altzari eta zakularien probak moldatu zuten Paris Hiriko Euskal Indarraren Lehendabiziko Lehiaketa, festibala ziutateko alkate eta lehen ministroa den Jacques Chirac-ek presiditzen zuelarik.

Pello Dospitalek aditzera eman zuenez, «proba eratzeko arrazoitariko bat zera da, Euskal Herria Libano deneko ideia ezabatzea; Parisera etortzen naizenean 'u-la-la, basques terroristes' esaten dit jendeak, eta ez da hala; jateko orduan bakarrik gara gu terroristak». Fale!

Hegoaldetarrak azkenputz, baina showmen

Ontzi-erute proban berrogei litrotako marmitak eraman behar ziren: Santxo

Santxori 'el-fuerte' deituko dionik ez da faltatuko Paris inguruan.

gernikarrarentzako ez zen kontrariorik agertu, bederatzi minututan kilometroa burutzen zuelarik; segidan xiberutarra eta atzetik lapurtarra. Gerora Santxok bere demostrazioari ekingo zion: hartxu esku bakoitzean 105 kilotako txingak eta to! 112 metrotako bidea. (Txaloak eta oihuak).

Soka-tiran Zuberoa kanpoan geratu zen, Hegoaldeak lapurtarren aurka hiritik bi galtzen zituztelarik azkenean. Hortxe galdu zuen ekilibrioa markagailu orokorrak Iparraldeko kostaldekoen aldearantz.

Halterofilisten modura, saio bakarrean kilo bakarra gehituz arituko da Perurena, 300nak altxatuz geroztik.

Trontzalaritan Hegoaldeko taldea jaun eta jabe agertu zen, atzetik Lapurdi eta Zuberoa karakolen makaltasunean galdut. Eta antzeko zerbait gertatu zen lasto-altzarien proban, hegoaldetarren kaltetan, poleaz altxatuko lasto andanak egundoko ziztuaz igotzen bait zituzten lehenik xiberutarrek, hurrena Lapurdi-koek.

Zakularirik onenak Xuberoakoak berriro ere, 85 kilotako zakua kilometro batez zamatzen zutelarik bost gizonak 200 metrotako errelebotan. Bigarren Lapurdi eta Hegoalde azkenputz, 350 kilotako gurdia *orga-jokoan* birak ematen bezala; eta honetan Lapurdiren nagusitasunak eman zion garaipen orokorra.

Perurenaren 300 kiloak eta bat gehiago

Guinness-erako marka: 301 kiloko harri puska. Leitzarrak kiloka kiloka eta saio bakarrean gaudituko du bere errekorra hemendik aurrera. «Nere mugan nago dagoeneko eta halterofilisten modura egingo dut aurrerantzean. Sarritan entseiatzeak zortea gehiegizko zirikatzea suposatzen du-eta». Berak jakingo du errenta nola aterat!

Hirugarren aldiz zen Parisera zela. Lehen aldikotz telebista frantsesaren gonbitez eta iazko udan bigarren bez. Jendeak —jakina!— gehiago nahi, eta 100 kiloko esferikoa hartu zuen, lepoari hogeitahamar jira emanaz: eta konforme!

Azken harrijasotzailea Jauntxo Goikoe-txea izan zen, Iparraldeko 250 kilotako marka ipiniz, orain arte, Perurenaz gain, Endañeta eta lurrebasok bakarrik burutua.

Eutsi, bai, eutsi goiari!

Gorka ARRESE

Agian kolore gehiegi Bidasoaren ametsak

Bere Irungo matxean Kantabriako «Teka» taldearen aurka berdinketa besterik erdietsi ez bazuen ere, «Bidasoa» eskubaloi taldeak haa-tik denboraldi honetako ligaren bigarren zatian aurrenengo lekua mantentzen du oraindik, bizkarretik jarraitzen duten Cajamadrid eta Bartzelonak beren partiduak galtzeari esker. Txapelerako play-off-ean sartzeko puntu bat eskuratzea baino ez zaio geratzen Jauntxo Billarrealen taldeari, hain zuzen Cajamadrid edota Bartzelonari lapurtzekoa.

ASKI da beraz enpate bat, nahiz eta ez den batere erreza kausituko, mundu guztia errentzat kontuak larri eta gorri daudenean. Eta hala gertatuko balitz ere, bost karanboleko honoko kolpeak utziko luke play-off delakorako parada barrik: Henasesekoen eta kataluniarren aurka gol bategatik baino gehiagogatik galtzea (Bartzelona eta Cajamadriden faboretan), eta Tecnisani geratzen zaizkion lau partiduak irabaztea, eta Tekak bat irabaztea eta Bidasoarekin gutxienez berdinketa lortzea.

Nork daki. Errentaz bizitzea ez da behintzat huskeria bihurtuko.

Eta txapeldun izateko esperantzari etsi nahi ez

Ausardia areagotuz, Elgorriaga-Bidasoa-ko entrenatzaileak txapeldun izan daitezkeela 'azpimarratzen' zuen joan den astean: «Ez dut atzera egingo jendeak entzun nahi duena esan gabe; bai, txapeldun izango gara». Baina bazekien Clemente futbol-eko entrenatzailearen tankerako 'harropuzkeria'tan ari zela beste ezer baino gehiago. «Eta txapeldun izango garela esaten badut, hala sinetsi behar dugulako diot, horretan saiatzearren, eta ez fantasmadatik botatzeko». Ez, ez.

Lakovic eta Grubic jugoslabiarrak ezinbestekoak ametsak koloreztatzen.

«Play-off-ean sartuz gero, beste guztieki-ko parekoak garelako mentalitatez jokatu-ko dugu, dakigun bezala eginda edozein irabaz bait dezakegu». Ostera, Bidasoak denboraldiko defentsarik gogorrrena, porrokatuena eta efektiboena egiten duen arren, bere jokoa oro jugoslabiarraren eskutan oinarritu beharko du Juanin Agirregomezkorta eta Salzedoren errendimenduak koloka egin dezake-eta, azkenengo matxean gertatu bezala.

Alimoak amorratuki irakiten

Amorru eta porrokarik ez zaio falta Bidasoari, baina buruak kale egiten ezin utziko du jadanik. Orain eskatzen du konpetizioak bi alderdien balantzako oreka antolatua. «Taldea fisikoki forman ipintzea oso zaila da» zioen Billarreak, «aldiz, zeharo hondoratzea da errezena; hainbeste dira indar estutzaileak...».

G.A.

erronka barik

Empresas Unidas, «Corleone»

PASATU den ostiralean Anoetan jokatu zen binakako eskupilotako finalak klarki erakutsi zuen zein den egun (esku)pilota entpresarik indartsuena. Alustiza, Ladis Galartza, Joxan Tolosa eta Panpi Ladutxe, Empresas Unidas-ekoak lau finalistak, eta Eskulari-k markaturiko urratsa haustera etorriak aurtengo txapelketan, banakako manomanistakoaren hasieraren atarian suertatzen garenean.

ALUSTIZA: 25 urte, binakako afizionatutan Espainiako txapeldun izana, segundako manomanistakoa, eta iazko binakakoan Tolosarekin batera subkanpeoi, Galartzarekin aurtun. Ladis GALARTZA: 26 urte, Retegi II. aurka hiru final jokatu banakakoan, bi aldiz binakakoan, eta bostetan txapelak bere kaskoan itzalik egin ez diolarik. Hala ere bere txapelketarik bikainena burutu ei du, finala baino galdu ez duelarik; manomanistarako faboritoetarik bat, pilota zale-tuen ustetan —uskalo apostularientzat!—.

TOLOSA, 31 urte, binakako afizionatutan Espainiako txapeldun, bitan profesionalean (Beristainekin, 1982; aurtun Ladutxekin), eta beste behin subkanpeoi (Alustizarekin iaz), egungo banakako subkanpeoi izaki. Ez omen Galartza bezain fina, beharbada traketsa eta baldar samarra... baina gizonik erregularrenaren kasik inork ezin —Julian Handiak ezik—.

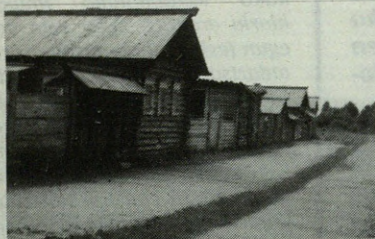
GEHITU hiruroi Julian Retegi bera, eta nahi duenak baita Etxenagusia ere, eta hortxe dituzu ziur aski datorren manomanistako txapelduna eta subkanpeoia. Pilota-Berrik bereganatu ahaliko al ditu Enpresas-ekin halako kanpaina egin dezaketen finalistarik? Ez dute oraingoz diru gutxi patrikaratu, arraioa! Eta azken fitean txanponak txinpun!

G.A.

ELHUYAR

ZIENTZIA ETA TEKNIKA

Hurrengo alean

SUMENDIEN EDERTASUNA

ARTSENIKOA, POZOINA BAINO ZERBAIT GEHIAGO

TEKNOLOGIAREN AKATSAK

ZUREZKO ETXEGINTZA SIBERIAN

OSTADARRAREN KOLOREAK

Otsailaren batean zure kioskoan

"Elhuyar. Zientzia eta Teknika" aldizkaria jaso nahi dut. Urtean honen sei ale jasoko ditut gainera doan "Elhuyar" aldizkariaren bi ale.

Izena.....

Helbidea..... Lanbidea

Hiria..... Telefonoa

Ordainketa:

Errenboltoz

Kontu korrontea k/k: zenbakia..... Bankua:.....

- ☐ 1.987.erako 2.200 pta. Euskal Herria eta Frantzia
- ☒ Bi urterako 4.100 pta.
- ☐ Hiru urterako 6.400 pta.
- ☐ 1.987.erako 2.750 pta. beste herrietan.

Harpidetza-txartela: ELHUYAR Kultur Elkarte. P.K. 361. DONOSTIA

Errebala, lehen eta orain

Doinua: 1986ko Bertsolari Txapelketa Nagusian, Muruak, Bergaran goizeko saioan «Astronautären» erabilia.

Bertso saio eder bat egiteko nahia,
«lehiaketa» itxuran genuen bataia.
Paperean ezartzen beharko da saia,
baserritik kalera jarririk talaia.
ERREBALA, zu zaitut gaurko kantu gaia.

Azkoitiko herriko kale bat izatez,
Hiru-iturrin hasten da esaten dutenez.
Urola dakarrela albotik marmarrez,
Izarraizko aidea hartzen du afanez.
Santa Klara gainera babesa eman ez.

Trokotxo ta Baroiko zelai ta behiak,
beste batzuk txabola ta animaliak.
Badira etxe zaharrak, badira berriak.
Nahiz ta kalean izan bizitza oinarriak
ezin esan direla kaletar guriak.

Txikitako kontuak datoz niregana,
aski aldatu baita hemen panorama.
Kittarraneko hortan zegon aduana,
gero nagusitzen zen Piotarren klana.
Errebal pasatzea ez genuen broma!

Santa Klara maiteak ez ditu inoiz utzi,
pekatuan kristauak ez ditezen jauzi.
Don Jose Maria zen etxe hartan nagusi.
«Aingeru» bat lenengoz han nuen ikusi.
Ziriza kanpantxila habito ta guzi.

«Materixen» bagenun «perixe» galanta.
Txerri kurrinka edo txakurraren zaunka,
baserritik txahalak marru eta kaka.
Etxaluzi ez zion egingo ez hanka,
puntillaz ezin bazen porrarekin kanka!

Lenengo aldiz tabernan da hara nolatan:
txahala matarira eta handik bueltan,
Azanekoek zuten Taberna zahar hartan
Aittarekin batera gizon koxkor plantan,
hamarretako ederra egin gendun bertan.

Oraindik hor dabilta baziren bi tipo,
materian estalpe koltxoi ta lapiko.
Ez izanagatikan oso katoliko,
nazionalitatea eman eta kito!
Errebaldarrak dira BONBA ta KIRIKO.

Disputa bat badute ta, hara zergatik:
Errebalik ez dela gora San Josetik.
Bertakoa ez naiz da epaituko dut nik.
Nahiz autentikoenak Santa Klara aldetik,
denak edaten dute Uxerko uretik.

Elkar ezagutzeko lekua eskola,
haiek ta gu batera gauza, hara nola!
Zeozar ikasiak jokatzen futbola,
errebaldarren kontra Larrainan aproba.
Denak balio zuen hanka edo bola.

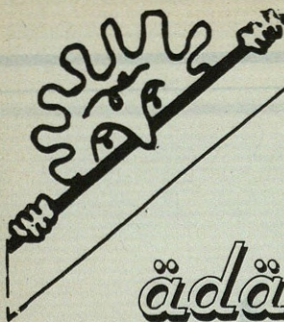
Etsaien hankapean gure Euskalerrria,
elkarrengana bildu ginen gazteria;
batzuk eskaini zuten zeukatzen guztia.
Gogoratuta ere nolako arrabia!
Peru lagunak hantxe galdu zun bizia.

Beste norbaiten falta egun da nabari,
gure Kepa baizuten kaiolan ezarri.
Hauze litzake denon zinezko nahikari,
txori bat gehiago izan auzoan kantari.
«Errebala» baitu hark bere urrezko kabi.

KOSTITXIKI

1987ko otsailaren 12an

Beraz, ez badu honek orduko tankera,
kale ta baserritar gaur ere batera.
Azaneko tabernan lengoen antzera,
orain soziedadean elkartzeko era
jan da edanak ezik
BERTSOAK GAINERA!

**Jö
ädärrä**

ELKARRIZKETA FILOSOFIKOA

Inoiz ez zela egon eta Altzo alde-
ra abiatu zen Hernaniko mediku
bat. Kotxea Alegin utzi eta oinez tti-
pi-ttapa herriraino. Bidean zihoala
baserritarra ikusten du soroan,
aitzurrari buelta emanda, okotza es-
kuen gainean duela, kirtenean eutsi-
ta.

Medikuak bere kasa pentsatu
omen zuen: «hau alfer galanta izan-
go da eta adarra jo behar diot».

— Egunon, gizon! Lanean al gabil-
tza?

- Pagatzen dutenarengatik!
- Gutxi ordaintzen al dute edo?
- Egiten dugunarengatik!

INKESTA ZAILA

Tolosako ikastolako andereño ba-
tek kontatzen zidan lehengoan, osa-
sunari buruzko inkesta bat betearazi
ziela ikasleei. Ematen die inkesta
eta lehenengo iladan zegoen ume
bat hor ikusten du inkesta irakurri
eta pentsaketan, berriro paperera
begiratu, begiak ireki-irekita jarri
eta segi pentsaketan. Halako bate-
tan erresignazio aurpegi batez ma-
kurtzen du burua eta inkesta bete-
tzen hasten da.

Bukatzen dutenean andereñoak
biltzen ditu inkestak eta klaseak bu-
katzerakoan ikasle horrena hasten
da irakurtzen:

Gurasoen izenak: Aita eta Ama.

AUTOBUSA HARTU NAHIAN

Donostiako Urbieta kalea. Arra-
tsaldeko 7ak. Larunbata eta euria
goian-behean. Autobusak jendez
gainezka eta gure Joxe Mari beti be-
zala korrika eta presaka, jadanik
martxa hartzen ari zen autobusa ha-
rrapatu nahiean. Barrari heldu be-
har dionean, eskileraren azken mail-
lan zegoenak bultzatu egiten du, lur
labaingarrian errestatu eta ziplo
erortzen da espaloiairean gainean.

Inguratzen zaio gizon bat eta esa-
ten dio:

— Bainan, motel... Nola burura-
tzen zaik autobusa martxan har-
tzea?

— Txorua hi! Ez al duk ikusi ez
dudala hartu, ala?

«Txisteka-Misteka», txisteak entzunez gozatzeko

Kalean daukazu dagoeneko ARGIA Egunerako
hainbat aldiz iragarritako txiste kasetea. Kasete
bikoitza, gainera. ARGIA bera izan da berauen
produtore eta IZ diskoetxea koprodutore eta
argitaratzaile. Guztiz astegin gertatzen diren bi
kasete hauetan txiste ugari topatuko duzu,
“grazioso” pare honen ahotik: Amasako Joxe
Ramon Galarraga eta ARGIA bertan “Jo... adarra”
txiste-saileko arduradun den Kike Amonarriz.

Ez galdu aukera eder hau! 500 pezeta baino ez zaizu kostako zinta bakoitza
ondoko txartela bete eta ARGIAra bidaltzen badiguzu, etxean jaso nahi
dituzula esanez. Kontrarrenboltoz egingo dugu honen kobraketa.
Karteroarekin parre piskat egin ahal izango duzu horrela!

Izen-deiturak.....

Helbidea..... Herria..... Probintzia.....

1. kasetea.....2. kasetea.....Biak batera.....

ARGIA. Ametzagaña 19. DONOSTIA 20012

a ze flasha!

Monja pintorea!

«**E**SCRIBO tu nombre por las paredes de mi ciudad» zioen gazteleraz, kantari hegoamerikar batek poeta frantses baten letraz egindako kantari: «liberté» hitzarekin amaitzen zen poema bat.

Monja honek ere Kristoren Pakea-ren sinboloa ihardun zen pintatzen London hiriko kaleetan barrena.

Ez zen gainera bakarra izan. Berarekin batera monja bat baino gehiago, zenbait apaiz ere tartean zirla, atxilotuak izan ziren. Denetara 44 lagun atxilotu zituen London-eko poliziak.

Zergatik eraman zuten eta giltzapean sartu? Pakea eskatu zuen nuklear-indarren aurkako manifestaldi batetan.

Gero, argazkian ikusten den bezala, polizia demokratiko batek, emakumezkoa martxoaren 8arekin koinziditzeko, ondo heldu, furgoiari deitu eta barrura monjarekin.

Aurrenengo begirada batean ihauterietako eszena bat dela dirudike. Gure irudimenak ez luke emango ertzantsa bat monja bat atxilotzen ikusteko adina. Ez gaude ohituta horrelako emakumeak paper horiek betetzen dastatzen.

Hurrengo manifa batetan gustatuko litzaidake hermana Felisa edo horrelakoren bat ikustea gure ondoan. Are eta gehiago bera atxilotzen badute eta ez gu.

London-en edozer gauza omen da posible.

Muga batzuren barruan izango da han ere!

Martin ARANA

osasunaren arduraz

agnetokirurgia: aurrerapen berria

ORAINGOZ, Magnetokirurgia, nahikoa ezezaguna den Medikuntzaren alor bat bezala kontsidera genezake. Baina bere prestakuntzari jasandako arrakasta handiengatik eta metodo horiek martxan jarteagatik, mediku, fisikari, kimikari eta injineru talde zabal batek Sobiet Batasuneko Sari Nazionala irabazi berri du.

SESB-eko Akademia Medikoko partaiden de Yuri Isákov medikuak esan bezala «eremu magnetikoaren eragina osasunarentzat kaltegarria ez dela ziur jakin genuenean bakarrik hasi ginen eritegietan martxan jartzen prozedura hau». Ehundaka esperientzatan frogatu ahal izan den bezala, erabiltzen diren imanek ez dute inolako eragin negatiborik ehunengan, pazientearen gorputzean denbora luzez egoten diren arren.

Imanen erabilerak oso hedadura zabala du gaur egun kirurgian. Beren laguntzaz, adibidez, hestegorriko zenbait lesiotan sortzen diren orbainak baztertu daitezke, eta umetan jaiotzetiko zenbait akats ere bai (bularralde «hondoratua» esate baterako). Elkar erakarrit, iman txiki horiek orbaina zantpatu egiten dute. Presiopean, orbaina nekrotizatzen da eta bere lekuan ehun berri bat sortzen. Une honetan pintza magnetikoa kendu edo erauzte basterik ez zaigu geratzen. Imanak gorputzean sortu ahal izateko beharrezkoa da «alkondara» biologiko neutro eta ziur batez estaltzea: silikonazko gomak betetzen du eginkizun hori.

Xabier AGIRRE

Agur t'erdi Herreratik

KAIXO aitta, zer moduz? Aspaldian ez dizudala idatzi eta, aste honetako eskutitza zuretzat izatea erabaki dut. Izan ere ez bait dugu usuegi idazteko aukerarik; eskuarki astean bi eskutitzera mugatuak bagaude ere, orain bezala zigorturik gaudenean gutun bakar batetara murrizten bait digute idazkien bidezko harremana. Hori gutxi balitz, hau bezala euskarazko eskutitzak direnean berriz, noiz iritxiko diren asmatzeko oso asmatzaile ona izan behar da.

Lehenengo egun batean, aste bete ez da oraindik, ni atxilotu baino lehenago idatzitako eskutitza jaso zuen lagun batek, eta nik urte bete baino gehiago daramat hemen. Honen gezurra ematen du baina, ez da gezurra ez; gure hizkuntzarekin gertatzen denaren isladatxo bat baino ez da.

«Cartero» bitxiak benetan hemen dauzkagunak. Seguru nago «nazi»en menpe zeuden judutarrek ere guk baino zintzoago jasoko zituztela heuren gutunak.

ERAGOZPEN guzti horiek ez digute hala ere gure hizkuntza baztertu arazten, ez eta gutxiagorik ere. Ikustekoa da hemengo giroa, leihotik leihora euskaraz irakasten ere iharduten dugu alboan ez dakien bat baldin badaukagu. Eguneroko bizitza normalean gabiltzanean, taldeka antolatu eta bakoitza bere mailan saiatzen da ikasketak egiten, zintzo saiatu ere. Baina orain ahal den bezala egin behar eta lehen esan dudana bezala leihotik leihora, «hau nola esaten da» edo «beste hori nola idatzi behar da» galdezka aritzen dira zalantzak dituztenak.

Euskal Herritik hain urruti egon arren, atzerriko lurralde hauetan noizbait eraikitako infernu zulo honetan ere, hainbeste euskaldunen artean, Euskadi txiki bat osatzen dugula dirudi. Ezer ez dakien bat bapatean espetxe honen erdian utziko balute ez luke luzaro pentsatuko hemen egiten diren oihuak Espainiaren erdikoak direnik.

BAINA badira hemen beste oihu mota batzu ere; oihuak baino areago garraisiak direnak.

Eguneroko bizi baldintzak gordin erakusten digute, zoritxarrez gure etxeetatik urruti gaudela. Giza esku-bide oinarritzkoenak ere zapaltzen eta bahitzen dizkigute egunez egun; egiteko horretan ongi trebatutako gizakiak ditugu ziega-zai. Ikerketa tokietako tximuei ere abegi hobeagoaz begiratuko diete haien zaindarienak.

ETENIK gabeko setioan saiatzen zaizkigu heurak markatutako bideetara makurtu arazten, lehengoak gutxi balira, orain beste zenbait espetxeetan sakabanatzen dizkigute gurekin behar lutekeen lagunak. Nola edo hala gutako bakoitzaren nortasuna sunsitzen saiatzen dira, batzuk bestengandik bereiziaz, arrazoirik gabeko zigorrak ezarriz, harremanak murriztuz eta zentsuratuz... Dakusakezunez hemen ere, «txorien abestiekin alaitutako eguna», gizonen gorrotoekin zaputzen da. Baina, badakizu egoerarik beltzenean ere «esperantzari leiho bat» zabaltzen zaiola; eta gutako bakoitzaren ziegako leihoa, burno lodiko barrotedun leiho hori, esperantzaren leiho dugu, jakin bait dakigu bihar edo etzi, oso hurbil dugun egun batez, gure sorleku maite horretako sukaldeetan, bazkalondoetako solasgai izango ditugula gaurko herriminaren malakoak.

Bon, aita, gaurko agurru behar natzaizu. Har ezazu bada, zure semearen besarkadarik beroena.

Agur t'erdi Herreratik.

AMETZA

Eros ezazu

ZEURE ETXE

LAN KIDE AURREZKIAREN HIPOTEKA-KREDITU BATEZ

Etxebizitza baten beharrean bazera, edo-eta darabiltzuna eskuratu nahiez bazabiltz, oraintxe duzu garaia: Eska ezazu Hipoteka-Kreditu bat Lan Kide Aurrezkian. Egiatzko balioaren %70taraino finantzatzuko dizugu zure erosketa, interesik txikien eta baldintzarik hoberenetan. **Edo % 100taraino gure Erakundearen osoko Finantzaketa Planera biltzen bazera** eta jakina, legeak eskaintzen dituen abantaila fiskal guztiak eskuratuko dituzu.

Zatoz bisitatzera eta esaiguzu zure asmoen berri. Eta konta ezazu gurekin.

Oraintxe da garaia

CAJA LABORAL POPULAR

LAN KIDE AURREZKIA

Euskadiko Kutxa

ETXEBIZITZA EROSI EDO BESTE BEHARRIZANETARAKO HIPOTEKAZKO KREDITUAK GURE BEZEROENTZAKO. PERTSONA FISIKO EDO JURIDIKOENTZAKO BEREN NEGOZIOTARAKO. ETXAGILEENTZAKO: HITZARMEN DESBERDINAK ERAKUNDE PUBLIKOekin. KONTSULTA EZAZU.

ERANTZUN EGOKIAK

Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian
Gipuzkoari lagundu
nahi diogu.
Horregatik, zerbitzu-
eta prestazio-aukera
zabal bat eskaintzen
dugu.
Eta kirol, kultur, zientzi
eta herri-izaerako

ekimen-mota guztietan
partehartzen dugu.
Gure herriaren
aberastasunean
partehartzeko.
Gipuzkoako Aurrezki
Kutxa Probintzian,
beti ere erantzun
egokiak.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA

"Erantzun Egokiak"